

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİMDALI

**EBEVEYNLE GERÇEKLEŞTİRİLEN BAĞLANMA STİLİNİN
SINAV KAYGISI ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ETKİSİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

BETÜL ÜRGÜP

124101084

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Dilek Meltem Taşdemir Erineç

İSTANBUL

2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ebeveynle Gerçekleştirilen Bağlanma Stillinin Sınav Kaygısı Üzerindeki Yordayıcı Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Betül Ürgüp

ÖZET

Çalışma bireylerin çocukluk döneminde aileleriyle geliştirmiş oldukları bağlanma stillerinin sınav kaygısı üzerindeki etkilerini araştırmaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmayla birlikte aynı zamanda bağlanma stillerinin başa çıkma tarzlarıyla ve kaygıyla olan ilişkisinin de yordayıcı etkisi üzerinde durulması hedeflenmiştir.

Bu doğrultuda Sivas merkezde üç farklı lisede üniversite giriş sınavına hazırlanmakta olan 100 öğrenciyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda sağlıklı bağlanma örüntüsüne sahip olmayan bireylerin sınav kaygısına yatkın olabilecekleri yönünde bulgulara ulaşıldı.

Erken yaşta ebeveynleriyle güvenli bir bağlanma tarzı geliştirdiği düşünülen öğrencilerin sınav kaygısı geliştirdikleri yönünde anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır. Güvenli olmayan bağlanma tarzı geliştirmiş bireylerin kaygı düzeyleri ve diğer psikopatolojik durumlar arasında anlamlı yönde olduğu saptandı.

Anahtar kelimeler: Bağlanma stilleri, Sınav Kaygı, Kaygı

ABSTRACT

The study aims at examining the impacts of the adherence styles, which the individuals realized during their childhoods, on the Exam anxiety. This study also aims at emphasizing the predictor impact of the relation between adherence styles and the manner of coping & anxiety.

In this direction, the study was conducted with 100 students that were preparing for the university entry exam in three difference lyceums.

The findings from the study showed that individuals without a healthy pattern of adherence could be inclined towards anxiety. No meaningful result could be reached to the effect that students, who are thought to have developed a healthy manner of adherence with their parents during early agers, later developed exam anxiety.

The relation between the anxiety levels and other psychopathological situations of the individuals, who developed an unhealthy manner of adherence, was identified to be meaningful.

Keywords: manners of adherence, anxiety, exam anxiety

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı.....	1
1.2. Sayıtlılar.....	1
1.3. Sınırlılıklar.....	2
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
2.1. Bağlanma Kuramı.....	3
2.2. Mary Ainsworth'un Kurama Katkıları.....	4
2.3. Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Bağlanma.....	5
2.3.1. Winnicott ve Geçiş Nesnesi.....	5
2.3.2. Klein'in Kurama Katkıları.....	6
2.4. Bağlanma ve Nörobiyoloji.....	7
2.5. Bağlanmanın Psikopatolojisi.....	8
2.6. Ergenlikte Bağlanma.....	10
2.7. Yetişkinlikte Bağlanma.....	11
2.8.1. Bartholomew'un Dörtlü Bağlanma Kuramı.....	16
2.9. Bağlanma ve İş Yaşamı.....	18
2.10. Sınav Kaygısı.....	19
2.10.1. Kaygı.....	19
2.11. SINAV KAYGISI.....	22
2.11.1. Sınav Kaygısının Nedenleri.....	23
2.11.2. SINAV KAYGISININ ETKİLERİ.....	25
3.YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli.....	27
3.2. Araştırmanın Hedefi ve Örneklemi.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	27
3.3.1. Sınav Kaygısı Envanteri (SKE).....	28
3.3.2. Anne Babaya Bağlanma Ölçeği (ABBÖ).....	28
3.3.3. Sosyodemografik Veri Form (SDVF).....	29

3.3.4. Beck Anksiyete Ölçeği	29
3.3.5. Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği	30
3.4. Verilerin Toplanması	30
4.BULGULAR	34
4.1.Demografik Bilgiler.....	34

TABLolar

Tablo 1. Sosyodemografik dağılım	36
Tablo 1.1 Demografik sorulara ait sayı ve yüzde dağılımı.....	37
Tablo 2. Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne , Baba) ve alt boyutlarına, Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanterine ait iç tutarlılık analizi	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 3. Anne Baba Bağlanma Ölçeği ve alt boyut puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler	44
Tablo 4. Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği, Sınav Kaygısı Envanteri ve alt boyut puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler	45
Tablo 5. Cinsiyet bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	45
Tablo 6. Büyüdüğünüz yer bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	52
Tablo 6.1 Anlamli çıkan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar	54
Tablo 7. Kardeş Sıralaması bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	57
Tablo 8. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması.....	59
Tablo 9. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) baba ile ayrılık durumu olan bireylerin ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	63
Tablo 9.1 Anlamli çıkan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar	64
Tablo 10. Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusu bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	67
Tablo 10.1 Anne baba dışında bakım veren bireylere ait sayı dağılımı.....	68
Tablo 11. Anne çalışma durumuna göre ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	70
Tablo 11.1 Tablo 12’de anlamli çıkan Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) puanlarına ait ikili karşılaştırmalar.....	71
Tablo 12. Baba çalışma durumu sorusu bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	72
Tablo 13. Psikiyatrik hastalık tanısı alma durumu ve ölçek skorlarının karşılaştırılması	73
Tablo 14. Sınav Kaygısı bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	77
Tablo 14.1 Tablo 16’da anlamli çıkan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar	80

Tablo 15. Sınav kaygısı için uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	84
Tablo 16. Anne veya babanızda psikiyatrik hastalık öyküsü bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması	89
Tablo 17. Sınav Kaygısı Envanteri ile belirtilen ölçekler arasında korelasyon analizi ..	90

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile birlikte öğrenci seçme ve yerleştirme sınavına hazırlanan 12. Sınıf öğrencilerinin yaşadıkları sınav kaygısı ile erken çocukluk döneminden itibaren kazanmış oldukları geliştirdikleri bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin etkilerinin araştırılması hedeflenmektedir.

Sınav kaygısının erken çocukluk döneminde bakım verenle deneyimlenen yaşantıların etkisi hususunda bir sonuca ulaşılması hedeflenmektedir. Öte yandan çocukluk döneminde sağlanan iletişim biçiminin bireyin yaşantısında ne kadar önemli bir noktaya sahip olduğu ve deneyimlenen ilişki biçimlerinin insan hayatı süresince tekrarlayıcı bir nitelik kazandığı hususunda insanlar bilinçlendirilerek, erken çocukluk döneminde bakım veren ve bebek arasındaki iletişimin en nitelikli hale gelmesinin öneminin vurgulanması hedeflenmektedir.

1.2. Sayıtlar

1.Araştırmada öğrencilerle ilgili bilgi toplamak amacıyla uygulanan “Sınav Kaygısı Envanteri”, “Anne – Babaya Bağlanma Ölçeği”, “Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği”, “Sosyodemografik Veri Form” ve “Beck Anksiyete Ölçeği” amaçları doğrultusunda güvenilir bilgiler verdiği varsayılmaktadır.

2.Örnekleme alınan öğrencilerin, uygulanan veri toplama araçlarını doğru ve objektif bir biçimde yanıtlayarak gerçek düşüncelerini yansıttıkları varsayılmaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

1. Araştırma sonuçları örneklemele sınırlıdır.
2. 12. sınıf öğrencileri tarafından yanıtlanan “Sınav Kaygısı Envanteri”, “Anne – Babaya Bağlanma Ölçeği”, “Beck Anksiyete Ölçeği” ve “Stresle Başa Çıkma Tarzları” gibi ölçek ve envanterler kendini değerlendirme ölçeklerinin güvenilirlikleri ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın sonucuna dair, araştırmacı, katılımcı ve uygulama ortamlarından kaynaklı kontrol dışı faktörlerin az düzeyde de olsa etkili olabileceği kabul edilmektedir.

II. BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma; bebeğin dünyaya geldiği ilk andan itibaren bakım verenle (anne, büyükanne yada bakıcı vs arasında oluşan, hayatta kalmak için ihtiyaçlarını sağlamak amacı ile kurulan ilk yakın ilişkidir. Bağlanma kuramı ilk olarak John Bowlby tarafından ortaya atılmıştır. Bağlanma sürecinin ilişkisel bir yönü olduğu için ve bireyin farklı yaşam alanlarını belirgin bir biçimde etkilediği için ileride bu genel bir ilişki örüntüsü olarak değerlendirilebilir. Bakım veren bu noktada, bebeğin kendisi ile nesnel dış dünya arasında kurduğu ilişkide köprü rolü üstlenmektedir (Solmuş, 2008).

Bebek doğduktan sonraki zaman dilimi içerisinde kendine bakım verme yetisine sahip olmadığı için, fiziksel olarak kendisine bakım verecek bir yetişkine ihtiyaç duymaktadır. Bakım verenle aralarında sağlanan iletişim ve bebeğin ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanması bebeğin güvenli bir bağlanma stili geliştirmesine yardım etmekte olup çevreyi keşif sürecinde bebeğin güven hissini artırmaktadır. Bowlby'e göre bebeğe kendini güvende hissettiren, bebek ihtiyaç duyduğunda kolay ulaşılabilir bir bakım veren varsa, bebek anneyle (temel bakım veren) kurduğu ilişkiye bağlı olarak, sevilme ve onaylanma hissini yaşar, kendisini önemli hisseder ve dünyanın bir tehdit olmadığı algısı yerleşir (Sümer N., 1999).

Masterson kitabında bağlanma davranışının sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için önemli bir kavramın bebek ve anne arasındaki biyolojik ritim olduğunu belirtmiş ve şöyle açıklamıştır; "Sözel iletişimin gerçekleşmeyeceği erken çocukluk döneminde, bakım veren içgüdüsel bir biçimde bebeğin ihtiyaçlarını fark ederek ve Bu ihtiyaçları karşılayarak süreklilik ve birlik algısının zarar görmesini engeller. Anne bebeği kucağına alırken uygun / devinimsel iletişim kullanılır. Anneyle bebek arasında meydana gelen karşılıklı göz teması, çocuğun ayrılma algısı

için gerekli olan kategorize etme deneyimini geliştirerek, başkası tarafından bilinme olgusunu kaydetmesini sağlar” (Masterson, 2015).

Erken çocukluk döneminde, bağlanma figürü olan annenin, tekrarlanan davranış örüntüleri bağlanmanın temelinde; erken çocukluk döneminde oluşmaya başlayan duygu, düşünce ve tutumları etkileyerek bireyin kişiler arası ilişkilerinde önemli rol oynayan ve yaşam boyu sürdürülen kök inançları yani zihinsel şemaları şekillendirmektedir (Alkan, 2015). Bu kurama göre temel ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkiler ve etkileşimin düzeyi, sonraki yıllarda bireyin yakın ilişkilerdeki, beklenti, inanç ve tutumlarını yönlendiren içsel çalışan modelini belirlemektedir. Bu kapsamda bakım veren ve çocuk arasındaki ilişkinin niteliği, iki temel zihinsel model geliştirmektedir; bunlar benlik ve başkaları modelidir (Bowlby, 2013).

“Benlik modeli” yakın ilişkilerde ortaya çıkan kişinin kendiyile ilgili inançlarının var olduğu düşünsel süreçtir. Olumlu benlik modeline sahip bir birey kendini değerli ve sevilebilir hisseder, olduğu gibi davranabilir, reddedilme ve terk edilme kaygılarını üst düzeyde yaşamaz. Aksine güvensiz bir örüntüde bağlanan kişiler kendileriyle ilgili olumsuz bir bakış açısına sahip olabilirler. “Baskaları modeli” ise birey diğer insanlarla ilgili güvenilir olup olmadıkları, başkalarının tehdit unsuru olarak görülüp görülemeyeceğine ilişkin kararları gözden geçirir. Güvenli bağlanan kişiler diğer insanları tehdit olarak görmedikleri için güvensiz bağlananların aksine ilişki kurmakta zorlanmazlar ve insanlarla ilişki halindeyken kendilerini rahat hissederler (Bartholomew, 1991; Feeney, 1994; Griffin, 1994a; Sümer N., 1999).

2.2. Mary Ainsworth'un Kurama Katkıları

Ainsworth (1989)' a göre bebeğin doğduğu andan itibaren bakım verenle en belirgin olarak başlattığı ve sürdürdüğü süreç bağlanmadır. Bebeğin ağlaması ve bakım verenin gelmesiyle birlikte ihtiyaçların karşılandığı bir süreç olarak başlar. Başlangıçta bağlanma özellikle bir kişiye yöneltilmez zaman içerisinde bebek bakım vereni ayırt etmeye başladıkça bağlanma nesnesi spesifik hale gelir. İlerleyen

zamanlarda bebek kendisine ilk bakım veren kişiyle ilgili olarak diğer insanlar hakkındaki ilk içsel modelleri oluşturmaya başlar (Psikolojide Bağlanma Kuramı)

Ainstworth ‘Yabancı Durum Testi’ olarak bilinen bir çalışmasında, 1 yaşındaki çocukları, çocuk oyun odasında yaklaşık 20 dakikalık bir zaman dilimi içerisinde gözlemlenmiştir. Bu süreçte annelerinden ayrı kalmış çocukların verdikleri tepkiler gözlemlenmiştir. Bebeğin ayrılığa ve tekrar kavuşmaya verdiği tepkiyi ölçebilmek için, bebeklerin bulunduğu odaya annelerinin ve başka yabancı yetişkinlerin girip çıkmaları sağlanmıştır. Bebeklerin bağlanma organizasyonunu araştırmaya hedefleyen çalışmada yapılan gözlem sonucu güvenli olmayan iki bağlanma şekli ortaya atılmıştır; “kaçınan” ve “kaygılı / kararsız” bağlanma stilleri keşfedilmiştir (Güngör & Sümer, 1999) .

2.3. Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Bağlanma

2.3.1. Winnicott ve Geçiş Nesnesi

Bowlby ve Winnicott’un bebek- bakım veren ilişkisi ve burada neyin yanlış gidebileceğine ilişkin görüşleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. Winnicot’a göre yeni doğan bebeğin “çevreye tutunması” anne sayesinde sağlanmaktadır. Winnicott’a göre, iyi bir anne, çocuğu ile empati kurarak, çocuğun nesne devamlılığı bilgisinin hangi basamağına ulaştığını anlar ve böylece, ondan ne kadar süre için ayrı kalabileceğini bilir. Winnicott bunu şu cümlelerle ifade etmiştir; “Anne bilir ki; çocuğunu, çocuğun annenin yaşadığı ve ona yakın olduğu fikrini koruyabileceğinden daha uzun süre (dakika, saat, gün) yalnız bırakmamalı, ondan ayrılmamalıdır. Eğer anne, çocuktan çok uzun bir süre uzak olmak zorunda olduğunu biliyorsa, çocuğun tekrar anneyi kabul edebilmesi için, çocuğuna kavuştuğu sırada annenin de bir terapistte dönmesi, bir terapist gibi davranması gerekir” (Sayar & Tüzün, 2006)

Winnicott’a göre annenin görevi yalnızca bakım vermekle sınırlı olmayıp, sağlıklı bir ayrışma için annenin bebeğin yalnız kalabilme kapasitesini de desteklemesi gerektiğini çok fazla vurgulamaktadır. Çocuk büyümekle birlikte artık

dış dünyayı ve başka insanların gereksinimlerini algılamaya başlamaktadır (Winnicott, 2010). Winnicott'un "kapsayan anne" olarak adlandırdığı, duyarlı ve sevgi dolu, yeni doğan bebeğin anksiyetesini yatıştırabilen ve bebeğiyle yeteri miktarda zaman geçiren aynı zamanda sağlıklı sınırlar koyabilen anne olarak tanımlamıştır. "Kapsayan annenin" tutumlarında meydana gelecek eksiklikler halinde çocuk tepkisini "nesnel anneye" karşı öfke ve hırçınlık olarak gösterebilir. Winnicott'a göre annenin bu evrede çocuğun üzerine aşırı düşmesi ve aşırı bakım sağlaması, bebeğin ihtiyaçlarının ihmal edilmesi kadar tehlike olup kendi tabiriyle bu durum bebeğin ileriki yaşantısında büyüklenmeci bir kendilik oluşumuna zemin hazırlayabilmektedir. (Sayar & Tüzün, 2006).

Winnicott tarafından tanımlanan geçiş nesnesi; çocuğun yaklaşık 6 aylık olmasıyla birlikte başlayan ayrılık anksiyetesini yatıştırabilmek için yöneldiği bir nesnedir. Çocuk tarafından belirlenen bu nesnenin anneyi hatırlatıcı nitelikte olduğu ve genelde pelüş oyuncak, battaniye gibi yumuşak nesnelere olduğu görülmektedir. Çocuk bu süreçte geçiş nesnesi olarak adlandırılan bu eşyalardan kirlense ya da eskise dahi ayrılmak istemeyebilir (Denham, Lehman, & Reeves, 1992; Karabekiroğlu).

2.3.2. Klein'in Kurama Katkıları

Klein çocuk psikanalisti olarak çalışan erken çocukluk dönemi ve bebekliğe dair pek çok çalışmalar yapmış bir kuramcı olup, çalışmaları Freud ile bağdaşmaktadır. Ancak Klein nesne ilişkileri konusunda özgün bir yol izlemiş, dürtü ve nesne ilişkisine odaklanmıştır. Klein'e göre bebekler nesnelere iyi nesne kötü nesne olarak kategorize eder. Bazen bebek annenin tepkilerine göre de iyi ben, kötü ben şeklinde algılara da sahip olabilir. Klein dürtü kavramı üzerinde durarak sevgi ve nefret arasında iki uçlu duygular üzerine çalışmıştır. Bebek ilk olarak anne ile ilişki halinde olduğu için bu iki uçlu duyguları anne memesine karşı yöneltebilir (Güngen, 2015).

Klein 1935 yılında teorisine “depresif konum” terimini eklemiştir. Klein bu kurama göre annenin her zaman mükemmel ve eksiksiz olamayacağını öne sürerek, anne ve bebek arasında ilişkilerde bazı dönemler aksaklıkların meydana gelebileceğini vurgulamıştır. İlişki örüntüsünde meydana gelen bu kesintilere karşı bebeğin anneye agresif, tepkisel ve anneyi uzaklaştırmaya yönelik tepkilerle karşılık vermesi beklenir. Bu şekilde bir tepkiyle karşılaştığında anne hala destekleyici bir rol içerisindeyse bebek kendisini üzen annenin aynı zamanda kendisini destekleyen olduğunu anlayıp gerçeklik algısına ulaşmaya başlar. Sağlıksız bir bağlanma örüntüsüne sahip çocukların ise bu süreçte öfkelerini bastırdıkları ve aynı zamanda annelerine karşı uzak ve mesafeli bir tutum benimsedikleri gözlemlenmiştir (Sayar & Tüzün, 2006).

2.4. Bağlanma ve Nörobiyoloji

Konuşma öncesi iletişim, bilinçli olarak düzenlenmekten ziyade sezgisel davranış ve örtük ilişkisel alandır. Annesel sezgi her zaman annenin bilinçli farkındalığına bağlı değildir. Anne ve bebek arasında doğrudan sözel bir iletişim sözü konusu olmasa da bebek annenin bedensel olarak gönderdiği uyarımları alarak annenin mesajlarını alıyordur. Bakım verenin eyleme dönüştürdükleriyle birlikte, annenin hissettiği duygular da bebek açısından önemlidir. Anneyle bebek arasında meydana gelen iletişimde duruş, ses tonu, hareket temposu ve yüz mimikleri oldukça etkilidir (Masterson, 2015). “Duygulanım eşzamanlılığı” duygusal durumları başlatan ve sürdüren ikili düzenleyici mekanizmalardır. Şayet anne ve bebek eşzamanlı uyum halindeyse duyguların senkronizasyonu sayesinde ikisi de yukarılara, pozitif uyarımlara çıkmaktadırlar. Bakım verenin dışarıdan aldığı duygusal uyarım ile bebeğin genetik olarak var olan içsel ritimlerinin örtüşmesi söz konusudur. Bu durum korku, kaygı gibi olumsuz durumları aşağı doğru çekerken, neşe, mutluluk gibi pozitif duyguları yukarı doğru çekmektedir. “Etkileşimsel Onarım”: ise olumsuz durumların ve bağlanma kırılması gibi uyumlanma sorunlarının onarılarak yeniden pozitif duruma geçişi sağlamaktadır. Bu negatif kırılmaların düzenlenmesi ile bireyin yaşantısında olumsuzluklara karşı tolerans gücünün artırılması hedeflenmektedir (Schore, 2011).

Schore kitabında bağlanmanın bağlanma duygusunun çocukta yalnızca güven uyandırmakla kalmadığını aynı zamanda beyin gelişimine de katkı sağladığını açıklamıştır. Beynin sağ yarımküresi sol yarım küreye göre çok daha erken gelişmeye başlar. Annenin uyarıcı yüz mimiklerinde de sağ yarım küre dominanttır, bebek fizyolojik olarak annenin beyninin sağ yarımküresinden gelen bilgilere duyarlıdır, bebek bu bilgileri beynin sağ yarımküresinde işlenmektedir. Yapılan bazı çalışmalar güvenli bağlanan kişilerin baskın bir biçimde beynin sağ yarımküresinin daha çok kullanıldığını, kaçınan bağlanma modellerindeki kişilerin beyinlerinin sol yarımküresinin daha dominant olduğu görüşü belirtilmiştir. Bebeklik döneminde beklediğimiz bebeğin sağ yarımküreyi kullanması ve bebek dilini yani bebeklere özgü sesleri çıkarmasıdır. Bu dönemde yetişkin sesleri çıkarması ciddi bir sorun olarak algılanmaktadır. Anne bebeği taşıırken normalde herhangi bir tarafta taşıyor olabilir ancak bebeğin sakinleştirilmesi gereken bir durum söz konusuysa genelde anne bebeği sol tarafla kucaklar, sol taraf çok daha etkilidir bunun nedeni sağ beyinler arası iletişimler daha iyi kurulur (Schore, 2011). Birtakım çalışmalar anne ve bebek arasında güvensiz bağlanmanın gerçekleşmesi halinde anne çocuğu sağda kucaklamaktadır. Aynı şekilde eğer bebeği sürekli dışarıda tutarsa ve bebeğin göz hizasında değilse bebekle olumlu bir iletişim olmadığı düşünülebilir (Schore, 2011).

2.5. Bağlanmanın Psikopatolojisi

Bowlby bağlanma psikopatolojisiyle ilgili “çatallanarak ayrılan yaylar” benzetmesinde bulunarak, erken yaşlarda sağlıklı, tutarlı ve sevgi dolu ortamlarda yetişmeyen çocukların zaman içerisinde ruhsal iyilik halinden uzaklaşarak sağlıklı bir örüntü içerisinde olabileceklerini vurgulamıştır (Sümer & ark., 2009). Bağlanma psikopatolojileri kaçınma ya da kaygılı biçimde insanlara yaklaşma biçiminde ortaya çıkabilir. Tutarsız, dengesiz ve sınırların belirgin olmadığı ortamlarda büyüyen çocuklar kaygılı bir bağlanma tarzı benimseyerek bunu yaşamları boyunca devam ettirebilirler. İlişkilerde aşırı duyarlı davranıp çok fazla ilgi ve onay arayışı içerisinde olabilirler. İlişkilerin daima olması gerektiğinden çok daha fazla yakınlık içermesi gerektiği inancını taşırlar. Bağlanmada kaçınma ise ilgisiz soğuk ve çocuklarının ihtiyaçlarına duyarsız ebeveynlerin çocuklarında görülebilir. Bu çocukların duyguları

ebeveynleri tarafından çok fazla baskılandığı için çok yakınlık gerektiren ilişkiler zor gelir ve böyle beraberliklerden kaçınırlar (Sümer & ark., 2009).

Bağlanma psikopatolojisi anne ve bebeğin ayrı kalması halinde bebekte gözlenen anormal sayılabilecek tepkilerin varlığıdır. Bu konuda yapılan çalışmalar üç aydan uzun süreli ayrılıklarda, anne ve bebek tekrar bir araya geldiklerinde ilişkilerinin hala onarılabilir durumda olduğunu göstermektedir. Çocuk ayrılık sırasında bakım verenden sonra şiddetli bir biçimde, ağlama nöbetleri, umutsuz ve üzgün yüz ifadesine bürünür bu dönem “protesto evresi” olarak nitelendirilir. Ayrılığın 2. ve 3. Haftalarından sonra yemek yemeye karşı direnç, ve uykusuzluk problemleri baş göstermektedir. Fiziksel gelişimin yavaşladığı, kusma ve ishal gibi somatik belirtilerin ortaya çıktığı evre “depresif dönem” olarak adlandırılmaktadır. İki ay içerisinde annenin geri gelmemesiyle birlikte bebekte uyarılara karşı ilgisizlik ve genel anlamda duyarsızlık hali başlar bu evreye “içe kapanım dönemi” denir. Annenin üç ay içerisinde geri dönmesiyle bebekte görülen belirtiler gitgide azalır ancak bu durum çocukta ambivalan (karşıt iki değerli hislerin) oluşumuna yol açar (Sayar & Tüzün, 2006) .

Uzun süreli anne ya da bakım veren ile kurulan ilişkiden yoksun olan çocuklar genel anlamda uyarılara çok geç cevap verirler ve tepkisizdirler. Oturdıkları yerde sallanma, tik benzeri davranışlar sergileme gibi durumlar meydana gelmekte, ileri durumlarda yalancı zekâ gerilikleri de görülebilmektedir. İyi bir bakım görseler bile hastalanma ve ölme olasılıkları ebeveynlerinin yanında yaşayan bebeklere göre daha fazladır. Ayrıca bu çocuklarda kalıcı gelişim bozuklukları görülmektedir. Bebeklik döneminde meydana gelen uzun süreli bakım veren kaybı ileriki çağlarda meydana gelen, ayrılık anksiyetesi, fobik bozukluklar ve kalıcı kişilik patolojilerine yol açabilmektedir (Sayar & Tüzün, 2006).

Bowlby 1969; Bağlanma kuramına göre bakım veren ve bebek arasındaki bağlanma stili iki yaşa kadar ki süreçte dört farklı evrede gerçekleşir;

Doğum ve iki ay arasındaki evrede bebeğin yakınlaşmak için özel bir hedef belirlemediği ve çevresindeki diğer yakınlarla da yakınlaşma çabası içerisinde

olduğu John Bowlby tarafından açıklanmıştır. Bu evrede bebek annesini sesinden ve kokusundan tanıyabilmekte olup anneden hariç bir yetişkinle kaldığında herhangi bir tepkisellik göstermediği belirtilmektedir (Solmuş, 2008).

2-7 Ay içerisindeki evrede bebek annenin ilgisini beklemektedir ve ebeveyninden ayrıldığında herhangi bir stres belirtisi göstermemektedir (Solmuş, 2008). Bu evrede bebek güven duygusunu geliştirmeye ve diğer insanlardan bakım görebileceği duygusunu algılamaya başlamaktadır. Bu evrede annenin ayrımı daha rahat yapılabilmektedir (Solmuş, 2008)

7-24 aylık süreçte anne bebeğe çevreyi keşfetme konusunda güvenli bir köprü rolü oynamaya başlar. Bu evrede bebeklerde ayrılık ve yabancı kaygısı da gözlemlenmektedir (Solmuş, 2008) .

24 ay ve sonrasındaki süreçte bebek çevresindeki bireylerin kısmen ihtiyaçlarının farkına varabilir ve anneye ayrılık esnasında çok tepkisel değildir. 2 yaş ve sonrasındaki süreçte çocuk artık ayrılığı tolere edebildiği görülmektedir (Solmuş, 2008).

2.6. Ergenlikte Bağlanma

Ergenlik çocukluk döneminden yetişkinlik evresine geçiş dönemi olarak bilinen gelişimsel bir dönemdir (Eskin, 2000). Kimlik oluşumunun meydana geldiği bu süreçte bireylerin kendileriyle ilgili bir algılarının oluştuğu bir evre olarak görülmektedir. Bu süreçte ergenler fizyolojik, bilişsel ve emosyonel olarak pek çok değişime uğramaktadırlar. Bağımsızlık kazanmanın ve birey olduğu bilincinin oluşmasında çok önemli bir yere sahip olan ergenlik evresi, çevreyle kurulan ilişkilerde de pek çok farklılığı beraberinde getirmektedir. Çevredeki insanların gözünde görünüm ve davranış olarak olumlu imaj bırakmanın önemli olduğu bir yaşamsal evredir (Eskin, 2000).

Ergenlikle birlikte aileyle meydana gelen bağlılık kısıtlayıcı bir ilişki gibi gözükmemekte olduğu için ebeveynlerden uzaklaşma akranlarına yaklaşma eğilimi meydana gelebilir. Yaşıtlarıyla kurdukları ilişkilerin temelinde ise, bebeklik

döneminde bakım verenle kurmuş oldukları bağlanma şeklinin büyük bir rolü vardır. Bebeklik çağından itibaren başkalarına dair güvenilir ve kendisiyle ilgili değerli olduğu algısının genişlemesi ile ergenlik çağındaki birey akranlarıyla yakınlık kurabilmektedir (Kavzoğlu, Kesebir, & Üstündağ, 2011).

Güvenli bir ergen için güven hissettiği ve kabul gördüğü akranlarıyla ilişkiler geliştirmek önemlidir. Benlik algıları olumlu olduğu için reddedilme kaygısı hissetmeden yakınlarıyla yakınlaşabilmekte ve diğer bağlanma stillerine sahip akranlarının aksine dengeli ve uzun süreli ilişkiler yaşadıkları düşünülmektedir. Güvenli olmayan bağlanma stiline sahip ergenlerinse ergenlik sürecine girmeleriyle aile içi çatışmaların çok sık meydana geldiği görülmektedir. Akranlarıyla da benzer biçimde kaygılı, terkedilme korkusu içeren duygular eşliğinde ilişki geliştirdikleri ve bunlara bağlı olarak pek çok sorun yaşadıkları görülmektedir. Kaçınan bağlanma organizasyonu geliştirmiş olan ergenler kurdukları ilişkilerinde yakınlık ve duygusallıktan uzak olmakla birlikte kontrol altına girdiklerini hissettikleri durumlar kaygı vericidir (Eşel, Öztop, & Uytun, 2013).

Güvensiz / Dezorganize bağlanma stiline sahip ergenler kendilerine pek güvenmezler, yalnızlık ve değersizlik duygularının fazla yaşandığı ve şiddete başvurma gibi davranış bozukluklarının bu ergenlerde var olduğu bilinmektedir. (Eşel, Öztop, & Uytun, 2013).

2.7. Yetişkinlikte Bağlanma

Hazan ve Shaver, Bowlby'nin çocukları gözlemlemesi sonucu geliştirdiği bağlanma kuramının, yetişkinler üzerindeki etkilerini inceleyerek kurama farklı bir ivme kazandırmışlardır. Çocuklukta ebeveynle kurulan ilişki doğrultusunda gelişen bağlanma stiline kalıcı ve durağan olduğu kabul edilmektedir. Bu doğrultuda bireylerin erken çocukluk döneminde geliştirdikleri bağlanma stili yetişkinlik yaşamı boyunca da kişilerle kurulan ilişkilerde, ayrılıklar karşısında verdikleri tepkilerinde, olaylar karşısında sergiledikleri savunma düzeneklerinde ve kişilik özelliklerinde belirleyici bir rol oynadığı düşünülmektedir (Eşel, Öztop, & Uytun, 2013).

1980 li yıllarda Main ve Goldwyn ‘Yetişkin Bağlanma Görüşmesi’ adı altında yeni bir görüşme tekniği geliştirdiler (Eşel, Öztop, & Uytun, 2013). Bu yöntem yetişkin bireylerin ebeveynlerine karşı geliştirdikleri bağlanma şeklini saptamayı amaçlıyordu. Yetişkin bireyden çocukluğuna dair anne ve babasıyla olan ilişkileri, ayrılıklar karşısında gösterdiği tepkilerle ilgili bilgiler alınıyordu. Bütün bu çalışmalar sonucunda Main ve Goldwyn bağlanma stilini 3 ayrı sınıfta kategorize ettiler:

a) Güvenli özerk

b) Güvensiz, bu kategori kendi içinde kayıtsız ve endişeli olarak ikiye ayrıldı

c) Çözumsuz düzensiz

Güvenli bağlanma stili geliştiren bireylerin en belirgin iki özelliği ilişkilere dair düşüncelerinde tarafsız olmalarının yanı sıra bağlanmayla ilgili deneyimlerindeki kişileri iyi değerlendirmeleriydi. Kayıtsız gruptakilerse bağlanma ile ilgili deneyimledikleri ile ilgili düşünmeme eğilimi gösterirken, endişeli gruptakiler ebeveynleriyle ilişkilerine dair açıklama yapamayacak kadar endişeliydiler. Çözumsuz/düzensiz grup ise işlemlenmemiş travmanın sıkıntısını yaşamaktaydılar (Masterson, 2015).

Tablo1 Yetişkin Bağlanma Görüşmeleri Sınıflandırmaları ve Çocuğun Yabancı Durumdaki Davranışlarıyla Benzer Modeller (Masterson, 2015).

Bağlanma Karşısında Yetişkinin Zihin Durumu	Çocuğun Yabancı Durumda Gösterdiği Davranışlar
Güvenli/Özerk <p>Tutarlı ve yardımlaşmacı bir üsluba sahiptir. Bağlanmaya önem verir ve ilişkilere tarafsız yaklaşabilme yetisine sahiptir. Deneyimin olumlu ya da olumsuz özelliklerine ilişkin bağlanmayla ilgili değerlendirmelerde tutarlıdır.</p>	Güvenli <p>Ayrılma öncesi olaylarda içerisinde bulunduğu ortamı keşfedebilir. Ayrılık esnasında ebeveyni özlediğini ifade eden tepkiler verir ve genelde ikinci ayrılık esnasında ağlar. Ebeveyni yabancıya tercih eder ve ebeveyni fiziksel temas göstererek heyecanla karşılar.</p>
Kayıtsız <p>Tutarsız bir anlatım vardır, bağlanmayla ilgili ilişkilere kayıtsız görünürler. Anlattığı hikâyelerde çelişkili ifadeler bulunur.</p>	Kaçınmacı <p>Ebeveynden ayrılırken ağlayamaz ve yeniden birleştiklerinde ebeveyne tepkisiz ve göz ardı edicidir. Yakınlık veya temas neredeyse hiç istemez ve endişeli ya da öfkeli gözükmez. Süreç esnasında oyuncakları keşfetmeye devam eder.</p>

Endişeli <p>Tutarsızlık hakimdir. Geçmişteki bağlanma ilişkilerinden endişeli olup, konuşurken kızgın, pasif ya da korkak olabilirler. Geçmişteki deneyimler anlatılırken uzun ve gramer bakımından karışık cümleler kullanılmaktadır.</p>	Dirençli veya İkiriklikli <p>Odayı ve oyuncakları keşfetmeye istekli görünmezler. Ayrılık öncesinde bile tedbirli ve endişelidirler, süreç boyunca ebeveyni düşünür, kızgın ve endişeli görünür ebeveynle bir araya geldiklerinde rahatlar ve ebeveyne odaklanıp ağlarlar. Ebeveynle bir araya geldikten sonra ortamı keşfetmeye dönemezler.</p>
Çözümsüz/Düzensiz <p>Travmatik konular tartışılırken bireyin söylediklerinde ya da düşüncelerinde ciddi sürçmeler olur, birey uzun bir sessizliğe ya da övgü dolu uzun konuşmalara dalabilir.</p>	Düzensiz/Şaşkın <p>Çocuk ebeveynin yanında düzensiz ya da şaşkın davranışlar sergileyebilir, mesela uzun sürede elleri havada donup kalmışken ebeveynin gelmesiyle birlikte hareket edebilir. Ebeveyne sıkıca sarılıp bakışları donuk vaziyette durabilir.</p>

Yetişkinlik ve bebeklik döneminde bağlanma stilleri arasında çok ciddi benzerlikler bulunmakla birlikte bir takım farklılıklar da içermektedir. Bebeklikte bağlanma ihtiyacı daha çok fiziksel yakınlıkla sağlanırken, yetişkinlikte güven

ihtiyacının karşılanıyor olması yeterlidir. Her iki gelişimsel dönem arasındaki en temel farklılıklardan bir diğeri ise bebek yalnızca bakım görendir. Yetişkinlikteyse karşılıklı bir ilişki söz konusudur, her iki taraf gerektiğinde birbirlerinin güvenlik ihtiyacını sağlayabilecek birer bağlanma figürüdür. (Shaver & Hazan, 2000)

Değerlendirilen her yaş için anksiyeteli bağlananlar daha çok problem yaşarken güvenli bağlanma stili geliştiren bireylerin daha az duygusal sorun yaşadıkları düşünülmektedir. Özellikle anksiyete bozukluklarının ikircikli dirençli bağlanmayla yakından bağlantılı olduğu gözlemlenmektedir. Agresivite ve davranış bozukluklarının kronik reddetme, duygusal ulaşılmazlık kaçınmacı bağlanmayla ilgisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Hem dirençli hem de kaçınmacı bağlanma depresyonla ilişkilidir (Masterson, 2015). Düzensiz/ Şaşkın bağlanma ilişkisinin tamamında bir bozukluk olduğunun göstergesidir. Düzensiz model aynı zamanda, dağılma semptomlarıyla ilişkilidir yani bilişsel deneyimin farklı yönlerini bütünleştirmede başarısızlık ve çevreye karşı uyum geliştirememeye belirtileriyle ilişkilidir (Masterson, 2015)

Bebeklikte bağlanma figürü olan annenin üstlendiği rolünü yaş ilerledikçe partner (eş) üstlenir. Annenin bebeklikte üstlendiği görev aşamalı bir biçimde başka insanlara aktarılmış olur. Ergenlik çağından itibaren bağlanma ihtiyacı ebeveynlerden ziyade yaşlılara aktarılmaya başlar, yetişkinliğe gelindiğindeyse bakım veren bebeklik dönemine kıyasla çok daha az işlevsel olarak yer almaktadır.

Hazan ve Shaver bağlanma kuramının yetişkinlik dönemindeki etkilerini araştırabilmek için, Ainsworth'un geliştirdiği ve üç grupta açıklayan bağlanma stillerinin her biriyle ilgili birer paragraf yazarak, bu paragrafları yetişkin bir örneklem grubuna sunmuş ve her birinden kendilerine uygun paragrafı seçmelerini istemiştir. Ayrıca katılımcılara, çocukluk döneminde içerisinde buldukları aile yaşantısı, benlik ve diğerlerine ilişkin zihinsel temsilleri konusunda da sorular sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre katılımcılardan güvenli bağlanma stiline sahip olanlar, çocukluk döneminde bakım verenle uyumlu bir ilişki içerisinde olabildiği gibi, yetişkinlik yaşamında da sahip oldukları ilişkilerle ilgili olumlu

yaşantılara sahip oldukları, ilişkilerinin olumlu ve uzun süreli olduğu kanısına varılmıştır. Kaygılı-kararsız bağlanma stili geliştiren yetişkinlerin ilişkilerinde tutarsız, duygusal açıdan yetersiz ve kıskanç oldukları gözlemlenmiştir. Kaçınan bağlanma stili geliştiren bireylerse, yakın ilişki kurmaya karşı isteksiz oldukları ve partnerlerine karşı soğuk ve aşırı mesafeli davrandıkları sonucuna varılmıştır (Çalışır, 2009).

2.8.1. Bartholomew'un Dörtlü Bağlanma Kuramı

Bowlby'e göre birey bebeklik evresinde annesiyle geliştirdiği bağlanma stili sonucu kendi ve diğer insanlarla ilgi 'içsel çalışan modeller' geliştirmektedirler. Kendilik modeli kişinin kendilik algısını ve kendini başkaları tarafından sevilebilirlik, değerlilik gibi konulardaki algısıdır. "Diğeri modeli" ise kişinin diğer insanlara dair bakış açısı, kişilerin davranışlarındaki tutarlılığa ve güvenilirliğine dair algısıdır. Bireyin olumlu benlik modeline sahip olması halinde özsaygı ve sevilebilirlik duygusu oldukça yüksektir, benlik modelinin olumsuz olması halinde düşük özsaygı ve sürekli bir biçimde başkalarından beklenen onay ihtiyacı meydana gelir. Başkaları modeli bireyin bağlanma figürü olarak gördüğu kişilerden beklediği güvenilirlik ve başkalarından destek arama ihtiyaçlarını içermektedir. Bu modelin olumsuz olması halinde, başkalarıyla yakınlık kurma konusunda kayıtsız kalma, yakınlık kurmaktan kaçınma ve ilişkilerde olumsuz beklentilere sahip olma gibi örüntülerin varlığı bilinmektedir (Sümer N., 1999).

Bütün bu modellerden yola çıkarak Bartholomew ve Horowitz, dört temel bağlanma stiline varlığının üzerinde durmuşlardır.

Güvenli Bağlanma; olumlu benlik ve başkaları modellerinin varlığı düşünülmektedir, güvenli bağlanma stiline sahip kişiler kendileriyle ilgili olumlu bir imaja sahipken, kendilerinin başkaları tarafından sevmeye değer olduğu ve diğer kişilerin destek veren, güvenilir, ulaşılabilir ve iyi niyetli olduğuna dair beklentilere sahiptirler. Güvenli bağlanmaya sahip bireyler, eşleriyle yakınlık kurabilir ve bağımlılık oluşturmadan mutludur. Diğer bağlanma stillerine kıyasla çevrelerindeki

insanlara karşı affedicidirler. İnsanlarla olan ilişkilerinde terk edilme ya da olduğundan daha fazla yakınlık kurma konusunda endişeleri yoktur (Solmuş, 2008).

Saplantılı Bağlanma Modeli; bu bağlanma stiline sahip bireyler kendileriyle ilgili değersiz oldukları dair bir inanca sahiptirler. Fakat diğer insanlarla ilgili olumlu beklentilere sahiptirler. Bu yüzden başkalarından onay alma ve kendilerini beğendirme çok büyük önem arz etmektedir. İlişkilerinde oldukça takıntılı ve başkalarına karşı beklentilerinde aşırıya kaçtıkları bilinmektedir. Saplantılı Bağlanma stili kuram olarak Hazan ve Shaver'in kaygılı/kararsız stillerine karşılık gelmektedir.

Korkulu Bağlanma Stili; Bartholomew'un 'Dörtlü Bağlanma Stili', Hazan ve Shaver'in modelinden farklı olarak, Korkulu ve kayıtsız bağlanma stillerini içermektedir. Korkulu bağlanma stili olumsuz benlik ve başkaları modelini içermektedir. Bu bireyler kendileriyle ilgili olumsuz inançlara sahip olurlar ve aynı zamanda başkalarıyla ilgili, güvenilmez ve iyi niyetli olmadıklarına dair beklentiler içermektedirler (Sümer N., 1999).

Kayıtsız Bağlanma; Bu bağlanma stiline sahip bireyler olumlu benlik modeline sahiptirler, kendilerine değer verirler fakat başkalarıyla ilgili beklentiler oldukça olumsuzdur. Özerklik bu bireyler için oldukça önemlidir. Başkalarına gereksinim duymayı ve yakın ilişkiler kurmayı reddedicilerdir (Sümer N., 1999). Bu kişiler yakın ilişkilerden yoksun kalmak pahasına yakın ilişkiyi reddeder ve özsaygıya çok önem verirler. Bu bağlanma stiline sahip bireyler çevrelerindeki kişilere güven duymazlar, insanların kendilerine bağlanmış olduğu duygusu stres vericidir. Kendileri stres altındayken yalnız kalmayı tercih ettikleri gibi partnerlerinin stres altında olduğu zamanlar da yanlarında olmamayı tercih ederler. Garip bir biçimde çocukluk dönemine ait olumlu ve olumsuz anıları hatırlamakta güçlük çekerler, üzüntü veren olay reddedilme içerdiği için olumlu anlarsa rahatsız edici düzeyde yakınlık içerdiği için anıları bastırmaya ya da yok saymaya meyilleri vardır. Bu bağlanma stiline sahip bireylerin, eşlerine yönelttikleri yoğun öfke, kendilerinden daha çok yakınlık bekleyen eşi bastırmak içindir. Eşlerine ancak sosyal zorunluluklar dolayısıyla yakınlık gösterirler ve ebeveyn olmaya istekli değildirler Bir kayıp ya da

yakınlarından birinin ölümüne maruz kaldıklarında çok fazla somatik şikâyetle buldukları gözlemlenmektedir (Solmuş, 2008).

2.9.Bağlanma ve İş Yaşamı

Bireylerin iş yaşamındaki yaşantıları bebeklik döneminde çevreyi keşfetme süreci olarak düşünülebilir. Çevreyi tanıma ve keşfetme süreci bireyin yaşam boyu farklı biçimlerde gerçekleşen genel davranış örüntüsünü oluşturmaktadır. Yetişkin bireyler için iş yaşamı; var olabilme, kendini gerçekleştirme, gelişimini sağlayabilme, bireylerin kendi performanslarının farkına varabilecekleri bir kaynaktır.

Yapılan bir araştırma da güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin daha olumlu ilişkiler kurabildikleri, işinde ilerleme ve terfi konusunda daha istikrarlı davrandıkları ve iş doyumlarının yüksek olduğu anlaşılmıştır. Aynı zamanda bu bireylerin aile ve arkadaş ilişkilerinden de oldukça tatmin edici olup bir seçim yapmalarını gerektiren durumda, iş yaşamında ki başarıdan ziyade aile ve arkadaş ilişkilerine daha çok önem verdikleri ifade edilmiştir (Hazan & Shaver, 1994).

Bir diğer araştırma; güvenli bağlanma stiline sahip bireyler için çok sık iş değişikliği ve işten ayrılma durumlarının söz konusu olmadığı, işlerini ertelemeye istekli olmadıklarını ve bir işi tamamlamakta en az zorlanan grup oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca bu bireylerin iş yaşamlarında reddedilme kaygısı taşımadıkları ortaya çıkmıştır. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin seyahat etmekten hoşlandıkları aile, iş ve eğlence hayatını doğru bir biçimde dengeleyebildikleri gözlemlenmiştir. Kaygılı/ Kararsız bağlanma stiline sahip bireyler grup çalışmalarını tercih ettiklerini ancak çok fazla yanlış anlaşılmaya maruz kaldıkları ve takdir edilmedikleri hissini oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, kişisel ihtiyaçlarının ve iş arkadaşlarının verimliliklerini düşürdüklerini ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalar işyerlerinde yüksek oranda ödüllendirilen alanlarda çalışan kadınların güvenli bağlanma stiline sahip oldukları, en düşük ödül miktarına sahip kadınların ise korkulu bağlanma stiline sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip kadınlarsa yukarıda bahsettiğimiz her iki grubun ortasında yer almaktadırlar (Solmuş, 2008).

2.10. Sınav Kaygısı

2.10.1.Kaygı

“Genel anlamıyla kaygı, herhangi bir tehlikenin korkusunun yansıması olarak insanda ortaya çıkan tedirginlik ya da akıl dışı korku durumu olarak tanımlanabilir. Kaygı nesnesi olmaması nedeniyle korkudan farklıdır, korkunun insan ya da bir olay olarak nesnesi belli iken kaygının nesnesi belirsizdir” (Manav, 2011).

İnsan organizmasını tehdit eden gerek fiziksel zarar tehditleri gerekse aşırı performans gerektiren durumlar kişide kaygı meydana getirmektedir (Atkinson, 1995). Alışkın olunmayan bir durum, obje ya da kişi ile karşılaşma, korku veren durum veya nesnelere karşılaşma, iç ve dış çatışmalar, karar verme zorluğu gibi durumlar, kaygıya neden olabilirler (Köknel, 1990).

Gelişimsel olarak bebeklik döneminde meydana gelen normal düzeyde kaygı oluşturan yaşantılar, yetişkinlikte meydana gelen somut olarak nedeni tam bilinmeyen patolojik kaygının temelini oluşturabilirler. Mesela erken çocukluk döneminde ebeveyninden ayrılan bir çocuğun sergilediği ayrılık anksiyetesi normal bir kaygı olarak değerlendirilirken, yetişkinlikte iş ya da eğitim amacıyla bir yetişkinin ailesinden ayrılamaması patolojik kaygı olarak görülmektedir (Sims, 1993).

Küçük çocuklarda kaygı oluşturan yaşantılar yetişkinlik çağındaki ruhsal tepkilerin ve tutumların temelini oluşturur. Çocuğun bebeklik dönemindeki ihtiyaçlarının karşılanmaması sonucu meydana gelen güvensizlik, çocuğun bakım verene aşırı düzeyde bağımlı hale gelmesi, ilkel kaygının temelini oluşturan temel unsurların başında gelir. Bakım verenle yaşanan ayrılık ya da birden ortaya çıkan

çevre değişikliklerinde küçük çocukları endişelendiren en önemli durumlardan biridir. Çocukların kayıp duygusunu anlayabilmeleri daha zor olduğu için; alıştığı rutin işlerin dışına çıkılması veya herhangi bir şeyi yitirme durumu çocukta kaygı duygusuna yol açabilir. Erken çocukluk döneminde, kardeş doğumu, okula başlama, ders başarısı gibi kaygıların varlığı görülürken ergenliğe doğru ilerlerken fiziki görünüm, sosyal kaygılar, karşı cinsle ilişkiler ve arkadaş ilişkileri daha çok kaygı halini alabilmektedir (Çifter, 1985).

Çocukluk yılları insan hayatının gelişim açısından en hızlı ilerleyen evresidir. Bu dönemde bedensel, mental, sosyal ve duygusal gelişimin temelleri atılır. Çocuk çevresini tanımaya ve anlamlandırmaya çevresindeki ilişkileri kendince tanımlamaya, olaylara karşı bakış açısı kazanmaya ve olayları yorumlamaya çalışır. Bu gelişim sürecinde çocuğun içinde bulunduğu yetiştirilme koşulları ve çevresel faktörlere göre kaygı düzeyi de şekillenmeye başlar (Çifter, 1985).

Kaygı duygusu anne-babanın, öğretmenlerinin ve arkadaşlarının davranışlarına göre modellenerek artar veya azalır. Kaygı, içsel ve ya dışsal etkenlerden kaynaklanan bir tehlike olasılığı ya da kişi tarafından tehlikeli olarak algılanıp yorumlanan herhangi bir durum karşısında yaşanan bir heyecan duygusudur. Kişi kendisini bir alarm halinde ve sanki bir şey olacaktı gibi bir beklenti duygusu içinde hisseder. Küçük yaşlarda başlayan kaygı yaratan durumlara karşı verilen tepkiler ileriki yaşlarda meydana gelmesi beklenen ruhsal gelişmelerin temelini oluşturur. Çocuğun bebeklik döneminde temel ihtiyaçlarının bakımında meydana gelen aksamlar ya da anneye güvenli olmayan bir biçimde bağlı oluşu ilkel kaygının başlangıçtaki önemli unsurlarıdır. Çocukların kayıpları ve yoksunlukları anlamaları çok zor olduğu için aniden gelişen değişimler erken çocukluk döneminde kaygıya yol açan durumlar arasındadır. Ergenlikte ise kaygılar; ergenin dış görünüşü, içsel çatışmaları, sosyal uğraşları, akran ilişkileri ve karşı cinsle ilgili ilişkiler olabilmektedir (Çifter, 1985).

Çok hafif derecede tedirgin hissetme ve gerginlikten panik derecesine varan değişik şiddette kaygı düzeyi hissedilebilir. Endişe, panik, ürkme ve kendini güvende hissetmeme, korku, şaşkınlık, tedirginlik, net bir biçimde ağız kuruluğu, baş ağrısı,

baş dönmesi, bulantı, çarpıntı, güç kaybı, enerjisizlik, iştah azalması, kan basıncının düşmesi ya da yükselmesi, kas gerginliği, mide ve bağırsak yakınmaları, solunumun bozulması, terleme, titreme, uykuya dalamamak gibi ruhsal ve ya fiziksel belirtiler meydana gelebilir. Ayrıca kaygı kişiden kişiye farklılık gösteren davranışsal ve ya duygusal belirtiler de gösterebilir (İnanç B. , 1997).

Belirli dönemlerde herkesin bazı zamanlarda hissedebileceği bir duygu olan kaygı, “Durumluk kaygı” ve “Sürekli kaygı” olarak iki biçimde kendini gösterebilmektedir (Büyüköztürk, 1997). Durumluk kaygı, tehlikeli olduğu düşünülen durumlar öncesinde veya olaylar sırasında ortaya çıkar çoğunlukla rasyonel sebepleri barındırır, başkalarınca da nedeni net bir biçimde anlaşılabilen ve genellikle her bireyin yaşadığı geçici duruma bağlı bir kaygı şeklidir (Büyüköztürk, 1997). Bazı bireylerde de somut belirli bir olay ve ya nesneye bağlı olmayan genel ve devamlılık arz eden bir kaygı hali vardır. Bu durum “sürekli kaygı” olarak adlandırılır. Bulunduğu durumdan dolayı kendini tedirgin hissetme, huzursuzluk ve genel bir hoşnutsuzluk hali taşıma, her an başına kötü bir olay gelecekmiş gibi bir korkuya kapılma, kolaylıkla incinme ve karamsarlığa düşme sürekli kaygı düzeyi yüksek bireylerde görülmesi beklenen özelliklerindedir. Bireyin içinde bulunduğu durumla doğrudan uyuşmayan, çevreden gelen tehlikelere bağlı olmayan, bireyin kaygılandığı durum başkaları tarafından anlaşılmadığı kaygılar sürekli kaygılardır (Başaran, et al., 2008).

Analitik Kurama Göre Kaygı

Freud’un kaygı, korku ve dehşet kavramlarının ayırımına büyük önem verdiği görülmektedir. Freud’a göre kaygı durumla ilişkilendirilirken, nesneye bağdaştırılamaz. Korku ise bizzat nesneyle ilişkilendirilir. Dehşet ise beklenmedik bir tehditle karşılaşılan durumu yansıtır. Analitik kurama göre kaygı dehşete karşı bireyi koruyan işlevsel bir role sahiptir. Kaygının ilk olarak dünyaya gelme esnasında doğumla birlikte başladığını ileri süren Freud, ilerleyen yıllarda uyarıların artmasıyla birlikte kaygılarında çoğalacağını öne sürmektedir. Kaygının nevrotik bir durum olduğunu belirtmekle birlikte, kaygının özünde id’in iç

tepkilerinin bastırılmasının yattığını ileri sürmektedir (Freud, Psikanalize Giriş Dersleri, 1984).

Törel Kaygı süperegonun vicdanla ilgili tehlike sayılabilecek durumları algılamasından doğar. Küçük yaşta ebeveyn standartlarının benimsenmesiyle birlikte gelişen süperegonun gelişiminden sonra “moral” anksiyetenin kaynağı olarak ruhsal yapının içerisinde (Freud, 1935).

Nevrotik Kaygı ego gücünün zayıflaması sonrası içgüdüsel istek ve beklentilerin impulsif hale gelmesi halinde olabileceklerden ileri gelen bir kaygıdır. İd’in içgüdülerindeki isteklerinin algılamasıyla ortaya çıkar (Freud, 1935).

2.11.SINAV KAYGISI

Sınav kaygısı ilk olarak ilk olarak 1960 lı yıllarda Richard Alpert tarafından incelenmeye başlanmıştır. Alpert girdiği sınavlarda yeterince çalışmış olmasına rağmen yaşadığı yoğun kaygı sonucu bilgisini sınava yeterince yansıtamadığını, aynı zamanda meslektaşı Ralph Haber’in sınavlardan önce hissettiği kaygının sınav performansını olumlu yönde etkilediğini fark etmiştir. Bunun üzerine Alpert ve Haber iki tip kaygılı öğrenci olduğunu bunlardan bazılarının kaygısı olumlu bir sınav performansına yol açarken diğer gruptaki sınav kaygısı yaşayanların ders başarılarının olumsuz yönde etkilendiği ortaya atılmıştır. Yaptıkları çalışmalarda sınav kaygısına sahip fakat bu kaygıyı makul ölçüde yaşayan öğrencilerin sınav performansı, aşırı düzeyde sınav kaygısı yaşayan öğrencilerden daha fazla olduğu ortaya atılmıştır (Habacı, 2013).

Sınav kaygısı, bir sınav durumu veya herhangi performans gerektiren bir durumda bireylerin yaşadığı fizyolojik, bilişsel ve davranışsal boyutlara sahip hoş gitmeyen bir duygusal ya da heyecansal durumdur (Özgüven, 2014).

“Sınav kaygısı yüksek olan bireyler herhangi bir sınav/değerlendirme durumunda “özvarlığın” tehdit edildiği korkusuna kapılırlar. Yalnızca sınavda değil, grup içinde konuşma, soru sorma, sorulara cevap verme, tartışmalara katılma, yüksek sesle okuma, vb. etkinliklerde de korkulu, sinirli, gergin ve heyecanlı olurlar. Bu

bireylerin kendilerine dönük olumsuz düşünceleri dikkatlerinin kolayca dağılmasına neden olur. Sınav sorularını okuma ve doğru cevaplama; konuşurken düşüncelerini organize etme, doğru sözcükleri seçme ve düzgün ifade etme gibi davranışlarında başarısız olurlar” (Öner, 1990, s. 1)

2.11.1.Sınav Kaygısının Nedenleri

Sınav kaygısı duyusallık ve kuruntu olarak iki farklı boyuttan oluşmaktadır. Kuruntu, sınav kaygısının bilişsel yönüdür. Bireyin genel olarak kendisiyle ilgili olumsuz değerlendirmeleri, başarısız ve yetersiz olduğuna dair inançları ve iç konuşmaları sınav kaygısının kuruntu boyutunu oluşturmaktadır. Örneğin, “daldım”, “kendimi veremiyorum”, “okuduklarımı anlayamıyorum”, “başaramazsam”, gibi çarpıtılmış inançlar kuruntunun kişideki varlığına işaretler. Bu gibi olumsuz inanışlar, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını ve yeteri kadar odaklanamamalarını sağlamaktadır. Duyusallık ise sınav öncesinde ya da performans gerektiren durum süresince somatik (el titremesi, terleme ve solunumun hızlanması gibi) şikâyetlerin varlığıdır. Duyusallıkla ilgili semptomlar sınavın ilerleyen zamanlarında kaybolabilirken, kuruntu boyutundaki kaygının varlığı durumunda, sınav süresince herhangi bir azalma görülmeyebilir (Öner, 1990).

Sınavların öğrencilerin akademik hayatını belirlemedeki rolü, kişinin sınavlara karşı hissettiği performans kaygısını artırmaktadır. Öğrencilerin sınav kaygılarının düşürülmesi akademik başarıyı ve performans gerektiren durumlardaki başarılarını olumlu yönde artırmaktadır (Donald W., 1999).

Yapılan bir araştırmada ÖSYM 1. Basamak sınavında öğrencilerin kaygı düzeylerinin ciddi düzeyde yükseldiği görülmekte olup, başarısız öğrencilerin, başarılı öğrencilere oranla gerek durumluk gerekse sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Cengiz, 1988).

Yapılan araştırmalar anne babanın çocukla olan iletişiminin ve yakın ilgisinin çocuğun akademik başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Tuncay Ergene, 2003). Yine bu alanda yapılan bir diğer çalışma ise öğrencilerin ailelerinden algıladıkları psikolojik destek başarısını pozitif yönde, yalnız ve aileleri ile uygun ilişkiler geliştirememeleri ise sınav kaygısını negatif yönde etkilemektedir (Yıldırım, 2000).

Daha önceki yaşantılarda edinilen öğretiler sınavın bazı koşullu uyarıcıları olduğu düşünölmektedir. Uyarıcılar olumlu, olumsuz yada nötr olabilirler. Yüksek düzeyde sınav kaygısına sahip kişiler, sınavı kendileri için ciddi bir tehdit olarak yorumlamalarına neden olan uyarıcılara çok duyarlıdırlar (Sarason G. Irwing, Sarason Barbara R., 1990).

Wine ve Sarason tarafından ortaya atılan “bilişsel dikkat modeli”, kişinin yaşamış olduğu sınav kaygısını sınav esnasında hissedilen kuruntuların fazlalığına, bireyin bilişsel dikkatine müdahale sonucu olarak bireyin sınav performansının düşmesine bağlamıştır. Bu model iki farklı grup değişkeninin varlığından söz eder. İlk grupta yer alan değişkenlerin aşırı derecede yetersizlik duygusunun varlığından ve kendileriyle ilgili olumsuz düşüncelerinden dolayı sınav kaygısı yaşadıkları savunulmaktadır. Diğer grupta ise kaygı, stres, gerginlik gibi olumsuz değişkenler vardır ve bu değişkenler sınav esnasında bireyin sınava odaklanmasını engelleyerek başarısızlığa yol açmaktadır (Sarason G. Irwing, Sarason Barbara R., 1990).

Sınav kaygısını inceleyen bir diğer model “öğrenme bozukluğu modelidir”. Bu modele göre doğru ve etkili bir ders çalışma stiline sahip olamama ve yeterli ders çalışma becerilerine sahip olamamak kişilerin sınav kaygısını yaşamalarını sağlamaktadır. Bu modele göre bireyler doğru ve etkili ders çalışma yöntemlerini bilmedikleri için sınav kaygısı yaşarlar (Cohen, Lufi, & Okasha, 2004).

Sosyal öğrenme modeli ise sınav kaygısını kişideki öz güven, benlik algısı ve genel beklentilerinin sınav kaygısına yol açtığını vurgulamaktadır. Bu model öğrencilerin benlik kavramları ve ders motivasyonu arasında ilişki olduğunu ileri sürmektedir (Smith, 1990) .

2.11.2.SINAV KAYGISININ ETKİLERİ

FİZYOLOJİK ETKİLERİ

Sınav kaygısı nedeniyle fizyolojik boyutta meydana gelen çarpıntı, ağız kuruması, ağrılar, nefes daralması, bağırsak ve mide bozuklukları gibi rahatsızlıkları ve vücut fonksiyonlarında bozulmalar meydana gelmektedir. Yapılan çalışmada fiziksel olarak yaşanan problemler düşünsel boyuttaki tepkilerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu düşünsel ve fizyolojik boyuttaki etkiler birbirinin etkisini artırarak kısır döngü halinde devam etmektedir. Sınavın yaklaşmasıyla birlikte düşünsel boyuttaki etkilerin başlaması ve sınav yaklaştıkça düşünsel ve fizyolojik etkiler artmaktadır (Öner, 1990).

Sınav kaygısına bağlı olarak meydana gelen fizyolojik belirtiler, organizmada etkili bazı sistemlerle açıklanmaktadır:

Otonom Sinir Sistemi sempatik ve parasempatik sinir sistemlerinden oluşmaktadır. Sempatik sinir sistemi faaliyetleri arasında çarpıntı, kan basıncının artması, kasları gevşetmek ve vücut ısısını düşürmek gibi faaliyetler yer almaktadır. Sempatik sinir sistemi kaygı durumunu yönetmekle görevlidir. Parasempatik sinir sistemi ise mide bezleri salgılarını artırıcı, kan basıncını yavaşlatıcı, çarpıntıyı azaltma ve vücut ısısını yükseltici faaliyetleri yürütmektedir. Parasempatik sinir sistemi organizmanın sakinlik anlarındaki faaliyetlerini sürdürmektedir (Kalat, 2009)

Sınav Kaygısının Bilişsel ve Düşünsel Boyutları

Sınav kaygısının gerek bellek süreçlerine gerekse konsantrasyona olumsuz etkileri vardır. Okuduğunu anlamakta güçlük, yoğunlaşamama, bilgileri organize edememe gibi sonuçlar meydana gelmektedir. Yoğun performans kaygısı yaşayan

kişilerde bilgiyi depolayamama ya da bilgi çağırıldığında hatırlayamama gibi durumlar meydana gelebilmektedir. Sınava normalde olduğundan daha fazla anlam yüklenmesi sınav kaygısının düşünsel etkilerini oluşturmaktadır. Sınavın düşünce boyutundaki etkileri önceki başarısızlıkların genellenmesi, kişiliğin sınındığı düşüncüleri açığa çıkarmaktadır. Bireyin başarısızlıklarını çok büyütme dair otomatik inançlarını kapsar. Geçmiş yaşantılarda yaşanan başarısızlıkların abartılması ve genelleme yapılması durumu söz konusudur. Kişinin hayatı boyunca elde ettiği başarıları azımsaması, yok sayması ya da geçersiz kılması durumu söz konusudur. Önceki dönemlerde yakaladığı başarıları şans eseri nedenlere bağlayabilir (Boyacıoğlu & Küçük, 2011)

Sınav Kaygısının Davranışsal Etkileri

Sınav kaygısı nedeniyle görülen davranışsal değişimlerin başında sinirlilik gelmektedir. Soru çözerken ya soruyu çok hızlı okuyup geçer, ya da tekrar tekrar okuyup yanıtından emin olamaz ve soru üzerinde olması gerektiğinden daha çok zaman harcayabilir. Bazen sınav kaygısı davranışsal boyutta kaçınmayı da sağlayabilir. Ders çalışamama, derse başlayamama gibi davranışlar gözlenebilmektedir (Sınav Kaygısı ve Belirtileri, 2012).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, 2016-2017 eğitim öğretim yılında üniversite giriş sınavına katılacak olan öğrencilerin sınav kaygıları ile anne babaya bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş olup, ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır.

Bu çalışmada bağımlı değişken sınav kaygısı iken, bağımsız değişkenler ise anne babaya bağlanma stili, cinsiyettir.

3.2. Araştırmanın Hedefi ve Örneklemi

Bu araştırmanın hedef evreni Sivas'ta üniversite giriş sınavına hazırlanan 12. Sınıf öğrencileridir. Çalışmanın evreni Sivas merkezde yer alan genellikle orta sosyoekonomik düzeyde ailelerin yaşadığı varsayılan, Milli Eğitim bakanlığına bağlı devlet liselerinde gerçekleşmiştir. Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden çalışmayı gerçekleştirme konusunda gerekli izinler sağlanmıştır. Çalışma Sivas'ta bulunan Necip Fazıl Kısakürek Meslek Lisesi, Atatürk Anadolu Lisesi ve Kongre Anadolu Lisesinde gerçekleştirilmiş olup yaklaşık 115 öğrenciye ölçek uygulanmış bazı ölçekler eksik ve hatalı olduğu için değerlendirilmeye katılmamış olup, çalışma 100 katılımcının yanıtladığı veri toplama araçları değerlendirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

- 1.Sosyo Demografik Veri Form,
- 2.Anne Babaya Bağlanma Ölçeği,
- 3.Sınav Kaygısı Envanteri,

4. Stresle Başa Çıkma Tarzı Ölçekleri

5. Beck Anksiyete Ölçeği

3.3.1. Sınav Kaygısı Envanteri (SKE)

SKE Spielberg ve bir grup doktora öğrencisi tarafından Güney Florida Üniversitesinde, 1974-1979 yılları arasında gerçekleştirilen çalışma sonucu hazırlanmıştır. Çalışmanın Türkçe 'ye uyarlanması Necla Öner tarafından 1983-1979 yılları arasında gerçekleştirilen çalışma sonucu hazırlanmıştır. Toplam 20 maddeden oluşan ölçek 'kuruntu' ve 'duyuşsallık' olarak iki alt testten oluşmaktadır. SKE bireylerin kendilerinin uygulayabileceği 1-4 arasında puanlanan likert tipi bir ölçektir. SKE deki toplam 20 maddeden elde edilen sonuç genel sınav kaygısını ölçmektedir, kuruntu alt ölçeğinden elde edilen puan sınav kaygısının kuruntu boyutunu, duyuşsallık ölçeğine dair soruların puanından ise sınav kaygısının duyuşsallık boyutunun ölçülmesi hedeflenmiştir. Ölçekten 20-80 arası puan alınabilir, puanın yükselmesi sınav kaygısı düzeyinin yüksekliğine işaret etmektedir (Öner, 1990).

3.3.2. Anne Babaya Bağlanma Ölçeği (ABBÖ)

Anne Babaya Bağlanma Ölçeği ebeveynle gerçekleştirilen bağlanma boyutlarını ölçmek amacıyla Parker ve ark. tarafından gerçekleştirilmiştir. 2006 yılında Kapçı ve Küçüker tarafından Türkçe 'ye uyarlanması gerçekleştirilmiştir. Ölçek 25 maddeden oluşmakta olup, ilgi boyutunda 12, kontrol boyutunda 13 madde bulunmaktadır. İlgi ölçeğinde bulunan puanlar 0 ile 36 arasında değişmektedir, yüksek puan sıcak, anlayışlı ve kabul edici ebeveyn tutumu olarak değerlendirilirken, düşük puanın soğuk ve reddedici ebeveyn tutumunu ifade ettiği düşünülmektedir. Kontrol / Aşırı Koruma Boyutunda 13 madde yer almaktadır ve

puanlar 0 ile 39 arasında değişmektedir. Bu bölümden alınan yüksek puanlar aşırı kontrolü ve baskıcılığı ifade etmektedir (Küçükler, 2006).

Ölçeğin bireylerin yaşamlarının ilk 16 yılını düşünerek doldurmaları istenilmektedir. Birey anne babasının kendisine ilişkin davranışlarını ne kadar yansıttığını 4'lü likert tipi derecelendirme ile kodlanmaktadır (Küçükler, 2006).

ABBÖ'nün Türkiye için geçerlilik çalışmaları Ankara Üniversitesi'nde eğitim gören 441 öğrenci ile yürütülmüştür. Yaş ortalamaları 21.97 olan bu öğrencilerin 262si kız öğrencilerden 179 ise erkek öğrencilerden oluşmuştur. ABBÖ'nün puanlarının güvenilirliğini sınamak için üç hafta ara ile test-tekrar test puanları arasındaki korelasyona bakılmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği sağlanmıştır (Küçükler, 2006).

3.3.3. Sosyodemografik Veri Form (SDVF)

Araştırmacı tarafından düzenlenen kişisel bilgi formunda, öğrencilerin cinsiyeti, eğitim gördükleri sınıf türü, yaşadıkları merkez tespit edilmeye çalışılmıştır. Aynı öğrenciler sınav kaygısı hissediyorlarsa eğer bunu ne düzeyde hissettikleri sorulmuş ve DEHB tanısına sahip olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin anne ve babalarının hayatta olup olmadığı anne babalarının psikiyatrik tanı alıp almadıkları ve erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) ebeveynleriyle kısa ya da uzun süreli ayrılık yaşayıp yaşamadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.3.4. Beck Anksiyete Ölçeği

Bireyin yaşadığı anksiyetenin miktarını ölçmektedir. Ölçek 21 maddeden oluşmakta olup her madde 0-3 arasında puanlanmaktadır. Toplam puan 0-63 arasında değişmektedir. Puan derecesinin yüksek oluşu bireyin yaşadığı kaygı miktarının yüksekliğine işaret etmektedir (AT Beck, 1998; Kadir Demirci, 2015). Bu ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmaları ülkemizde Ulusoy ve ark tarafından sağlanmıştır (M Ulusoy, 1998; Kadir Demirci, 2015).

3.3.5. Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği

Bu ölçek Folkman ve Lazarus'un Başa Çıkma Yolları Envanterinden yola çıkarak oluşturulmuştur. Bu ölçek "kendine güvenli", "iyimser", "çaresiz", "boyun eğici" ve "sosyal desteğe başvurma" olmak üzere beş ayrı alt ölçek bulundurmaktadır. Cinsiyetler arası farklılık incelendiğinde sadece "sosyal desteğe başvurma" alt ölçeğinde farklılık ortaya çıkmıştır. Bu ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmaları Ayşegül Durak ve Nesrin Şahin tarafından 1995 yılında gerçekleştirilmiştir (Nesrin H. Şahin, 1995).

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları tespit edilerek, Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Sonrasında çalışmanın gerçekleştirildiği okulların rehberlik öğretmenleriyle görüşülmüş ve çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Veri toplama araçları uygulanacak öğrencilere öncelikle çalışmanın amacı ve önemi anlatılmış, katılımın zorunlu olmadığı konusunda bilgilendirilmiş ve çalışmaya katılım öğrencilerin inisiyatifine bırakılmıştır. Çalışma öncesinde ölçeğin nasıl doldurulacağına ilişkin kısa bir bilgi verilmiş ve bu süreçte okul rehber öğretmenlerinden de destek alınmıştır. Veriler Mart 2017 tarihinde toplanmış öğrencilerin yaklaşık 30 ile 40 dakika arası bir sürede ölçekleri tamamladıkları gözlemlenmiştir.

3.5.İŞLEM

İSTATİSTİKSEL ANALİZLER

Çalışmada yer alan Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine ve alt boyutlarına (İlgi ve Koruma) ait (Anne ve Baba birlikte ve ayrı ayrı olarak), Sınav Kaygısı Envanteri ile alt boyutları olan Kuruntu ve Duyuşsallık alt boyutlarına, Stresle Başa Çıkma Ölçeğine ve Beck Anksiyete Ölçeğine verilen cevapların ne kadar tutarlı olup olmadığını sınamak için iç tutarlılık analizi yapıldı her bir ölçeğe ve alt boyutlarına ait Cronbach's Alpha katsayısı (iç tutarlılık katsayısı) hesaplandı. Bireylere ait demografik bilgilerin (cinsiyet, eğitim gördükleri sınıf, büyüdüğü yer gibi) sayı (n) ve yüzde (%) dağılımları verildi. Değişkenlere ait ilgili grafikler çizildi.

Araştırmada kullanılan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne + Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba), Sınav Kaygısı Envanteri ve alt boyutları olan Kuruntu ve Duyuşsallık alt boyutlarına, Beck Anksiyete ve Stresle Başa çıkma tarzları ölçeklerinden compute variable işlemiyle puan elde edilip bu puanlara ortalama, standart sapma, minimum, maksimum, ortanca ve çeyreklikler arası genişlik tanımlayıcı istatistikleri verildi. Çalışmada kullanılan ölçeklere ait ortalama standart sapma grafiği çizildi.

Cinsiyet, Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusu, Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alma durumu, uman desteği alıp almama ve anne veya babanızda psikiyatrik tedavi öyküsü var mı? sorusu bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne + Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba), Sınav Kaygısı Envanteri ve alt boyutları olan Kuruntu ve Duyuşsallık alt boyutlarının, Beck Anksiyete ve Stresle Başa çıkma tarzları ölçek puanlarının istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediği Bağımsız iki Örneklem t testi ve Mann Whitney U non parametrik testleri ile analiz edildi. Anlamlılık gösteren değişkenlere ilgili grafikler olan Box – plot grafikleri çizildi.

Anne ve Baba Eğitim Durumları, Kardeş sıralaması, Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu, Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu, Aylık evinize giren gelir, Anne ve Baba çalışma durumu, Sınav Kaygısı durumu, bireylerin büyüdükları yer bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne + Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba), Sınav Kaygısı Envanteri, Beck Anksiyete ve Stresle Başa çıkma tarzları ölçek puanlarının istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediği Tek yönlü ANOVA parametrik testi ve Kruskal Wallis non parametrik testi ile analiz edildi. Anlamlı çıkan değişkenlerin ikili karşılaştırmaları Bonferroni Düzeltmeli post – hoc testler ile sınıandı.

Sınav Kaygısı Envanteri ile çalışmada kullanılan ölçekler ve ilgili ölçeğe ait alt boyut puanları arasında korelasyon analizi yapıldı ve Spearman Rho İlişki Katsayıları hesaplandı.

Normal dağılım gösteren ölçek puanlarına tanımlayıcı istatistik olarak ortalama \pm standart sapma ve parametrik test uygulanırken, normal dağılım göstermeyen ölçek

puanlarına tanımlayıcı istatistik olarak ortanca, çeyreklikler arası genişlik değeri ve non parametrik testler uygulandı. Anlamlı farklılık gösteren değişkenlere ilgili grafikler çizildi.

Örneklem büyüklüğü belirlemede;

Araştırmacının aşağıdaki bilgiler ışığında belirlenen denek sayısı ile çalışmalarının istatistiksel olarak gerekli olduğu saptandı.

Grup Sayısı = 1 Tekrar Sayısı: -

Etki Genişliği (f): 0.30 Tip I hata oranı: 0.05

Çalışmanın Gücü : 0.95 Tip II hata oranı: 0.05

Araştırılacak konu olan “Anne Baba ile gerçekleştirilen bağlanma stiline, sınav kaygısı üzerindeki yordayıcı etkisi” başlıklı çalışması için deneklere uygulanacak prosedürlerin farklılığını istatistiksel olarak ortaya koyabilmek, takip süresince yaşanacak bilgi kayıplarını karşılamak ve çalışmayı % 95 güç ile gerçekleştirebilmek amacıyla denek sayısı 100 olarak belirlenmiştir.

İstatistiksel analizler ve hesaplamalar için IBM SPSS Statistics 21.0 (IBM Corp. Released 2012. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 21.0. Armonk, NY: IBM Corp.), Örneklem Büyüklüğü belirlemek için Power Analysis G-Power ve bazı grafik çizimleri için MS-Excel 2007 programları kullanıldı.

İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

4.BULGULAR

4.1.Demografik Bilgiler

Çalışmada toplamda yer alan birey sayısı toplamda 100 olarak hesaplanmıştır. Bu bireylerin %44'ü erkek, %56'sı kadındır. Çalışmada yer alan bireylerin tamamı 12. Sınıfta eğitim görmektedir. Bireylerin %17'si köyde %10'u ilçede ve %73'ü il merkezinde büyüdüğü saptanmıştır. Çalışmada yer alan bireylerin çoğunluğunun anne ve babası hayattadır. Anne eğitim durumlarına bakıldığında %7'si okuryazar değil, %5'i okuryazar, %43'ü ilkokul mezunu, %25'i ortaokul mezunu, %17'si lise mezunu ve sadece %3'ü üniversite mezunudur. Baba eğitim durumuna bakıldığında; %3'ünün babasının eğitimi okur yazar düzeyinde, %29'u ilkokul mezunu, %18'i ortaokul mezunu, %36'sı lise mezunu, %13'ü üniversite mezunu yalnızca %1 birey yüksek lisans düzeyindedir. Bireylerin çoğunluğu (n=39) kardeşlerin sıralamasında en küçük çocuk olduğu ve en azı tek çocuk durumundadır.

Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusuna bireylerin %92'si hiç ayrılmadık cevabı vermiş olup, kalan bireyler kısa süreli ve 1 ay yada daha fazla uzun süreli ayrılık yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Aynı soru baba için sorulduğunda (Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?) bireylerin %86'sı hiç ayrılmadıklarını kalan bireyler kısa süreli ve 1 ay yada daha fazla uzun süreli ayrılık yaşadıklarını ifade etmişlerdir. "Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı)

bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu?” sorusuna bireylerin %83’ü hayır, %17’si evet cevabını vermişlerdir. Evet cevabı veren bireylerin 4’üne anneanne, 7’sine babaanne, 1’ine büyükanne ve 2’sine hala yardımcı olmuştur.

Bireylerin evlerine giren aylık gelirlerine bakıldığında; bireylerin %25’inin geliri asgari ücret ve /veya altı, %31’inin 1400 – 2500 TL, %30’unun 2500 – 4000 TL, %12’sinin 4000 TL ve üzeri olduğu saptanmıştır. Bireylerin %79’unun annesi çalışmıyor, %7’sinin yarı zamanlı çalışıyor, %14’ü ise tam zamanlı çalışmaktadır. Çalışmada yer alan bireylerin %15’inin babası çalışmamakta, %13’ünün yarı zamanlı çalışmakta ve %72’sinin ise tam zamanlı çalışmaktadır.

Bireylerden 92’si daha önce psikiyatrik bir tanı almamış olup, daha önce psikiyatrik tanı almış bireylerin 3’ü DEHB tanısı almış, diğer 3’ü ise Öfke Kontrolsüzlüğü tanısı almıştır.

Çalışmada yer alan bireylerin %39’u sınav kaygısı yaşadığını belirtmiş, %46’sı orta derecede sınav kaygısı yaşadığını belirtmiş ve son olarak %15’i sınav kaygısı yaşamadığını belirtmişlerdir. Sınav Kaygısı yaşayan bireylerin sadece 4’ü uzman desteği almıştır. Bireylerin yalnızca 5’inin anne ve babalarında psikiyatrik tedavi öyküsü bulunmaktadır. Bireylerin annelerinin birinde OKB bulunmakta diğeri ise psikiyatrik ilaç kullanmaktadır (Tablo 1), (Tablo 1.1).

Tablo 1. Sosyodemografik dağılım

Demografik Bilgiler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyetiniz? (n=100)		
Erkek	44	44.0
Kadın	56	56.0
Eğitim gördüğünüz sınıf nedir ?		
12.sınıf	100	100.0
Lise Mezunu	-	-
Büyüdüğünüz yer ?		
Köy	17	17.0
İlçe	10	10.0
İl Merkezi	73	73.0
Anne ve Babanız		
Her ikisi de hayatta	96	96.0
Annem hayatta	2	2.0
Babam hayatta	2	2.0
Annenin Eğitim Durumu		
Okur - yazar değil	7	7.0
Okur - yazar	5	5.0
İlkokul mezunu	43	43.0
Ortaokul mezunu	25	25.0
Lise mezunu	17	17.0
Üniversite mezunu	3	3.0
Babanın Eğitim Durumu*		
Okur – yazar	3	3.0
İlkokul mezunu	29	29.0
Ortaokul mezunu	18	18.0
Lise mezunu	36	36.0
Üniversite mezunu	13	13.0
Üniversite ve üstü	1	1.0
Aşağıda belirtilen şıklardan kardeş sıralamanızı işaretleyiniz:		
Tek çocuğum	8	8.0
En büyük çocuğum	28	28.0
Ortancayım	25	25.0
En küçük çocuğum	39	39.0
Aylık geliriniz		

1400 TL ve /veya altı	25	25.5
1400 – 2500 TL	31	31.0
2500 – 4000 TL	30	30.0
4000 TL ve üzeri	12	13.5
Annemiz		
Çalışmıyor	79	79.0
Yarı zamanlı çalışıyor	7	7.0
Tam zamanlı çalışıyor	14	14.0
Babanız		
Çalışmıyor	15	15.0
Yarı zamanlı çalışıyor	13	13.0
Tam zamanlı çalışıyor	72	72.0

-Sayı ve yüzde değerleri verilmiştir.

Tablo 1.1 Demografik sorulara ait sayı ve yüzde dağılımı

Demografik Bilgiler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?		
Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar)	4	4.0
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli)	4	4.0
Hiç ayrılmadık	92	92.0
Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?		
Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar)	4	4.0
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli)	10	10.0
Hiç ayrılmadık	86	86.0
Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu?		
Hayır	83	83.0
Evet	17	17.0
Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu?Evet cevabı için;		
Anneanne	4	4.0
Babaanne	7	7.0
Büyükanne	1	1.0
Hala	2	2.0
Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı aldınız mı?		
Hayır	92	92.0
Evet	8	8.0
Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı aldınız mı? Evet ise;		
DEHB	3	3.0
Öfke Kontrolsüzlüğü	3	3.0
Sınav Kaygısı yaşıyor musunuz?		

Evet, sınav kaygısı yaşıyorum	39	39.0
Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum	46	46.0
Sınav kaygısı hissetmiyorum	15	15.0
Eğer sınav kaygısı yaşıyorsanız bu alanda uzman desteği aldınız mı?		
Evet, aldım	4	4.0
Hayır, destek görmedim	96	96.0
Anne veya babanızda psikiyatrik tedavi öyküsü var mı?		
Hayır	95	95.0
Evet	5	5.0
Anne veya babanızda psikiyatrik tedavi öyküsü var mı? Evet ise;		
Anne OKB	1	0.1
Anne psikiyatrik ilaç kullanıyor	1	0.1

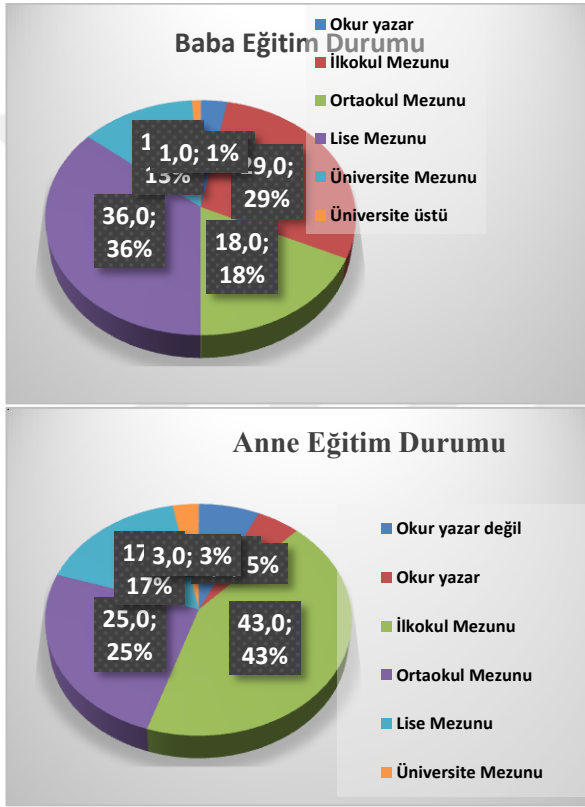
4.2.İç Tutarlılık Analizi

Çalışmada yer alan 100 bireyin ilgili ölçeklere verdikleri cevaplara bakıldığında; Ana Babaya Bağlanma Ölçeği iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.686, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği iç tutarlılık katsayısı 0.472, Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği iç tutarlılık katsayısı 0.536 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayı sonuçları çalışmada kullanılan Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine verilen cevapların orta düzeyde tutarlılık gösterdiğinin kanıtıdır. Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine ait geçerlilik güvenirlik çalışmasında ilgili ölçeğe ait iki alt boyut olduğu saptanmıştır. Bunlar; İlgili ve Kontrol-Aşırı Koruma alt boyutlarıdır. Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ilgili alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı 0.515, Kontrol-Aşırı Koruma alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı 0.535 olarak saptanmıştır. Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ilgili alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı 0.644, Kontrol-Aşırı Koruma alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı 0.616 olarak saptanmıştır.

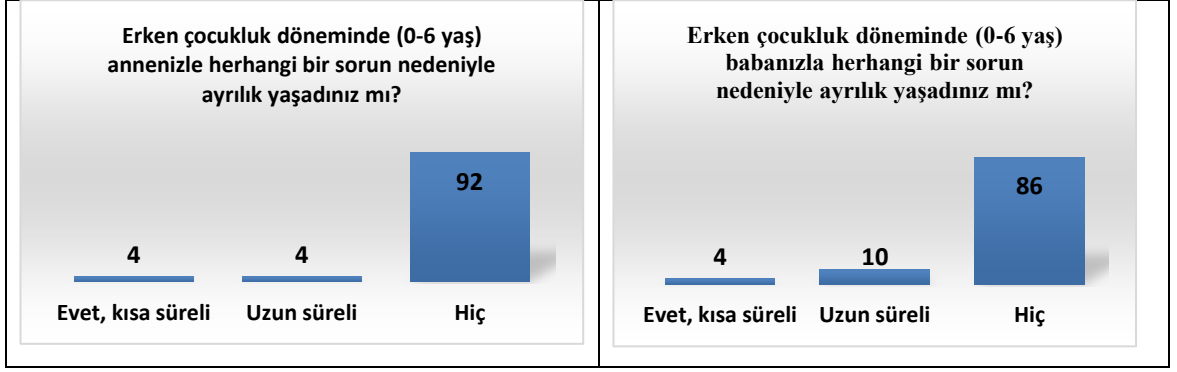
Araştırmada kullanılan Beck Anksiyete Ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.953, Stresle Başa Çıkma Ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı 0.652, Sınav Kaygısı Envanterine ait iç tutarlılık katsayısı 0.935 ve son olarak Sınav Kaygısı Envanterine ait Kuruntu alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı 0.847, Duyuşsallık alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı 0.893 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne , Baba) ve alt boyutlarına, Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanterine ait iç tutarlılık analizi

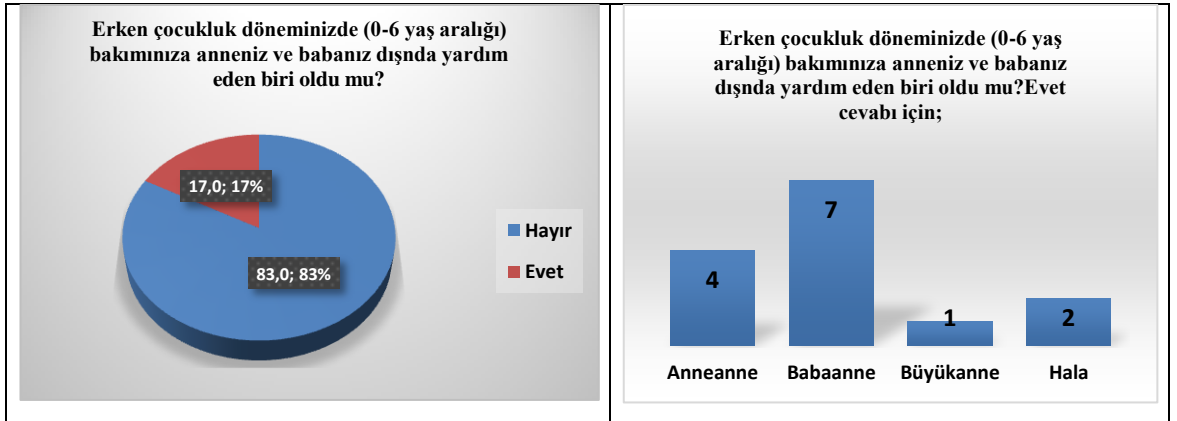
Ölçekler ve Alt Boyutları	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	50	0.686
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	25	0.472
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	25	0.536
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	12	0.515
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	7	0.535
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	12	0.644
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	7	0.616
Beck Anksiyete Ölçeği	21	0.953
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	30	0.652
Sınav Kaygısı Envanteri	20	0.935
Kuruntu Alt Boyutu	8	0.847
Duyuşsallık Alt Boyutu	12	0.893

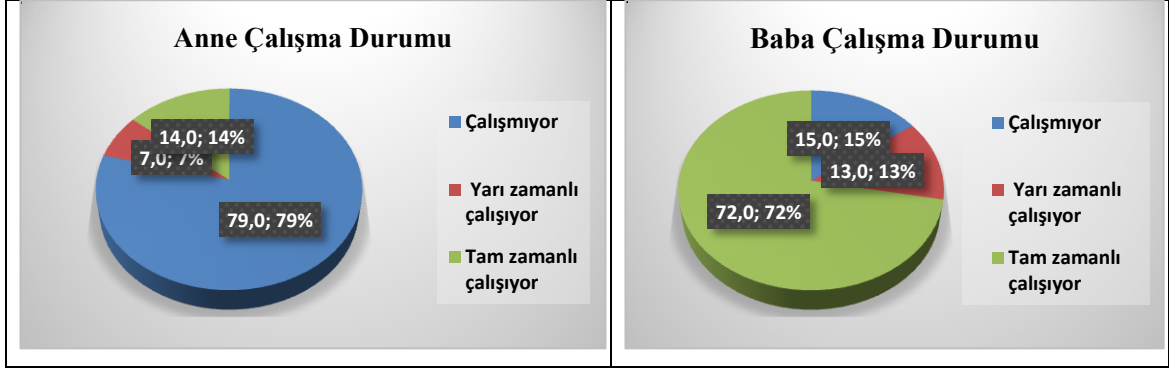
Şekil 1. Anne ve baba Eğitim Durumu yüzde dağılımı

Şekil 2. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle ve babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusuna ait sayı dağılımı

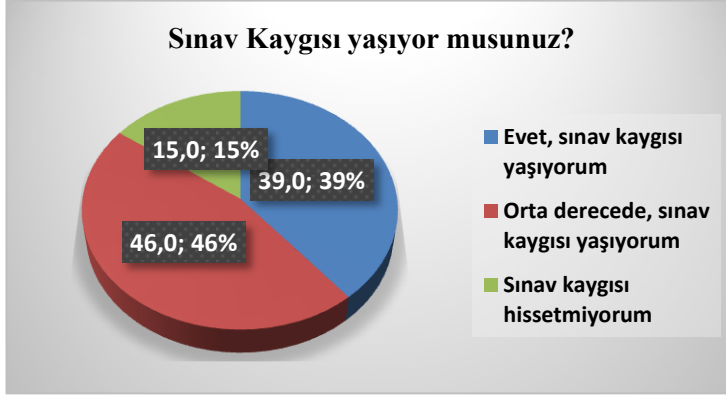

Şekil 3. Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusuna ait yüzde dağılımı

Şekil 4. Anne ve baba çalışma durumuna ait yüzde dağılımı

Çalışmada yer alan bireylerden ve daha önce psikiyatrik tanı almış hastaların %3'ü DEHB, diğer %3'ü ise Öfke Kontrolsüzlüğü tanısı almıştır. Sınav kaygısı yaşayan bireylerin sadece %4'ünün uzman desteği aldıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 5. Sınav kaygısı yaşayanların dağılımı

Çalışmada annesinde psikiyatrik tedavi öyküsü olan 5 birey olduğu fakat yalnızca 2 bireye nasıl bir tedavi uyguladığına ulaşılmıştır. Bu ebeveynlerin birine OKB tedavisi uygulanmış olup, diğerinin psikiyatrik ilaç kullanıyor olduğu söylenmiş tanıya ulaşılamamıştır.

4.3.Ölçek Analizi

Çalışmaya katılan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 105.52 ± 12.11 , Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 50.56 ± 6.49 , Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 52.23 ± 7.19 olarak hesaplanmıştır. Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine ait iki alt boyuttan olan anne için uygulanmış ABBÖ alt boyut puan ortalaması 28.04 ± 4.67 , “kontrol – Aşırı koruma” alt boyut puan ortalaması 15.78 ± 3.92 , baba için uygulanmış ilgi alt boyut puan ortalaması 28.10 ± 5.52 , Kontrol – Aşırı koruma alt boyut puan ortalaması 15.15 ± 4.15 olarak saptanmıştır (Tablo 3).

Araştırmada kullanılan Beck Anksiyete Ölçeği puan ortalaması 38.79 ± 15.33 olarak hesaplanmış, minimum puan değeri 21, maksimum puan değeri ise 82 olarak saptanmıştır. Çalışmada kullanılan bir diğer ölçek olan Stresle Başa Çıkma Ölçeğine ait ortalama puan 75.54 ± 8.46 , minimum puan 56, maksimum puan 102 olarak hesaplanmıştır (Tablo 4).

Son olarak Sınav Kaygısı Envanterine ait ortalama puan 41.26 ± 13.79 , minimum puan 22, maksimum puan 75, Sınav Kaygısı Envanterine ait Kuruntu alt boyut puan ortalaması 16.22 ± 5.63 , minimum puanı 8, maksimum puanı 30, aynı envantere ait Duyuşsallık Alt Boyut puan ortalaması 25.23 ± 8.57 , minimum puanı 14, maksimum 45 olarak saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 3. Anne Baba Bağlanma Ölçeği ve alt boyut puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler ve Alt Boyutları	Ort ± SS	Ortanca (ÇAG)	Min; Max
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	105.52 ± 12.11	103.00 (16.00)	81; 146
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	50.56 ± 6.49	50.00 (8.00)	41; 78
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	52.23 ± 7.19	51.00 (8.50)	37; 71
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.04 ± 4.67	28.00 (5.00)	17; 48
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	15.78 ± 3.92	15.50 (5.75)	8; 28
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	28.10 ± 5.52	28.00 (6.00)	13; 40
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.15 ± 4.15	15.00 (6.00)	8; 26

**Tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. -ÇAG: Çeyreklikler Arası Genişlik*

Tablo 4. Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği, Sınav Kaygısı Envanteri ve alt boyut puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler ve Alt Boyutları	Ort ± SS	Ortanca (ÇAG)	Min; Max
Beck Anksiyete Ölçeği	38.79 ± 15.33	34.00 (18.00)	21; 82
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	75.54 ± 8.46	76.00 (10.00)	56; 102
Sınav Kaygısı Envanteri	41.26 ± 13.79	39.00 (20.00)	22; 75
Kuruntu Alt Boyutu	16.22 ± 5.63	15.00 (8.00)	8; 30
Duyuşsalılık Alt Boyutu	25.23 ± 8.57	24.00 (11.50)	14; 45

**Tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. -ÇAG: Çeyreklikler Arası Genişlik*

Tablo 5. Cinsiyet bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Cinsiyet		Test İstatistiği	
	Erkek (n=44)	Kadın (n=56)	Z; *t	p
	Ort ± SS	Ort ± SS		
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	103.00 (17.50)	105.00 (15.50)	0.082	0.934
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	49.00 (6.00)	50.50 (10.00)	0.839	0.402
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	52.78 ± 7.52	51.78 ± 6.95	*0.666	0.507
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (4.00)	27.00 (5.00)	0.960	0.337
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	15.00 (6.00)	16.00 (5.00)	0.300	0.764
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt	29.71 ± 4.98	26.83 ± 5.63	*2.606	0.011

Boyut 1 (İlgi) (Baba)

Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	13.00 (4.00)	16.00 (5.25)	2.775	0.006
Beck Anksiyete Ölçeği	30.00 (11.50)	39.00 (25.00)	3.577	<0.001
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	74.00 (10.50)	77.00 (9.50)	1.351	0.177
Sınav Kaygısı Envanteri	37.00 (15.50)	42.00 (25.00)	2.462	0.014
Kuruntu Alt Boyutu	14.00 (6.00)	16.50 (8.00)	2.019	0.044
Duyuşsalılık Alt Boyutu	21.00 (10.50)	25.50 (16.75)	2.494	0.013

-Mann Whitney U non parametrik testi ile Bağımsız iki örneklem t testi uygulanmıştır.

Çalışmada yer alan erkek bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 103.00 (ÇAG=17.50), kadın bireylerin ise 105.00 (ÇAG=15.50)'dir. Cinsiyet bazında bakıldığında kadın ve erkek bireylerin Ana Babaya Bağlanma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır (p=0.934).

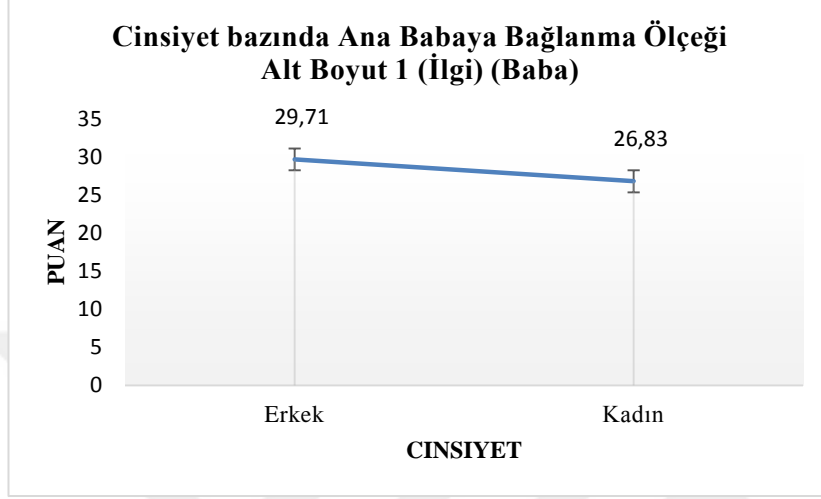
Araştırmada yer alan erkek bireylerin Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 49.00 (ÇAG=6.00), kadın bireylerin ise 50.50 (ÇAG=10.00) olarak hesaplanmıştır. Cinsiyet bazında Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları istatistiksel olarak farklılık göstermemiştir (p=0.402).

Erkek bireylerin baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçek puan ortalaması 52.78 ± 7.52 , kadın bireylerin ise 51.78 ± 6.95 olarak hesaplanmıştır. Cinsiyet bazında baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (p=0.507) (Tablo 3).

Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine ait İlgi ve Kontrol – Aşırı Koruma alt boyut puanları cinsiyet bazında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (sırasıyla; p=0.337, p=0.764) (Tablo 3).

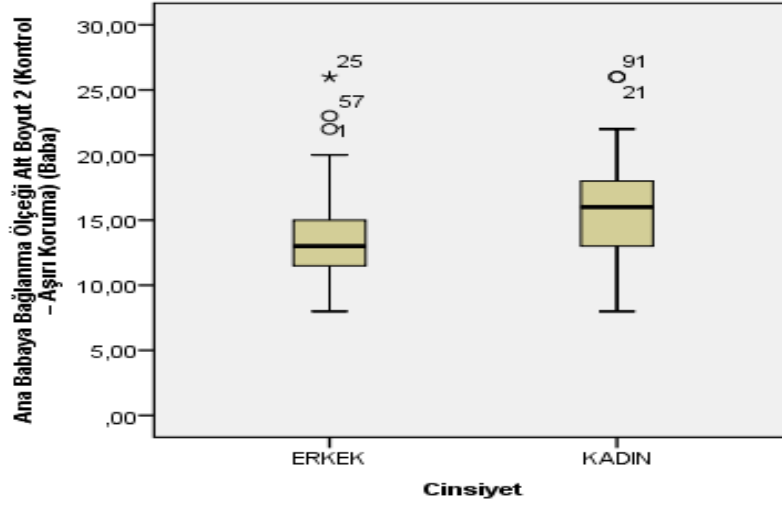
Bireylerin Stresle Başa Çıkma Ölçek puanlarına bakıldığında; erkek bireylerin ilgili puan ortancası 74.00 (ÇAG=10.50), kadın bireylerin 77.00 (ÇAG=9.50) olarak

hesaplanmıştır. Cinsiyet bazında stresle başa çıkma ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0.177$) (Tablo 5).

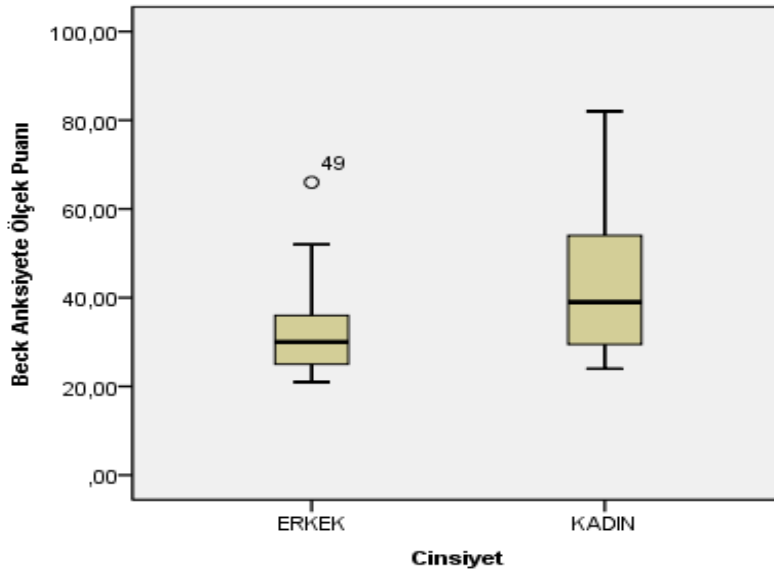
Şekil 6. Cinsiyet bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği İlgi Alt Boyut puan karşılaştırılması

Çalışmada yer alan bireylerden erkek bireylerin baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyutlarından olan İlgi alt boyut puan ortalaması 29.71 ± 4.98 , kadın bireylerin ise 26.83 ± 5.63 olarak hesaplanmıştır. Erkek bireylerin kadın bireylere göre baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine ait İlgi alt boyut puan ortalaması daha yüksektir. Cinsiyet bazında ilgili ilgi alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.011$) (Tablo 5).

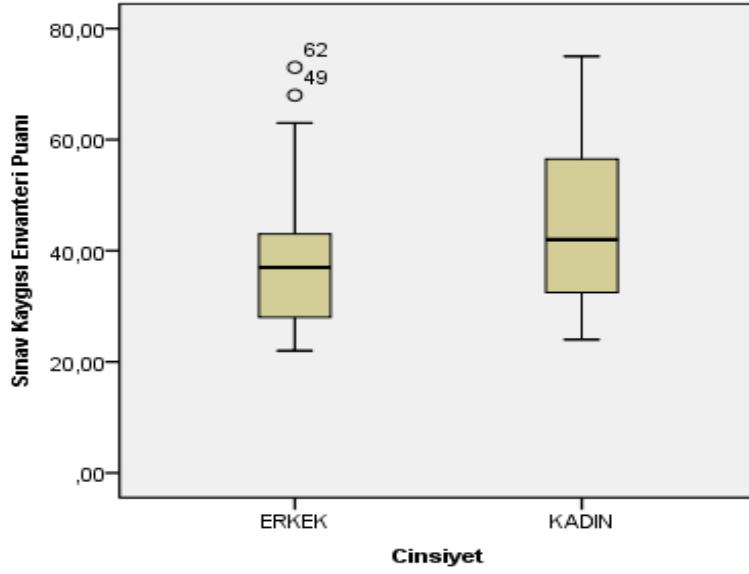

Şekil 7. Cinsiyet bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Kontrol – Aşırı Koruma Alt Boyut puan karşılaştırılması

Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeğine ait diğer alt boyut olan Kontrol - Aşırı Koruma alt boyut puan ortancaları da cinsiyet bazında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.006$). Kadın bireylerin erkek bireylere nazaran Kontrol - Aşırı Koruma alt boyut puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 5).

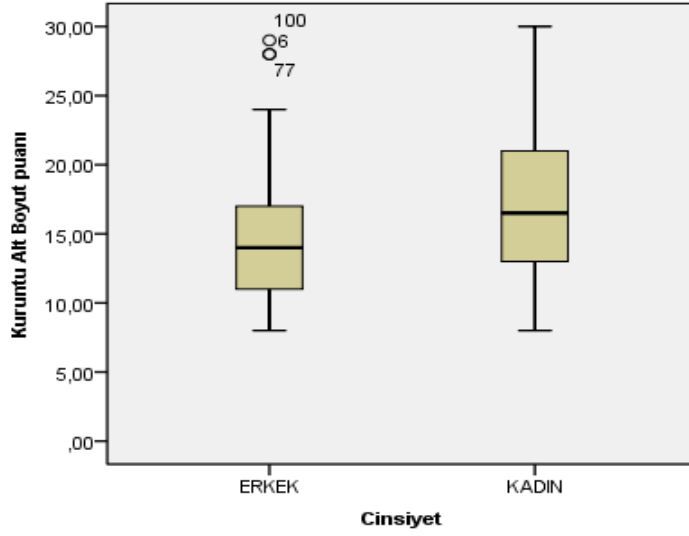

Şekil 8. Cinsiyet bazında Beck Anksiyete Ölçek puan karşılaştırılması

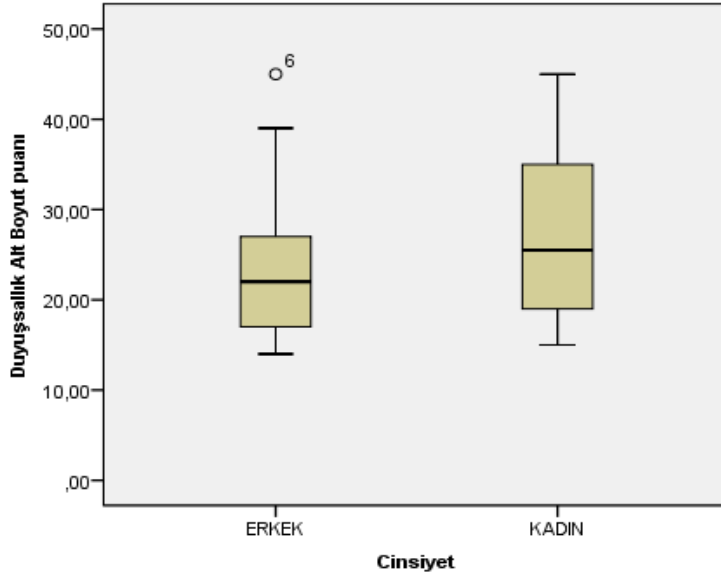
Şekil 9. Cinsiyet bazında Sınav Kaygısı Envanteri puan karşılaştırılması

Erkek bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puan ortancası 37.00 (ÇAG=15.50), kadın bireylerin ise 42.00 (ÇAG=25.00) olarak hesaplanmıştır. Cinsiyet bazında Sınav Kaygısı Envanteri puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.014$). Kadın bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puanları erkek bireylere nazaran daha yüksek saptanmıştır (Tablo 4).

Şekil 10. Cinsiyet bazında Kuruntu alt boyut puan karşılaştırılması

Erkek bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutu olan Kuruntu Alt Boyutu puan ortancası 14,00 (ÇAG=6,00), kadın bireylerin ise 16,50 (ÇAG=8,00) olarak saptanmış olup cinsiyet bazında Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutu olan Kuruntu Alt Boyutu puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,044$). Kadın bireylerin Kuruntu Alt Boyutu puanları erkek bireylere nazaran daha yüksektir (Tablo 4).

Şekil 11. Cinsiyet bazında Duyuşsalık alt boyut puan karşılaştırılması

Tablo 6. Büyüdüğünüz yer bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Büyüdüğünüz Yer			Test İstatistiği	
	Köy (n=17) Ort ± SS Ortanca (ÇAG)	İlçe (n=10) Ort ± SS Ortanca (ÇAG)	İl Merkezi (n=73) Ort ± SS Ortanca (ÇAG)	*F, χ^2	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	98.00 (19.00)	113.00 (16.00)	104.00 (15.00)	7.487	0.024
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	47.00 (6.50)	54.00 (5.00)	49.50 (7.25)	5.724	0.057
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	48.73 ± 6.81	56.90 ± 6.34	52.32 ± 7.06	*4.151	0.019
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	26.50 (4.50)	30.00 (5.00)	28.00 (5.00)	4.229	0.121
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	16.00 (4.50)	15.00 (5.50)	15.00 (6.00)	0.181	0.913
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	26.13 ± 5.60	30.50 ± 4.37	28.18 ± 5.56	*1.943	0.149
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.00 (5.75)	15.00 (3.00)	14.00 (7.00)	0.975	0.614
Beck Anksiyete Ölçeği	30.50 (24.75)	41.50 (26.25)	34.00 (17.50)	1.035	0.596
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	72.50 (11.00)	69.00 (16.00)	77.00 (8.50)	1.635	0.441
Sınav Kaygısı Envanteri	39.00 (15.14)	38.00 (20.25)	39.00 (17.00)	0.247	0.884
Kuruntu Alt Boyutu	14.00 (9.75)	16.50 (9.25)	15.00 (8.00)	0.092	0.955
Duyuşsallık Alt Boyutu	23.50 (18.00)	21.50 (12.50)	24.00 (10.00)	0.706	0.703

-One way ANOVA ve Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

Erkek bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutu olan Duyuşsallık Alt Boyutu puan ortancası 21.00 (ÇAG=10.50), kadın bireylerin ise 25.50 (ÇAG=16.75) olarak saptanmış olup cinsiyet bazında Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutu olan Duyuşsallık Alt Boyutu puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.013$). Kadın bireylerin Duyuşsallık Alt Boyutu puanları erkek bireylere nazaran daha yüksektir (Tablo 4).

Çalışmada yer alan ve köyde büyüyen bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 98.00 (ÇAG=19.00), ilçede büyüyen bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 113.00 (ÇAG=16.00) ve il merkezinde büyüyen bireylerin ilgili ölçek puan ortancası 104.00 (ÇAG=15.00) olarak hesaplanmıştır. Büyüdükleri yer bakımından Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.024$). Farklılığı yaratan gruplar Köyde yaşayanlar ve ilçede yaşayanların cevaplarıdır ($p=0.019$).

Araştırmada yer alan ve köyde büyümüş bireylerin anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 47.00 (ÇAG=6.50), ilçede büyümüş bireylerin 54.00 (ÇAG=5.00), İl merkezinde büyümüş bireylerin ise 4.50 (ÇAG=7.25) olarak hesaplanmıştır. Büyüdükleri yer bakımından anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0.057$).

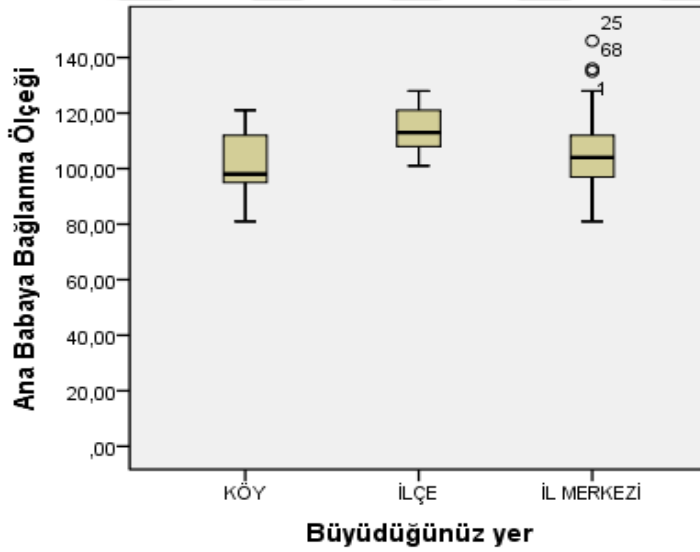
Çalışmada yer alan bireylerin büyüdükleri yer bazında anne için ve baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutlarından olan İlgil ve Kontrol – Aşırı Koruma puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (sırasıyla; $p=0.121$, $p=0.913$, $p=0.149$, $p=0.149$) (Tablo 6).

Araştırmada yer alan bireylerin büyüdükleri yer bazında Beck Anksiyete Ölçeği , Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri puanları ve alt boyut puanları (Kuruntu ve Duyuşsallık) istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Buna (sırasıyla; $p=0.596$, $p=0.441$, $p=0.884$, $p=0.955$, $p=0.703$) (Tablo 6).

Tablo 6.1 Anlamli çıkan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar

İkili Karşılaştırmalar	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	
Köy – İl Merkezi	0.452
Köy – İlçe	0.019
İl Merkezi – İlçe	0.108
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	
Köy – İl Merkezi	0.387
Köy – İlçe	0.021
İl Merkezi – İlçe	0.144

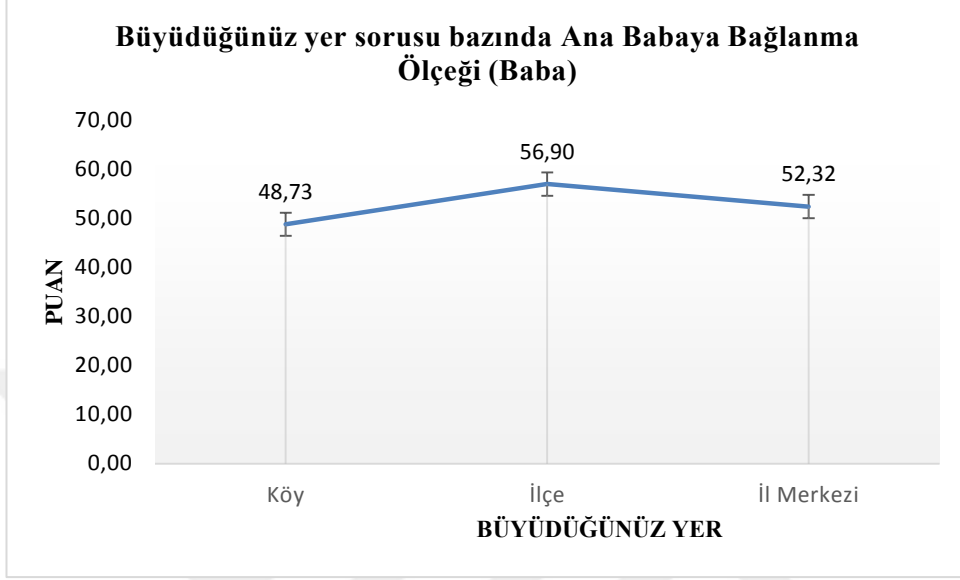
-Bonferroni Düzeltmeli post – hoc testler uygulanmıştır.

Şekil 12. Büyüdüğünüz yer bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan karşılaştırılması

Çalışmada yer alan ve köyde büyümiş bireylerin baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 48.73 ± 6.81 , ilçede büyümiş bireylerin 56.90 ± 6.34 , İl merkezinde büyümiş bireylerin ise 52.32 ± 7.06 olarak hesaplanmıştır.

Büyüdükleri yer bakımından baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.019$). Farklılığı yaratan gruplar Köy – İlçe cevaplarıdır ($p=0.021$) (Tablo 6)

Şekil 13. Büyüdüğünüz yer sorusu bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba) puan karşılaştırılması

.

Çalışmada yer alan bireylerin Kardeş sıralaması bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne ve Baba için), alt boyutları (Anne ve Baba için), Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 7).

Tablo 7. Kardeş Sıralaması bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Kardeş Sıralaması				Test İstatistiği	
	Tek çocuğum (n=9) Ort ± SS	En büyük çocuğum (n=28) Ort ± SS	Ortancayım (n=25) Ort ± SS	En küçük çocuğum (n=38) Ort ± SS	*F, χ^2	P
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	118.00 (32.00)	106.00 (19.50)	100.00 (12.25)	105.00 (15.00)	4.914	0.178
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	51.00 (14.00)	49.00 (11.00)	49.00 (7.00)	50.50 (7.50)	2.630	0.452
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	57.57 ± 8.61	54.00 ± 8.56	49.54 ± 5.29	51.72 ± 6.25	*1.547	0.196
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (6.00)	27.00 (5.00)	27.00 (6.00)	29.00 (5.50)	4.222	0.238
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	17.00 (6.50)	16.00 (5.75)	14.00 (4.50)	15.50 (7.00)	6.442	0.092
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	32.28 ± 6.47	29.00 ± 6.58	26.58 ± 5.48	27.64 ± 4.03	*1.667	0.165
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	11.50 (4.75)	16.00 (6.00)	15.00 (5.50)	15.00 (6.50)	3.711	0.294
Beck Anksiyete Ölçeği	36.00 (26.50)	37.00 (20.25)	28.00 (20.75)	35.00 (13.00)	4.656	0.199
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	76.50 (11.50)	76.00 (15.00)	74.00 (12.50)	76.00 (7.00)	1.832	0.608
Sınav Kaygısı Envanteri	41.00 (28.50)	42.00 (21.50)	35.00 (21.50)	38.50 (18.50)	3.508	0.320

-One way ANOVA ve Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

Çalışmada yer alan bireylerden 0-6 yaş aralığında annesiyle ayrılık yaşayan ve yaşamayan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ve alt boyutları, Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyut puanları, Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bireylerden 0-6 yaş döneminde annesinden kısa süreli ayrılanların baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 114, uzun süreli ayrılık yaşayanların 113 (ÇAG=13.25) ve hiç ayrılmayan bireylerin ise 51.00 (ÇAG=9.00) olarak saptanmıştır. Bu sonuçlara göre 0-6 yaş aralığında annesiyle uzun süreli ayrılık yaşayan bireylerin baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları diğer gruplara göre daha yüksektir. İlgili soru bazında baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.010$) (Tablo 9). Farklılığı yaratan 0-6 yaş aralığında annesiyle hiç ayrılmayan ve kısa süreli ayrılık yaşayan bireylerin puanlarıdır.

Çalışmada yer alan bireylerin “Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?” sorusu bazında Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutları olan Kuruntu alt boyut puanları ve Duyuşsallık Alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0.642$, $p=0.881$) (Tablo 8).

Tablo 8. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

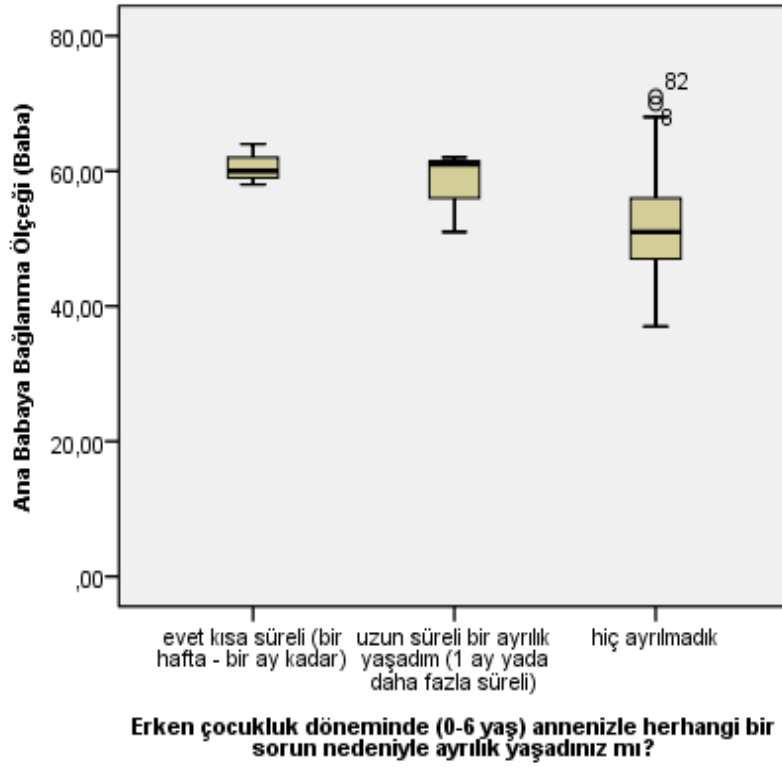
Ölçekler ve Alt Boyutları	Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?			Test İstatistiği	
	Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar) (n=4)	Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli) (n=5)	Hiç ayrılmadık (n=91)	χ^2	p
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	114.00 (-)	113.00 (13.25)	102.50 (16.00)	4.684	0.073
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	48.00 (-)	51.00 (6.50)	50.00 (8.00)	0.174	0.927
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	60.00 (-)	61.00 (8.25)	51.00 (9.00)	3.384	0.010
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (-)	26.00 (2.50)	28.00 (5.00)	1.659	0.307
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	15.50 (8.75)	18.00 (8.50)	15.00 (5.00)	2.119	0.398
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	31.00 (-)	34.50 (8.50)	28.00 (6.75)	2.263	0.066
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	14.50 (11.00)	12.00 (6.00)	15.00 (6.00)	1.838	0.599
Beck Anksiyete Ölçeği	36.00 (-)	45.00 (20.00)	34.00 (20.25)	0.374	0.981
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	79.00 (-)	70.00 (19.50)	76.00 (9.25)	1.217	0.630
Sınav Kaygısı Envanteri	28.00 (-)	39.00 (25.50)	39.00 (20.00)	1.122	0.775
Kuruntu Alt Boyutu	10.00 (-)	16.00 (10.00)	15.00 (8.00)	0.886	0.642
Duyuşsallık Alt Boyutu	18.00 (-)	23.00 (15.50)	24.00 (11.00)	0.253	0.881

- Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

Tablo 8.1 Tablo 8'deki karşılaştırma sonucu anlamlı çıkan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar

İkili Karşılaştırmalar	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	
Hiç ayrılmadık - uzun süreli bir ayrılık yaşadım	0.113
Hiç ayrılmadık – evet kısa süreli ayrıldık	0.050
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım - evet kısa süreli ayrıldık	1.000

-Bonferroni Düzeltmeli post – hoc testler uygulanmıştır.

Şekil 14. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları karşılaştırması

Çalışmada yer alan bireylerden 0-6 yaş aralığında babasıyla ayrılık yaşayan ve yaşamayan bireylerin Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ve alt boyutları, Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutlarından olan Kontrol – Aşırı Koruma puanı, Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

0-6 yaş döneminde babasından herhangi bir sorun nedeniyle kısa süreli ayrılan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 111.38 (ÇAG=17.75), uzun süreli bir ayrılık yaşayan bireylerin 114.50 (ÇAG=11.00) ve hiç ayrılmayan bireylerin ilgili ölçek puan ortancası 102.00 (ÇAG=14.00) olarak hesaplanmıştır. Uzun süreli ayrılık yaşayan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları diğer gruplara nazaran yüksektir. 0-6 yaş döneminde babasından herhangi bir sorun nedeniyle kısa süreli, uzun süreli ve hiç ayrılmayan bireyler bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.019$) (Tablo 10). Bu farklılığı yaratan gruplar ise; Hiç ayrılmayan ve uzun süreli olarak o dönemde babasından ayrılan bireylerdir (Tablo 10.1).

Bireylerden 0-6 yaş döneminde babasından kısa süreli ayrılanların baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 58.75 ± 8.53 , uzun süreli ayrılık yaşayanların 58.37 ± 5.12 ve hiç ayrılmayan bireylerin ise 51.30 ± 6.90 olarak saptanmıştır. Bu sonuçlara göre 0-6 yaş aralığında babasıyla kısa süreli ayrılık yaşayan bireylerin baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları diğer gruplara göre daha yüksektir. İlgili soru bazında baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.006$) (Tablo 10). Farklılığı yaratan 0-6 yaş aralığında babasıyla hiç ayrılmayan ve uzun süreli ayrılık yaşayan bireylerin puanlarıdır (Tablo 9).

Bireylerden 0-6 yaş döneminde babasından kısa süreli ayrılanların baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ilgi alt boyut puan ortalaması 32.00 ± 6.97 , uzun süreli ayrılık yaşayanların 33.00 ± 5.52 ve hiç ayrılmayan bireylerin ise 27.44 ± 5.19 olarak saptanmıştır. Bu sonuçlara göre 0-6 yaş aralığında babasıyla hiç ayrılık yaşamayan bireylerin baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ilgi alt boyut puanları diğer gruplara göre en düşüktür.. İlgili soru bazında baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ilgi alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.008$) (Tablo 10). Farklılığı yaratan 0-6 yaş aralığında babasıyla hiç ayrılmayan ve uzun süreli ayrılık yaşayan bireylerin puanlarıdır (Tablo 10.1).

Çalışmada yer alan bireylerden “Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?” sorusuna Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar) cevabı veren bireylerin Kuruntu Alt Boyutu puan ortancası 8.00, Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli) cevabı verenlerin 25.00 (ÇAG=20.00) ve son olarak Hiç ayrılmadık cevabı veren bireylerin Kuruntu Alt Boyutu puan ortancası 15.00 (ÇAG=8.00) olarak hesaplanmıştır. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu bazında Kuruntu alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.010$) (Tablo 10).

Farklılığı yaratan 0-6 yaş aralığında babasıyla hiç ayrılmayan ve kısa süreli ayrılık yaşayan; uzun süreli ayrılık yaşayan ve kısa süreli ayrılan bireylerin puanlarıdır (Tablo 10.1).

Tablo 9. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) baba ile ayrılık durumu olan bireylerin ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

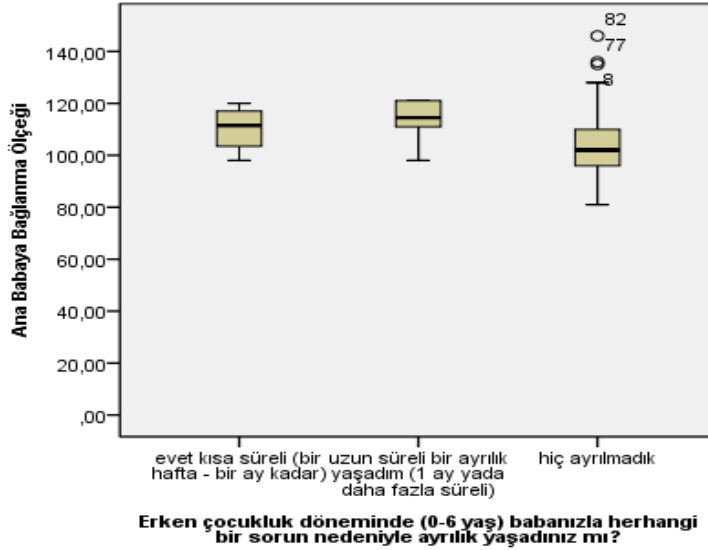
Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?				Test İstatistiği	
Ölçekler ve Alt Boyutları	Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar) (n=4) Ort ± SS Ortanca (ÇAG)	Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli) (n=10) Ort ± SS Ortanca (ÇAG)	Hiç ayrılmadık (n=86) Ort ± SS Ortanca (ÇAG)	*F, χ^2 P	
				Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	111.38 (17.75)
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	48.50 (2.50)	53.00 (8.25)	50.00 (9.00)	1.651	0.438
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	58.75 ± 8.53	58.37 ± 5.12	51.30 ± 6.90	*5.35 9	0.006
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.50 (1.75)	28.00 (8.75)	28.00 (5.00)	0.962	0.618
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	16.00 (6.25)	16.50 (3.00)	15.00 (6.25)	0.508	0.776
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	32.00 ± 6.97	33.00 ± 5.52	27.44 ± 5.19	*5.15 0	0.008
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.50 (8.25)	15.00 (5.50)	15.00 (6.00)	0.483	0.785
Beck Anksiyete Ölçeği	41.66 ± 32.39	45.80 ± 18.71	37.79 ± 14.11	1.890	0.389
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	80.50 (-)	71.00 (8.25)	76.00 (9.75)	2.518	0.284
Sınav Kaygısı Envanteri	22.00 (-)	44.00 (30.00)	39.00 (18.50)	5.158	0.076
Kuruntu Alt Boyutu	8.00 (-)	19.00 (10.00)	15.00 (8.00)	9.179	0.010
Duyuşsallık Alt Boyutu	14.00 (-)	25.00 (20.00)	24.00 (10.00)	3.468	0.177

-One way ANOVA ve Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

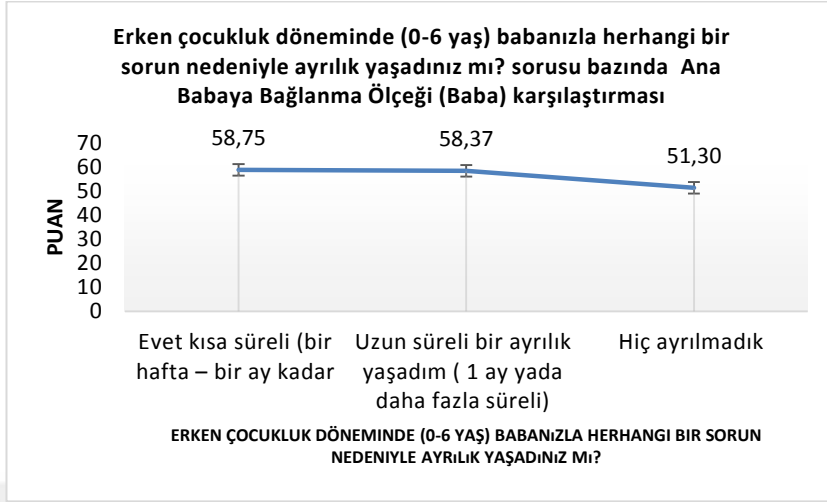
Tablo 9.1 Anlamli çikan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar

İkili Karşılaştırmalar	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	
Hiç ayrılmadık - uzun süreli bir ayrılık yaşadım	0.028
Hiç ayrılmadık – evet kısa süreli ayrıldık	0.638
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım - evet kısa süreli ayrıldık	1.000
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	
Hiç ayrılmadık - uzun süreli bir ayrılık yaşadım	0.014
Hiç ayrılmadık – evet kısa süreli ayrıldık	0.215
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım - evet kısa süreli ayrıldık	1.000
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	
Hiç ayrılmadık - uzun süreli bir ayrılık yaşadım	0.048
Hiç ayrılmadık – evet kısa süreli ayrıldık	0.815
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım - evet kısa süreli ayrıldık	1.000
Kuruntu Alt Boyutu	
Hiç ayrılmadık - uzun süreli bir ayrılık yaşadım	0.547
Hiç ayrılmadık – evet kısa süreli ayrıldık	0.025
Uzun süreli bir ayrılık yaşadım - evet kısa süreli ayrıldık	0.007

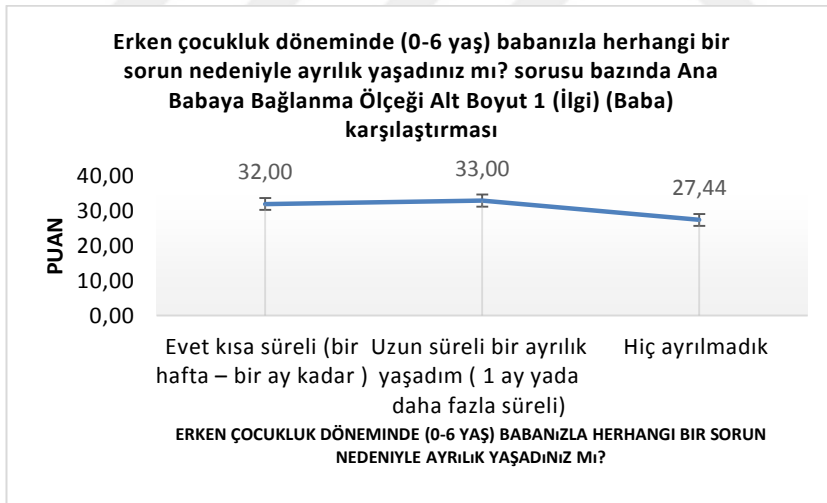
-Bonferroni Düzeltmeli post – hoc testler uygulanmıştır.

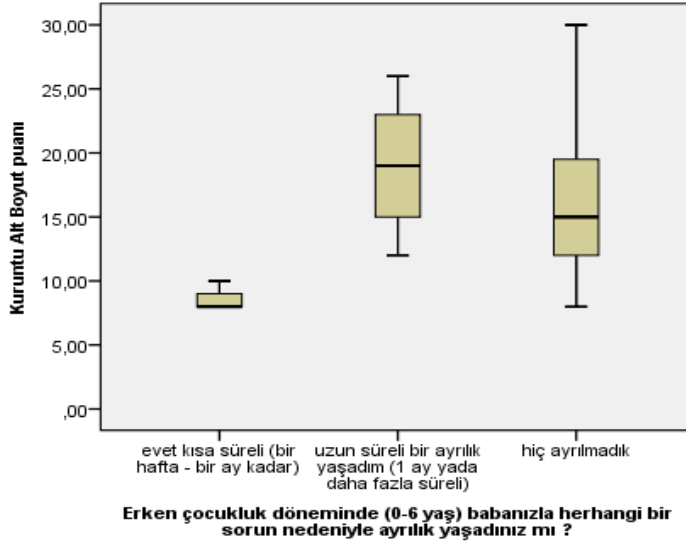
Şekil 15. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı? sorusu bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları karşılaştırması

Şekil 16. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) baba ile ayrılma durumu yaşayan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba) karşılaştırması

Şekil 17. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) baba ile ayrılık yaşayan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba) puan karşılaştırması

Şekil 18. Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) baba ile ayrılık yaşayan bireylerin Kuruntu Alt Boyut puan karşılaştırması

Çalışmada yer alan bireylerden . Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusuna hayır cevabı verenlerin Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 51.43 ± 6.76 , evet cevabı veren bireylerin ise 55.82 ± 8.13 olarak hesaplanmıştır. Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusu bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.022$) (Tablo 10). Erken çocukluk döneminde bakımlarına yardım eden bireylerin Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan daha yüksek saptanmıştır (Tablo 10).

Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusu bazında Tablo 11’de belirtilen Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği dışında yer alan ölçek puanlarının hepsi istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 10. Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusu bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu?	Test İstatistiği			
	Hayır (n=83)	Evet (n=17)		
Ölçekler ve Alt Boyutları	Ort ± SS	Ort ± SS	Z; *t	p
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	103.00 (15.00)	109.50 (19.75)	1.091	0.275
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	50.00 (9.00)	49.50 (7.50)	0.613	0.540
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	51.43 ± 6.76	55.82 ± 8.13	*5.421	0.022
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (5.00)	28.50 (4.50)	0.783	0.433
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	16.00 (6.00)	14.00 (6.50)	0.534	0.593
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	27.65 ± 5.11	30.17 ± 6.89	*2.976	0.088
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.00 (6.00)	13.00 (7.00)	0.371	0.711
Beck Anksiyete Ölçeği	34.00 (18.00)	32.00 (20.00)	0.222	0.825
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	76.00 (9.50)	74.00 (10.50)	1.213	0.225
Sınav Kaygısı Envanteri	40.00 (21.75)	37.00 (11.00)	0.371	0.711
Kuruntu Alt Boyutu	15.00 (8.25)	15.00 (7.00)	0.055	0.956
Duyuşsalık Alt Boyutu	24.00 (14.50)	22.00 (6.00)	0.428	0.668

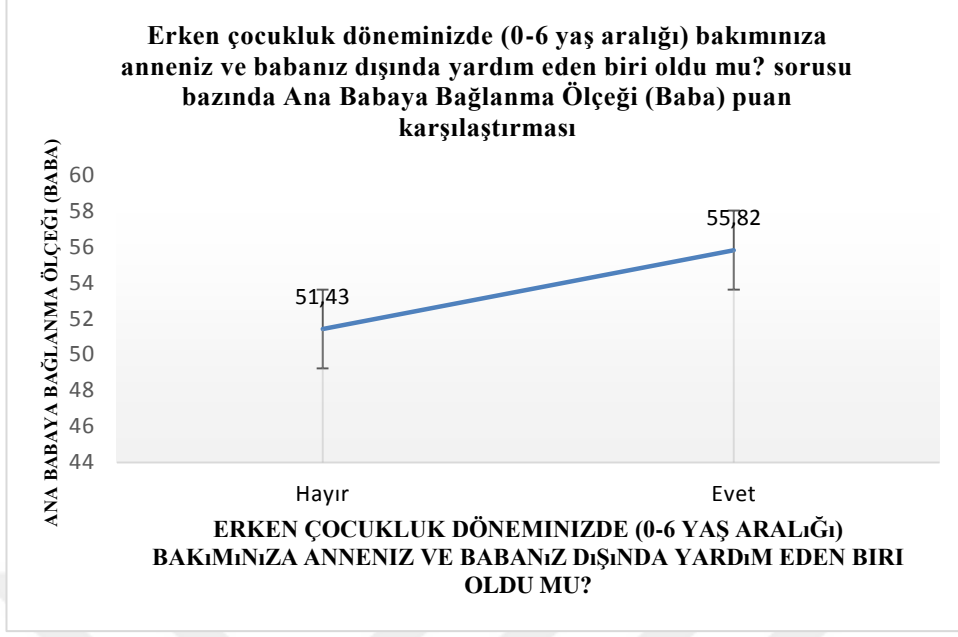
-Mann Whitney U non parametrik testi ile Bağımsız iki örneklem t testi uygulanmıştır.

Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldu mu? Sorusuna evet cevabı veren bireylerin %4'üne anneanne, 7'sine babaanne, 1'ine büyükanne ve 2'sine hala yardımda bulunmuştur (Tablo 10.1).

Tablo 10.1 Anne baba dışında bakım veren bireylere ait sayı dağılımı

Yardım eden bireyler	Sayı
Anneanne	4
Babaanne	7
Büyükanne	1
Hala	2

-Sayı değerleri verilmiştir.

Şekil 19. Erken çocukluk döneminde anne ve baba haricinde yardım eden biri oldu mu? Sorusu bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan karşılaştırması

Çalışmada yer alan bireylerin aylık kazançları bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları (anne ve baba içinde), anne ve baba için uygulanan ölçeğin alt boyut puanları, Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 11).

Çalışmada yer alan bireylerin aylık kazanç bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları (anne ve baba içinde), anne ve baba için uygulanan ölçeğin alt boyut puanları (Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma ölçeği alt boyutu kontrol aşırı koruma hariç) , Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri ölçek puanları ile alt boyutları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 11. Anne çalışma durumuna göre ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Anne Çalışma Durumu				Test İstatistiği	
Ölçekler ve Alt Boyutları	Çalışmıyor (n=77)	Yarı zamanlı çalışıyor (n=8)	Tam zamanlı çalışıyor (n=14)	χ^2	p
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	102.00 (16.00)	110.50 (33.00)	107.00 (12.00)	1.542	0.462
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	50.00 (8.00)	50.50 (14.00)	51.00 (6.50)	1.007	0.604
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	51.00 (9.00)	58.50 (19.00)	54.50 (8.50)	3.337	0.189
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (5.00)	28.50 (8.25)	27.00 (7.00)	1.799	0.407
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	15.00 (5.00)	17.00 (6.75)	19.00 (3.50)	8.562	0.014
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	27.50 (6.25)	32.00 (13.75)	29.00 (7.00)	3.064	0.216
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	14.00 (5.00)	15.00 (8.25)	17.00 (5.25)	2.961	0.227
Beck Anksiyete Ölçeği	35.00 (19.00)	37.50 (22.25)	31.00 (11.25)	1.800	0.407
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	76.00 (8.25)	70.00 (15.75)	72.50 (13.50)	2.125	0.346
Sınav Kaygısı Envanteri	40.00 (16.25)	39.00 (25.25)	40.00 (29.75)	0.135	0.935
Kuruntu Alt Boyutu	15.00 (8.00)	16.00 (6.75)	15.00 (10.50)	0.203	0.903
Duyuşsallık Alt Boyutu	24.00 (11.00)	23.00 (16.25)	22.00 (17.00)	0.227	0.892

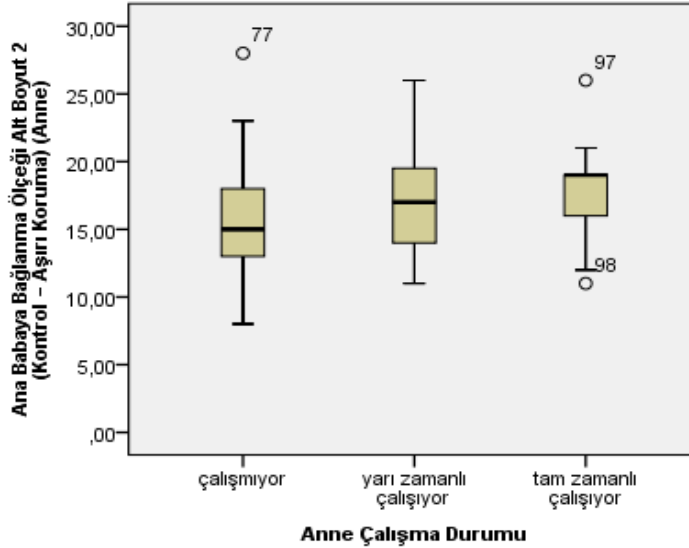
- Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

Bireylerin anne çalışma durumlarına bakıldığında; anneleri çalışmayan bireylerin Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma ölçeği alt boyutu kontrol aşırı koruma puan ortancası 15.00 (ÇAG=5.00), yarı zamanlı çalışanların 17.00 (ÇAG=6.75), tam zamanlı çalışanların ise 19.00 (ÇAG=3.50) olarak hesaplanmıştır. Anne çalışma durumu bazında Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.014$). (Tablo 11). Farklılığı yaratan gruplar annesi çalışmayan ve tam zamanlı çalışan bireylerin puanlarıdır (Tablo 11.1).

Tablo 11.1 Tablo 12’de anlamlı çıkan Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) puanlarına ait ikili karşılaştırmalar

İkili Karşılaştırmalar	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	
Çalışmıyor – Yarı zamanlı çalışıyor	0.684
Çalışmıyor – Tam zamanlı çalışıyor	0.016
Yarı zamanlı çalışıyor - Tam zamanlı çalışıyor	1.000

-Bonferroni Düzeltmeli post – hoc testler uygulanmıştır.

Şekil 20. Anne çalışma durumuna göre Ana Baba Bağlanma Ölçeği alt boyut Kontrol – Aşırı Koruma puan karşılaştırması

Çalışmada yer alan bireylerin baba çalışma durumu bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanları (anne ve baba içinde), anne ve baba için uygulanan ölçeğin alt boyut puanları, Beck Anksiyete Ölçeği, Stresle Başa Çıkma ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 12).

Tablo 12. Baba çalışma durumu sorusu bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Baba Çalışma Durumu			Test İstatistiği			
Ölçekler ve Alt Boyutları	Çalışmıyor (n=14)	Yarı zamanlı çalışıyor (n=13)	Tam zamanlı çalışıyor (n=72)	χ^2	p	
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)			
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	108.00 (16.00)	102.00 (26.00)	103.00 (12.25)	0.642	0.725	
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	52.00 (7.00)	50.00 (13.00)	49.00 (7.25)	1.049	0.592	
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	55.00 (8.00)	49.00 (13.50)	51.00 (9.00)	1.123	0.570	
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	29.00 (3.25)	29.00 (5.50)	27.00 (5.00)	3.452	0.178	
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	15.50 (8.00)	15.00 (4.00)	16.00 (5.00)	1.285	0.526	
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	29.00 (3.00)	30.00 (7.50)	27.00 (7.25)	1.652	0.438	
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.00 (7.50)	14.00 (5.50)	15.00 (6.00)	0.988	0.610	
Beck Anksiyete Ölçeği	29.50 (15.25)	49.00 (21.00)	34.00 (17.00)	4.617	0.099	
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	77.50 (13.00)	74.00 (8.00)	75.00 (13.00)	1.709	0.425	
Sınav Kaygısı Envanteri	31.00 (36.25)	41.00 (18.50)	40.00 (15.00)	1.080	0.583	

- Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

Tablo 13. Psikiyatrik hastalık tanısı alma durumu ve ölçek skorlarının karşılaştırılması

Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı aldınız mı?	Test İstatistiği			
	Hayır (n=92)	Evet (n=8)		
Ölçekler ve Alt Boyutları	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Z;	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	103.00 (16.00)	112.50 (20.00)	2.031	0.042
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	49.00 (8.00)	51.00 (12.25)	0.450	0.653
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	51.00 (9.00)	58.00 (10.50)	2.689	0.007
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (5.00)	26.50 (9.25)	0.625	0.532
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	16.00 (5.00)	17.00 (6.75)	1.263	0.207
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	28.00 (6.50)	29.00 (10.00)	0.450	0.652
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	14.00 (5.50)	17.50 (6.00)	2.394	0.017
Beck Anksiyete Ölçeği	35.00 (19.50)	33.00 (37.25)	1.591	0.112
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	76.00 (10.00)	72.50 (10.25)	0.762	0.446
Sınav Kaygısı Envanteri	39.00 (19.00)	38.50 (27.50)	0.007	0.994
Kuruntu Alt Boyutu	15.00 (8.00)	17.00 (8.00)	0.343	0.732
Duyuşsallık Alt Boyutu	24 (12.25)	22.00 (10.00)	0.079	0.937

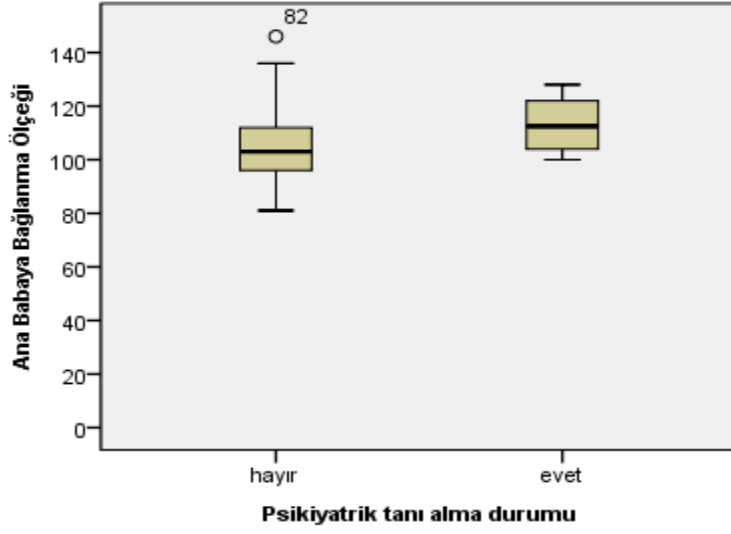
-Mann Whitney U non parametrik testi uygulanmıştır.

Çalışmada yer alan ve Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan bireylerin Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 112.50 (ÇAG=20.00), böyle bir tanı almayanların ise 103.00 (ÇAG=16.00) olarak hesaplanmıştır. Tanı varlığı bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.042$). Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan bireylerin almayanlara göre Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 14).

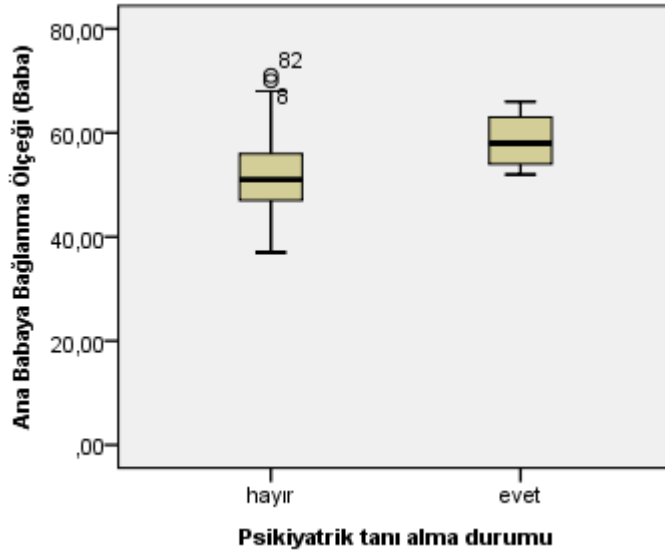
Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan bireylerin Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortancası 58.00 (ÇAG=10.50), böyle bir tanı almayanların ise 51.00 (ÇAG=9.00) olarak hesaplanmıştır. Tanı varlığı bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.007$). Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan bireylerin almayanlara göre Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 14).

Çalışmada yer alan ve Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan bireylerin Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan Kontrol – Aşırı koruma puan ortancası 17.50 (ÇAG=6.00), böyle bir tanı almayanların ise 14.00 (ÇAG=5.50) olarak hesaplanmıştır. Tanı varlığı bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan Kontrol – Aşırı koruma puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.017$). Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan bireylerin almayanlara göre Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan Kontrol – Aşırı koruma puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 14).

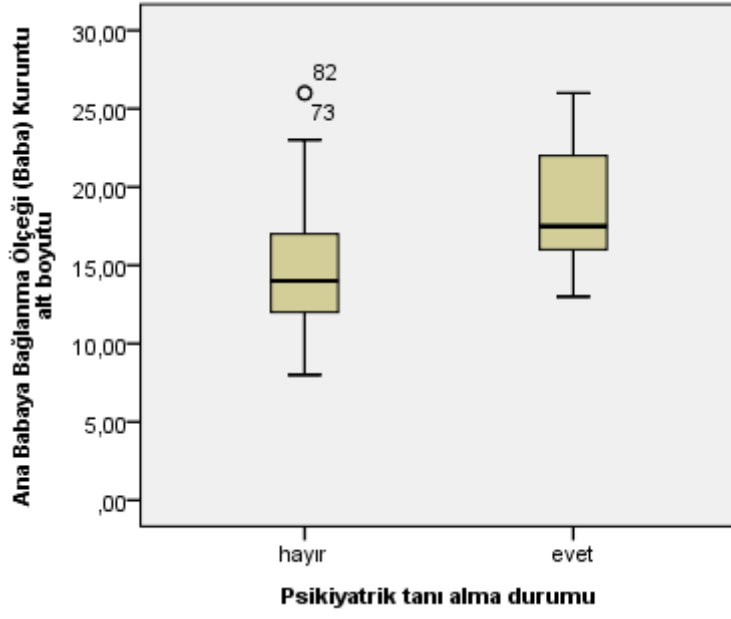
Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı alan ve almayan bireyler bazında Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyut puanları, Baba için uygulanan İlgililik alt boyut puanları, Beck Anksiyete Ölçek puanları, Stresle Başa Çıkma Ölçek puanları ve Sınav Kaygısı Envanteri ile alt boyutları (Kuruntu ve Duyuşsallık) puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 14).

Şekil 21. Psikiyatrik hastalık tanısı alma durumu ve Ana Babaya Bağlanma ölçek skorlarının karşılaştırılması

Şekil 22. Psikiyatrik hastalık tanısı alma durumu ve Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanı karşılaştırması

Şekil 23. Psikiyatrik hastalık tanısı alma durumu ve Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan Kontrol Aşırı Koruma puanı karşılaştırması

Tablo 14. Sınav Kaygısı bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Sınav Kaygısı yaşıyor musunuz?				Test İstatistiği	
Ölçekler ve Alt Boyutları	Evet, sınav kaygısı yaşıyorum (n= 39)	sınav Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum (n= 46)	Sınav kaygısı hissetmiyorum (n= 15)	*F, χ^2	p
	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS		
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	103.00 (16.50)	102.50 (15.50)	108.00 (22.00)	4.329	0.115
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	50.50 (8.00)	48.00 (6.50)	51.00 (12.00)	4.090	0.129
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	50.38 ± 7.34	52.16 ± 6.12	56.86 ± 7.98	*4.636	0.012
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (6.00)	28.00 (4.50)	28.00 (4.00)	0.621	0.733
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	16.00 (6.00)	15.00 (5.00)	15.00 (5.00)	1.455	0.483
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	27.16 ± 6.29	28.50 ± 4.74	29.26 ± 5.89	*0.198	0.821
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.50 (6.50)	14.00 (5.25)	16.00 (7.00)	2.758	0.252
Beck Anksiyete Ölçeği	39.00 (22.00)	29.00 (10.00)	41.00 (37.50)	12.001	0.002
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	77.00 (12.00)	74.00 (9.00)	77.00 (9.50)	1.809	0.405
Sınav Kaygısı Envanteri	48.00 (18.00)	35.00 (14.00)	32.00 (9.50)	23.954	<0.001
Kuruntu Alt Boyutu	19.00 (8.00)	13.00 (6.00)	13.00 (1.50)	16.028	<0.001
Duyuşsallık Alt Boyutu	29.00 (13.25)	21.00 (7.00)	19.00 (7.50)	22.361	<0.001

-One way ANOVA ve Kruskal Wallis non parametrik test uygulanmıştır.

Sınav kaygısı yaşıyor musunuz? Sorusu bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ve alt boyut puanları, Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyut puanları ve Stresle Başa çıkma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 14).

Sınav kaygısı yaşayan bireylerin Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 50.38 ± 7.34 , orta derecede sınav kaygısı yaşayanların 52.16 ± 6.12 ve sınav kaygısı hissetmeyenlerin 56.86 ± 7.98 olarak hesaplanmıştır. Sınav kaygısı yaşıyor musunuz? Sorusu bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.012$) (Tablo 16). Sınav kaygısı hissetmeyenlerin Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği puanları diğer gruplara nazaran daha yüksektir. Farklılığı yaratan gruplar sınav kaygısı yaşayan ve hissetmeyen gruplardır (Tablo 14.1).

Sınav kaygısı yaşayan bireylerin Beck Anksiyete Ölçeği puan ortancası 39.00 (ÇAG=22.00), orta derecede sınav kaygısı yaşayanların 29.00 (ÇAG=10.00) ve sınav kaygısı hissetmeyenlerin 41.00 (ÇAG=37.50) olarak hesaplanmıştır. İlginç olarak sınav kaygısı hissetmeyenlerin Beck Anksiyete Ölçeği puanları diğer gruplara nazaran biraz daha yüksek saptanmıştır (Tablo 16). Sınav Kaygısı yaşıyor musunuz? Sorusu bazında Beck Anksiyete ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.002$). Farklılığı yaratan gruplar sınav kaygısı yaşayan ve hissetmeyen gruplardır (Tablo 14.1).

Sınav kaygısı yaşayan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puan ortancası 48.00 (ÇAG=18.00), orta derecede sınav kaygısı yaşayanların 35.00 (ÇAG=14.00) ve sınav kaygısı hissetmeyenlerin 32.00 (ÇAG=9.50) olarak hesaplanmıştır. Sınav kaygısı yaşayan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puanları diğer gruplara nazaran daha yüksek saptanmıştır (Tablo 16). Sınav Kaygısı yaşıyor musunuz? Sorusu bazında Sınav Kaygısı Envanteri puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.001$). Farklılığı yaratan gruplar sınav kaygısı yaşayan ve hissetmeyen , Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum ve Sınav kaygısı hissetmiyorum cevabı veren bireylerin puanlarıdır (Tablo 14.1).

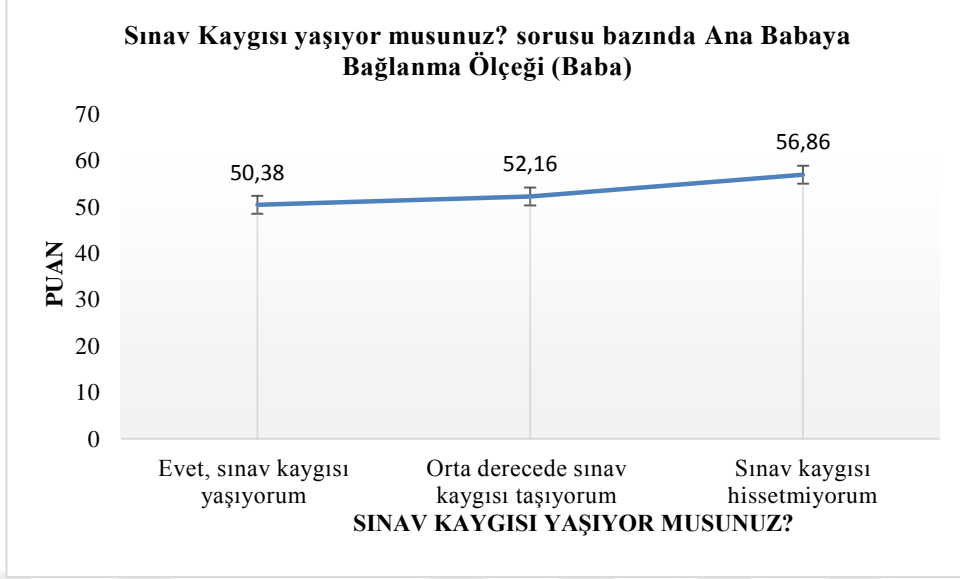
Sınav kaygısı yaşayan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutlarından olan Kuruntu Alt Boyutu puan ortancası 19.00 (ÇAG=8.00), orta derecede sınav kaygısı yaşayan bireylerin 13.00 (ÇAG=6.00) ve sınav kaygısı hissetmeyen bireylerin ise Kuruntu Alt Boyut puan ortancası 13.00 (ÇAG=1.50) olarak hesaplanmıştır. Sınav Kaygısı yaşayıp yaşamama durumu bazında Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutlarından olan Kuruntu Alt Boyutu puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.001$). Farklılığı yaratan gruplar; Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum cevabı veren bireyler arasında ve Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum cevabı veren bireyler arasındadır (Tablo 14.1).

Sınav kaygısı yaşayan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutlarından olan Duyuşsallık Alt Boyutu puan ortancası 29.00 (ÇAG=13.25), orta derecede sınav kaygısı yaşayan bireylerin 21.00 (ÇAG=7.00) ve sınav kaygısı hissetmeyen bireylerin ise Duyuşsallık Alt Boyut puan ortancası 19.00 (ÇAG=7.50) olarak hesaplanmıştır. Sınav Kaygısı yaşayıp yaşamama durumu bazında Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutlarından olan Duyuşsallık Alt Boyutu puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0.001$). Farklılığı yaratan gruplar; Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum cevabı veren bireyler arasında ve Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum cevabı veren bireyler arasındadır (Tablo 14.1).

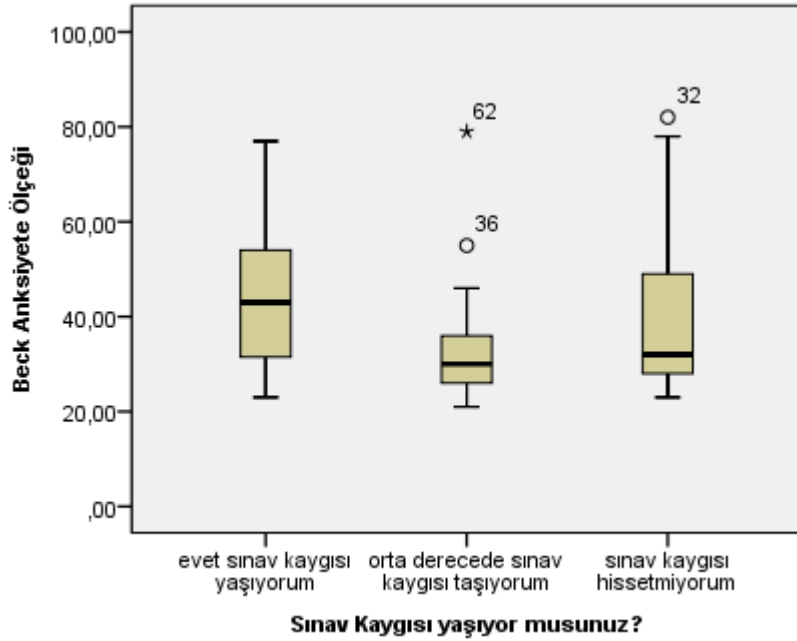
Tablo 14.1 Tablo 16’da anlamlı çıkan değişkenlere ait ikili karşılaştırmalar

İkili Karşılaştırmalar	p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum	0.676
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.017
Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.170
Beck Anksiyete Ölçeği	
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum	0.532
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.002
Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.723
Sınav Kaygısı Envanteri	
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum	1.000
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.002
Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	<0.001
Kuruntu Alt Boyutu	
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum	0.001
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.016
Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	1.000
Duyuşsallık Alt Boyutu	
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum	<0.001
Evet, sınav kaygısı yaşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	0.006
Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum - Sınav kaygısı hissetmiyorum	1.000

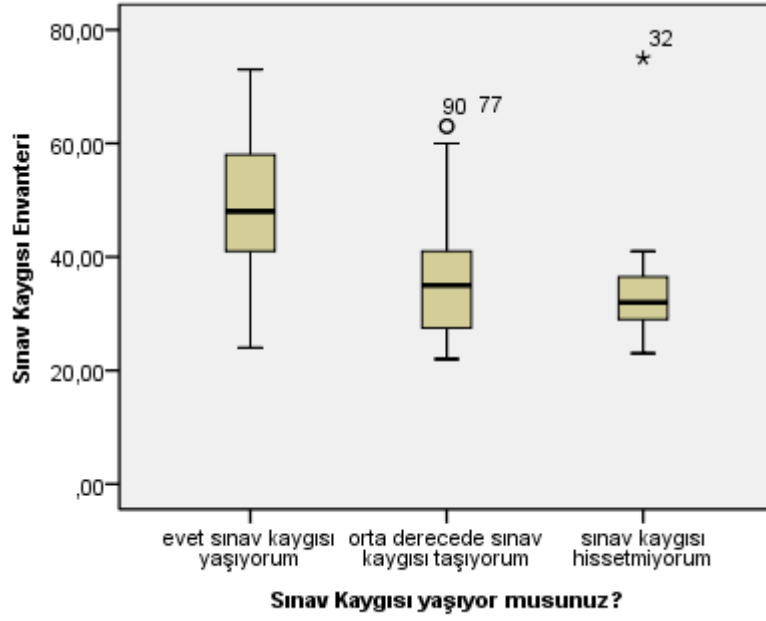
-Bonferroni Düzeltmeli post – hoc testler uygulanmıştır.

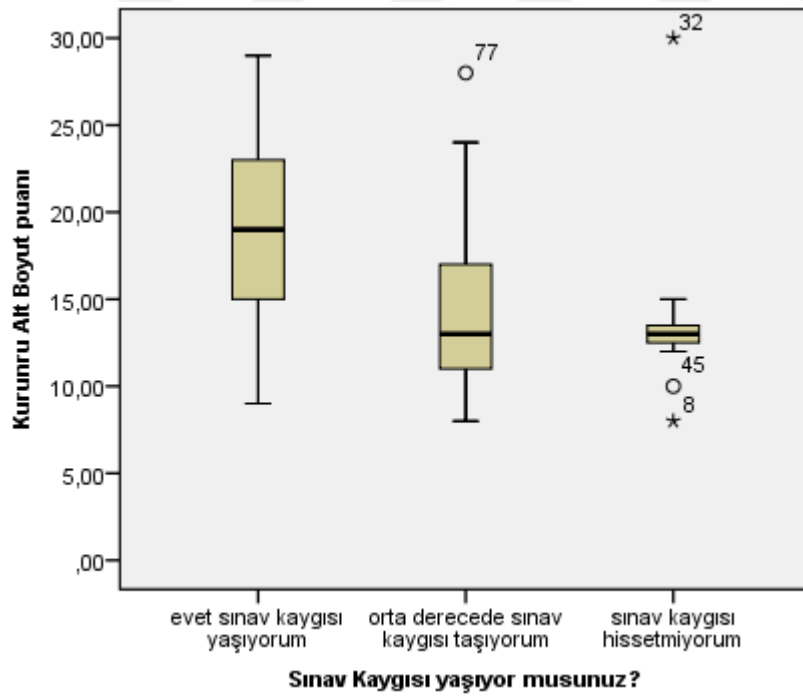
Şekil 24. Sınav kaygısı yaşıyor musunuz? sorusu bazında Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçek puanı karşılaştırması

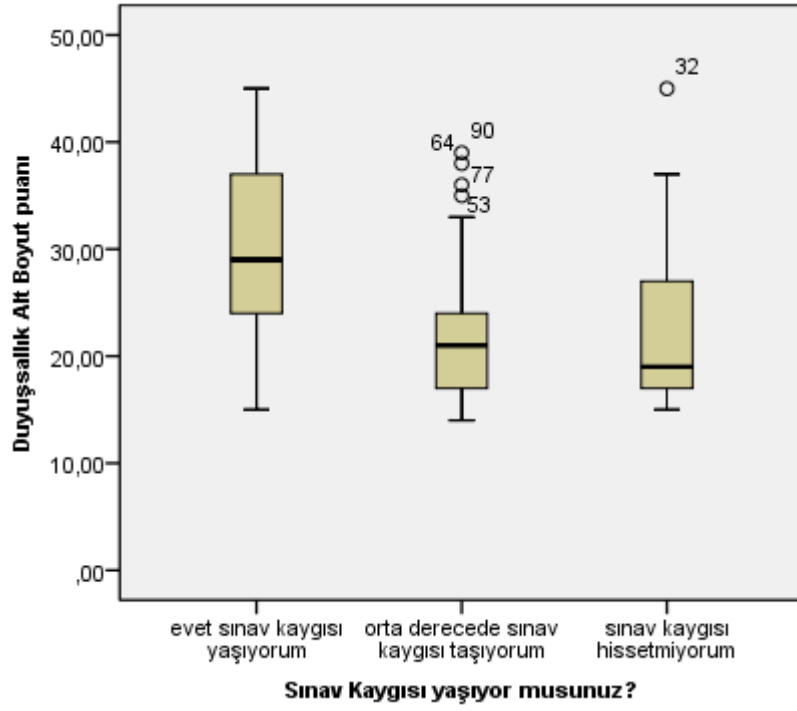
Şekil 25. Sınav kaygısı bazında Beck Anksiyete Ölçek puanı karşılaştırması

Şekil 26. Sınav kaygısı yaşıyor musunuz? sorusu bazında Sınav Kaygısı Envanteri puanı karşılaştırması

Şekil 27. Sınav kaygısı yaşıyor musunuz? sorusu bazında Kuruntu alt boyut puanı karşılaştırması

Şekil 28. Sınav kaygısı bazında Duyuşsallık alt boyut puanı karşılaştırması

Tablo 15. Sınav kaygısı için uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Eğer sınav kaygısı yaşıyorsanız bu alanda uzman desteği aldınız mı?		Test İstatistiği	
	Evet aldım (n=4)	Hayır destek görmedim (n=96)	Z	p
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	115.00 (-)	103.00 (15.50)	0.426	0.696
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	52.00 (-)	50.00 (8.00)	0.032	0.984
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	57.00 (-)	51.00 (8.50)	0.528	0.617
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	26.00 (-)	28.00 (5.00)	0.162	0.887
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	17.00 (-)	15.50 (5.75)	0.717	0.501
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	35.00 (-)	28.00 (6.00)	1.133	0.278
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	17.00 (-)	15.00 (6.00)	1.373	0.181
Beck Anksiyete Ölçeği	32.00 (-)	34.50 (20.25)	0.489	0.651
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	85.00 (-)	76.00 (9.00)	2.458	0.007
Sınav Kaygısı Envanteri	58.00 (-)	38.50 (18.25)	2.285	0.016
Kuruntu Alt Boyutu	23.00 (-)	15.00 (7.25)	2.058	0.041
Duyuşsalılık Alt Boyutu	36.00 (-)	23.00 (11.00)	2.326	0.020

-Mann Whitney U non parametrik testi uygulanmıştır.

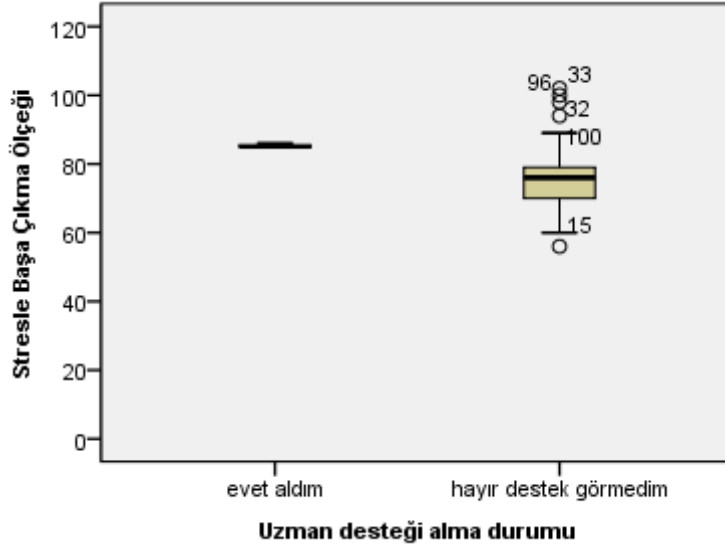
Çalışmada yer alan ve sınav kaygısı konusunda uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, Anne ve Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ve alt boyutları ve Beck Anksiyete Ölçek puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 15).

Uzman desteği alan bireylerin Stresle Başa Çıkma Ölçeği puan ortancası 85.00, destek almayan bireylerin ise 76.00 (ÇAG=9.00) olarak hesaplanmıştır. Uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Stresle Başa Çıkma Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.007$). Uzman desteği alan bireylerin Stresle Başa Çıkma Ölçeği puanları daha yüksek saptanmıştır.

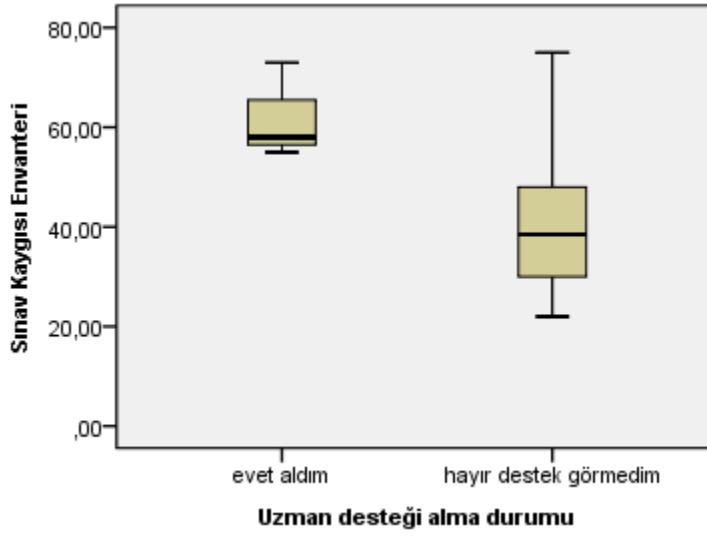
Uzman desteği alan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puan ortancası 58.00, destek almayan bireylerin ise 38.50 (ÇAG=18.25) olarak hesaplanmıştır. Uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Sınav Kaygısı Envanteri puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.016$). Uzman desteği alan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 15).

Uzman desteği alan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutu olan Kuruntu alt boyut puan ortancası 23.00, destek almayan bireylerin ise 15.00 (ÇAG=7.25) olarak hesaplanmıştır. Uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Kuruntu alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.041$). Uzman desteği alan bireylerin Kuruntu alt boyut puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 15).

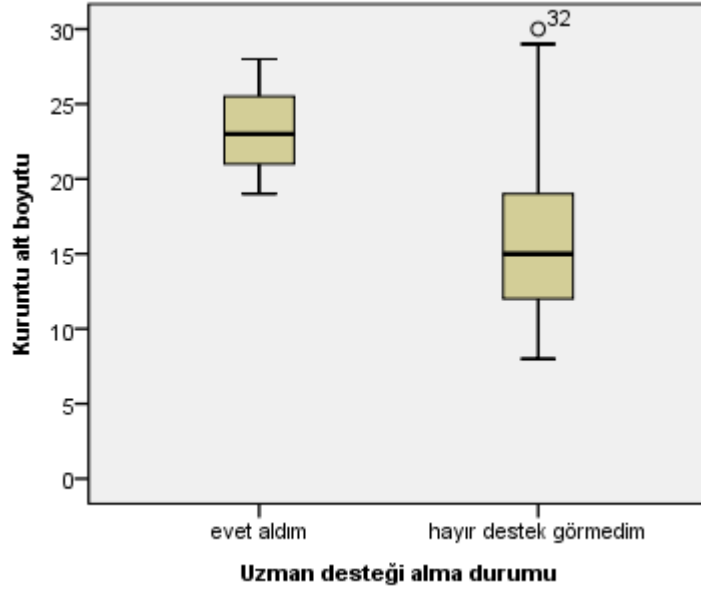
Uzman desteği alan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri alt boyutu olan Duyuşsallık alt boyut puan ortancası 36.00, destek almayan bireylerin ise 23.00 (ÇAG=11.00) olarak hesaplanmıştır. Uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Duyuşsallık alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.020$). Uzman desteği alan bireylerin Duyuşsallık alt boyut puanları daha yüksek saptanmıştır (Tablo 15).

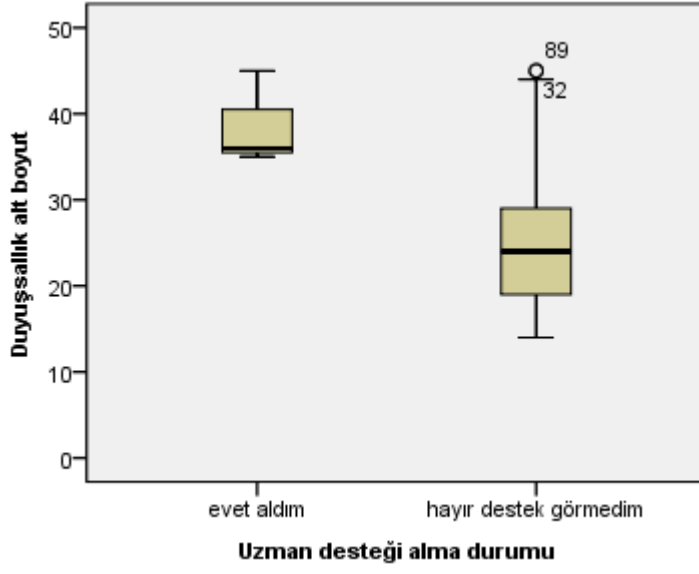
Şekil 29. Sınav kaygısı için uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Stresle Başa Çıkma ölçek puanı karşılaştırması

Şekil 30. Sınav kaygısı için uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Sınav Kaygısı Envanteri puanı karşılaştırması

Şekil 31. Sınav kaygısı için uzman desteği alan ve almayan bireyler bazında Kuruntu alt boyut puanı karşılaştırması

Şekil 32. Sınav kaygısı yaşıyorsanız uzman desteği aldınız mı? sorusu bazında Duyuşsallık alt boyut puanı karşılaştırması

Tablo 16. Anne veya babanızda psikiyatrik hastalık öyküsü bazında ölçekler ve alt boyut puanları karşılaştırılması

Anne veya babanızda psikiyatrik tedavi öyküsü var mı?	Test İstatistiği			
	Hayır	Evet		
Ölçekler ve Alt Boyutları	(n=95)	(n=5)	Z	p
	Ortanca (ÇAG)	Ortanca (ÇAG)		
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	103.00 (16.50)	110.50 (12.75)	1.437	0.156
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	50.00 (8.00)	49.00 (8.50)	0.751	0.452
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	51.00 (9.00)	59.00 (9.50)	1.403	0.170
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	28.00 (5.00)	28.00 (7.00)	0.217	0.828
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	15.00 (6.00)	17.00 (5.50)	0.262	0.793
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	28.00 (6.00)	29.00 (10.00)	0.762	0.468
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	15.00 (6.00)	17.00 (6.00)	0.974	0.330
Beck Anksiyete Ölçeği	34.00 (18.75)	47.00 (40.50)	0.987	0.338
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	76.00 (10.00)	73.00 (-)	1.091	0.295
Sınav Kaygısı Envanteri	39.00 (19.50)	44.00 (42.00)	0.401	0.689

-Mann Whitney U non parametrik testi uygulanmıştır.

Anne veya babanızda psikiyatrik tedavi öyküsü var mı? sorusu bazında Tablo 17’de yer alan ölçek ve alt boyut puanlarının hiçbiri istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (Tablo 17).

Tablo 17. Sınav Kaygısı Envanteri ile belirtilen ölçekler arasında korelasyon analizi

Sınav Kaygısı Envanteri * Değişkenler	Spearman İlişki Katsayısı	Rho p
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği	0.087	0.433
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Anne)	0.170	0.110
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (Baba)	0.022	0.842
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Anne)	0.023	0.832
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Anne)	0.231	0.026
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 1 (İlgi) (Baba)	-0.035	0.744
Ana Babaya Bağlanma Ölçeği Alt Boyut 2 (Kontrol – Aşırı Koruma) (Baba)	0.164	0.122
Beck Anksiyete Ölçeği	0.568	<0.001
Stresle Başa Çıkma Ölçeği	0.191	0.084
Kuruntu Alt Boyutu	0.951	<0.001
Duyuşsallık Alt Boyutu	0.977	<0.001

-Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

Bireylerin Sınav Kaygısı Envanter puanları ile Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan Kontrol – Aşırı Koruma puanları arasında pozitif yönlü, zayıf, doğrusal ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur ($Rho=0.231$, $p=0.026$). Bireylerin Sınav Kaygısı Envanter puanları artarken/azalırken, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan Kontrol – Aşırı Koruma puanları da artar/azalır (Tablo 18).

Çalışmada yer alan bireylerin Sınav Kaygısı Envanteri puanları ile Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, Anne için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutu olan İlgililik puanları, Baba için uygulanan Ana Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyut puanları ve Stresle Başa Çıkma Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır (sırasıyla; $p=0.433$, $p=0.110$, $p=0.842$, $p=0.832$, $p=0.744$, $p=0.122$, $p=0.084$) (Tablo 18).

Bireylerin Sınav Kaygısı Envanter puanları ile Kuruntu ve Duyuşsallık alt boyut puanları arasında çok güçlü, pozitif yönlü, doğrusal ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır (sırasıyla; $p<0.001$; $rho: 0.951$, $p<0.001: 0.977$) (Tablo 18).

5. TARTIŞMA

Bu araştırma lise son sınıf öğrencilerinin anne ve babalarıyla gelişen bağlanma stilinein sınav kaygısı üzerindeki etkilerini araştırmak üzere gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda bu değişkenlerin, kaygı düzeyleri ve stresle başa çıkma tarzları da saptanmaya çalışılmıştır. Cinsiyet, sosyoekonomik düzey, ailelerinin eğitim durumu ve erken çocukluk döneminde ayrılık yaşanıp yaşanmaması gibi değişkenlerin de incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgular literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılacaktır.

Çalışmada yer alan ABBÖ verilen yanıtlara bakıldığında cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık saptandı. Bu bulgu literatürde ki diğer çalışmalarla bağdaşmaktadır (Sait Uluç, 2009). Ancak ölçeğin alt boyutları incelendiğinde; çalışmada yer alan bireylerden erkek bireylerin, baba için uygulanan ABBÖ Alt Boyutlarından olan İlgi alt boyut puan ortalaması, kadınların baba için uygulanan ABBÖ Alt Boyutlarından olan İlgi alt boyut puan ortalamasından daha yüksektir. Bu durum Türk toplumunun da babaların erkek çocuklarla daha fazla ortak aktivite ve birlikte zaman geçirebilecekleri ilgi alanlarının varlığına bağlanabilir. Anne için doldurulan ABBÖ Alt Boyutlarından olan İlgi alt boyutunda ise cinsiyet bazında farklılık saptanmamaktadır. Anne Babaya Bağlanma Ölçeği alt boyutlarından bir diğeri olan Kontrol - Aşırı Koruma alt boyut puan ortancalarının da ise baba için doldurulan anket çalışmasında yine cinsiyet bazında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Kız çocuklarının puan ortancası erkelere oranla istatistiksel olarak daha yüksek saptandı. Bu sonuç Türk toplumunda bazı babaların kız çocuklarına karşı benimsemiş oldukları geleneksel ve tutucu yaklaşımlarıyla açıklanabilir. Anne için doldurulan Anne-Baba Bağlanma Ölçeği kontrol-aşırı kontrol alt ölçeğinde cinsiyet bazında farklılık saptanmadı.

Sınav Kaygısı Envanteri sonuçlarına cinsiyet bakımından bakıldığında kadın bireylerin kuruntu ve duyusallık alt ölçekleri erkek bireylere kıyasla anlamlı ölçüde farklılık olduğu, kadınların sınav kaygısı düzeyinin erkeklerden yüksek olduğu sonucuna varıldı. Bu bulgu literatürdeki diğer çalışmalarla uyumlu bulunmuştur (Pemra C. Ünal, 2017; Yazıcı, 2017; Bozkurt, 2004; Hatice Şahin, 2006; Süleyman Dündar,

2008). Literatürde farklı bulgularda yer almaktadır, Erözkan (2004) yılında gerçekleştirdiği ‘Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ve Başaçıkma Davranışları’ başlıklı araştırmasında ise farklı olarak erkek bireylerin daha fazla kuruntulu davranışlar sergilediklerini ortaya koymuştur (Erözkan, 2004). Bu durum son yıllarda kadın bireylerin iş ve eğitim hayatında daha aktif olarak yer almak istemeleriyle açıklanabilir.

Beck Anksiyete Ölçeği sonuçları incelendiğinde kadın bireylerin kaygı düzeyi erkek bireylere oranla daha yüksek olduğu saptandı. Bu bulgu literatürdeki bu alanda gerçekleştirilen diğer çalışmalarla uyum görülmüştür. (Azra Özyürek, 2010), Yılmaz ve ark. (2014) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında Kız öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (İbrahim Alpay Yılmaz, 2014). Bozkurt Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında kadın bireylerin kaygı seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmış ve bu durumu kadın bireylerin daha duygusal olmalarının yanı sıra duygularını rahat ifade edebildikleri erkek bireylerin duygularını bastırıyor olmalarıyla açıklamıştır (Bozkurt, 2004).

Çalışmada yer alan ve köyde büyümüş bireylerin baba için uygulanan ABBÖ puan ortalaması 48.73 ± 6.81 , ilçede büyümüş bireylerin 56.90 ± 6.34 , İl merkezinde büyümüş bireylerin ise 52.32 ± 7.06 olarak hesaplanmıştır. Büyüdükleri yer bakımından ABBÖ sonuçları incelendiğinde ilçede yetişen bireylerin bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna varıldı. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde anne için uygulanan ABBÖ yetiştirilen yer açısından anlamlı bir farklılık görülmedi. Baba için uygulanan ABBÖ sonuçları ilçede büyüyen bireylerin babalarına karşı hissettikleri bağlanmanın köyde ve ilde büyüyenlere göre daha yüksek olduğu saptandı. Bu durum köy yaşantısında ebeveynlerin çocuklarla ilgilenilmesi konusunda yeterince bilinçli olmamaları, şehir yaşantısında ise yaşam tarzının yoğun tempolu olmasının ebeveyn çocuk ilişkisine olumsuz yansımalarından kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Bireylerden 0-6 yaş döneminde annesinden kısa süreli ayrılanların baba için uygulanan ABBÖ puan ortancası incelendiğinde bu bireylerin baba için ilgi alt ölçeğinde

hiç annesinden ayrılmayan bireylere göre babalarına daha bağılı oldukları sonucuna ulaşıldı ($p=0.010$) (Tablo 9). Bu durum nesne kaybı durumunda çocuğun bu durumu telafi edebilmek için başka bir bakım verene yönelmesiyle açıklanabilir. Bowlby (2005) erken çocukluk döneminde annesinden ayrılan çocukların verdiği tepkileri 3 aşamada açıklamıştır. İlk evrede çocuk annenin yokluğunu kabullenemez, hırçınlık ve öfke gösterir, başkalarıyla yakınlık kuramaz. İkinci evrede ise çocukta annesinin dönüşüyle ilgili umutsuzluk başlar ve bakımından sorumlu başka bireylere daha çok ilgi göstermeye başlar. Üçüncü evrede ise çocuk bakım verenin gelmeyeceğini düşünerek kopar ve başka bakım verenlerle bağılılık kurmaya başlar (Bowlby, A Secure Base: Clinical Application of Attachment Theory , 2005; Attepe, 2010) . Elde edilen; uzun süreli anne kaybı yaşayan çocukların babalarına daha bağılı olmaları bulgusu, Bowlby'nin yukarıda bahsi geçen teorisi ile bağdaşmaktadır.

Sosyodemografik Veri Form da 'erken çocukluk döneminde bakımınızda anne dışında yardım eden biri oldu mu' sorusuna evet cevabı veren bireylerin yani bakımında babaanne, anneanne, hala, teyze ya da bakıcının sorumlu olduğu kişilerin baba için uygulanan, ABBÖ Puanlarının daha yüksek olduğu, bu kişilerin babalarına daha bağılı oldukları saptandı. Bu durum annenin her zaman çocuğun yanında olamayışı sonucu ve devreye başka bakım verenlerin girmesi sonucu bu kişilerin babalarının biraz daha fazla sorumluluk hissetmeleri ve çocukların bakımında daha çok sorumluluk almalarıyla açıklanabilir. Özyürek ve Şahin (2005) yaptıkları çalışmada ailede çocuğun bakımında anne babadan hariç birilerinin daha sorumlu olması durumunda ebeveynlerin çocuklar üzerinde kendilerini daha sorumluluk sahibi hissettiklerini ortaya koymuşlar ve bu durumu çocuğun bakımında yer alan üçüncü kişilerin çocuğa aşırı hoşgörülü davranmaları sonucu ebeveynlerin daha katı davranma gereksinimi içerisinde olabildiklerini vurgulamışlardır (Şahin, 2005). Benzer biçimde Kuzucu (2011) 'Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi' başlıklı çalışmasında annelerin iş hayatına girmesi çocukların bakımında sorumlu kişilerin sayısının artmasıyla birlikte babaların çocuk üzerinde daha ilgili olmaya ve daha çok sorumluluk almaya meyilli oldukları bulgusuna ulaşmıştır (Kuzucu, 2011).

Bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgu çalışan annelerin çocuklarının ABBÖ kontrol / aşırı koruma boyutu puanlarının annesi çalışmayanlara kıyasla daha yüksek çıkmış olmasıdır. Bu durum bazı çalışan annelerin çocuklarına yeterince ilgi gösteremedikleri konusunda kaygılar taşıdıkları ve bu durumu telafi edebilmek için çocuklarına karşı tutumlarında daha kontrolcü tutum geliştirmiş olmalarıyla açıklanabilir. Tortumluoğlu (1999) bu çalışmada elde edilen bulguya benzer olarak çalışan annelerin daha kontrolcü ve aşırı korumacı tutumlarının yüksek olduğu yönünde bir sonuç ortaya koymuştur (Tortumluoğlu, 1999; Deniz Şanlı, 2012) . Bu çalışmada elde edilen bulgunun aksine Şanlı ve Öztürk (2012) gerçekleştirdikleri araştırmalarında çalışan annelerin aşırı koruyucu tutumlarının çalışmayan annelere kıyasla çok daha az olduğunu, çalışan annelerin daha demokratik tutumlara sahip olduğu yönünde bir sonuca ulaşmışlardır (Deniz Şanlı, 2012).

Bu çalışmada elde bir diğer bulgu daha önce psikiyatrik tanı alan bireylerin ABBÖ kontrol/ aşırı koruma alt ölçek skoru psikiyatrik tanı almamış bireylerden daha yüksek olduğu saptandı. Bu bulgu psikiyatrik rahatsızlığı olan bireylerin gerek anne gerek babalarıyla güvenli olmayan bir bağlanma tarzı benimsemiş olabilecekleri yönünde anlamlı bir farklılık içermektedir. Elde edilen bu bulgu literatürdeki diğer çalışmalarla bağdaşmaktadır; Tüzün ve Sayar(2006) yılında yayımladıkları makalelerinde anneyle ayrılık yaşayan çocukların güvenli bağlanma örüntüsünün sekteye uğradığını açıklayarak bu çocuklarda zihinsel ve fiziksel olarak gelişim gerilikleri gözlemlendiğini açıklamışlar ve ayrıca bu çocuklarda sıkça ayrılık anksiyetesinin meydana gelebildiğini açıklamışlardır (Sayar & Tüzün, 2006). Ayrılık anksiyetesi erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) çocuğun bağlanma figüründen kalıcı ya da geçici uzun süreli olarak ayrılması sonucu yaşadığı şiddetli anksiyete duygusunun bütün ayrılık süreçlerinde ortaya çıkmasıdır (Meliha Diriöz, 2011) . Lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada güvenli bağlanma stiline sahip olmayan bireylerin depresyon, madde bozukluğu, yeme bozuklukları ve kişilik bozukluklarıyla ilişkili bulunmuştur (Çetin, 2008; Kavzoğlu, Kesebir, & Üstündağ, 2011). Güvenli olmayan kaygılı/ikircikli bağlanma stili pek çok farklı türdeki anksiyete bozuklukları ve depresif bozukluklarla bağdaştırılırken, kaçınan bağlanma stili davranış bozuklukları gibi bozukluklarla bağdaştırılmıştır (Kavzoğlu, Kesebir, & Üstündağ, 2011).

Kapçı ve Küçüker (2006) ABBÖ ilişkin İlgi boyutunda puan azalması koruma/kontrol boyutunda ise puan yükselmesi istenilen güvenli bir bağlanma tarzının olmadığını algılayan ebeveynlik tarzının mesafeli olmakla birlikte ‘demokratik tutum ve eşitlikten’ uzak olduğunu açıklamıştır (Küçüker, 2006).

Bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgu, 12.sınıf öğrencilerinden ABBÖ Kontrol/ aşırı koruma puanı yüksek olan bireylerin sınav kaygılarında da bir artış gözlemlenmekte olup, İlgi ölçeği puanıyla sınav kaygısı arasında herhangi bir anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmemiştir. Bu durum güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin sınav kaygısıyla doğrudan ilişkili olmadığını göstermektedir. Elde edilen bu bulgu konuyla ilgili gerçekleştirilen diğer çalışmalarla bağdaşmaktadır. . Bu bulgu Kaya ve Savrun’un gerçekleştirdiği çalışmada güvenli bağlandığı saptanan bireylerin sınav kaygısı oranları incelendiğinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Savrun, 2005) .

Elde edilen bulgular bireylerin Sınav Kaygısı Envanter puanları ile Anne için uygulanan ABBÖ alt boyutu olan Kontrol – Aşırı Koruma puanları arasında pozitif yönlü, zayıf, doğrusal ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur. Bireylerin Sınav Kaygısı Envanter puanları artarken/azalırken, Anne için uygulanan ABBÖ alt boyutu olan Kontrol – Aşırı Koruma puanlarının da azalıp / arttığı saptandı ($Rho=0.231$, $p=0.026$) (Tablo18) .

Bu bulgu literatürle uyum göstermektedir, Kaya & Savrun 2015 te ‘Ortaöğretime Geçiş Sistemi Ortak Sınavlarına Girecek Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Sınav Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki’ başlıklı çalışmalarında Güvenli olmayan Saplantılı, Korkulu ve Kayıtsız Bağlanma Stiline sahip kişilerin sınav kaygısı puanlarının güvenli bağlananlara kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum güvenli olmayan bağlanma stiline sahip bireylerin benlik algılarının yeterince iyi olmaması ya da çok kolay zedelenebilir durumda olmasından dolayı sınav öncesinde performans kaygısını daha çok hissettiklerinden kaynaklanabileceği görüşüyle açıklanmıştır (Savrun, 2005) .

ABBÖ Kontrol / aşırı koruma boyutu puanının yüksek oluşunun sınav kaygısını etkilediği yönündeki bulgu literatürde ki diğer çalışmalarla uyumludur (Tablo 18).

Erözkan 2004 yılında Sınav Kaygısı üzerine gerçekleştirdiği ‘Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Davranışları’ başlıklı çalışmasında aşırı kontrolcü ve korumacı ebeveyn tutumlarının sınav kaygısı üzerinde etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Öner, 1990; Erözkan, 2004) .

Hanımoğlu ve İnanç ‘Seviye Belirleme Sınavına Girecek Olan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’ başlıklı araştırmalarında algılanan ebeveyn tutumlarının sınav kaygısı üzerindeki etkilerini incelemiş ve çocuğa karşı aşırı kontrolcü ve korumacı ebeveyn tutumlarının sınav kaygısını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varmışlardır (İnanç E. H., 2011).

6. ÖNERİLER

1. Çalışmaya katılan bireylerin verdiği yanıtların o an ki psikolojileriyle yanıtladıkları ve bu durumun genel psikolojilerini yansıtmayabileceği düşünülerek konuyla ilgili çalışmalar artırılabilir.
2. Araştırma sonucuna göre güvenli bağlanma stiline sahip olmayan bireylerin sınav kaygısı konusunda zayıf yönlü ilişki olduğu ortaya çıkmıştır; bu bulgu göz önünde bulundurularak ailelerin bağlanma konusunda daha çok bilgilendirilmeleri önerilebilir.
3. Çalışmada elde edilen bulgulara göre çalışmanın gerçekleştirildiği örneklem içerisindeki bireylerin yalnızca % 15 inin sınav kaygısı hissetmediklerini ifade etmişlerdir, diğer bireylerin tamamı orta dereceli ya da yüksek ölçüde sınav kaygısı yaşadıklarını belirtmişlerdir, bu sonuç göz önünde bulundurulduğunda sınav kaygısı yaşayan bireylerin fazlalığı dikkat çekmekte olup, bu konuda okul rehber öğretmenlerinin bu konuyla ilgili ölçek ve envanterleri daha yaygın kullanmaları, sınav kaygısı oranı yüksek olan bireylerin uzman yardımı almaları desteklenmelidir.
4. Çalışmanın sınıf ortamında gerçekleştirildiği, üniversite giriş sınavına az bir süre kalmışken gerçekleştirilmiş olması gibi sınırlılıklar göz önünde bulundurulduğunda benzer çalışmaların farklı koşullarda gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Kaynakça

1. **Solmuş, T.** *Bağlanma ve Aşkın Yüzü*. İstanbul : Epsilon Yayıncılık, 2008. Cilt 1.cilt.
2. *Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerine Etkisi*. **Sümer N., Güngör D.** 44, 1999, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt 14, s. 35-58.
3. **Masterson, James F.** *Bağlanma Kuramı ve Nörobiyolojik Kendilik Gelişimi Açısından Kişilik Bozuklukları*. s.l. : Litera Yayınevi, 2015.
4. **Alkan, Sevinç Göral Alkan & Emel.** *Şema Terapi*. İstanbul : Psikonet, 2015.
5. **Bowlby, John.** *Bağlanma*. s.l. : Pinhan Yayınevi, 2013.
6. *Attachment Styles among young adults: A test of a four group model*. **Bartholomew, K. & Horowitz, L.** 61, 1991, Journal of Personality and Social Psychology, s. 226-241.
7. *Attachment Style Communication and Satisfaction in the Early Years of Marriagement*. **Feeney, J.A., & Noller, P., Callan, V.J.,** London : s.n., 1994, Attachment Process in adulthood, s. 281-291.
8. *The metaphysics of measuremet: The case of adult attachment*. **Griffin, D. & Batholomew, K.** London : Jessica Kingsley Publishers, 1994a, Attachment Process in adulthood: Advances in personal relationship.
9. Psikolojide Bağlanma Kuramı. *blog.milliyet.com.tr*. [Çevrimiçi] [Alıntı Tarihi: 14 05 2017.] <http://blog.milliyet.com.tr/psikolojide-baglanma-kurami/Blog/?BlogNo=337453>.
10. *Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası bir Karşılaştırma*. **Güngör, D. ve Sümer, N.** 43, 1999, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt 14, s. 71-106.
11. *Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji*. **Sayar, K. ve Tüzün, O.** 1, 2006, Düşünen Adam:Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, Cilt 19, s. 24-39.
12. **Winnicot, Donald W.** *Oyun ve Gerçeklik*. s.l. : Metis Yayıncılık, 2010.

13. *Soft Object and Pacifier Attachment in Young Children: The Role of Security Attachment to the Mother.* **Denham, S A, Lehman, E B ve Reeves, S L.** 33, 1992, Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines, s. 1205-1212.
14. **Karabekiroğlu, Doç. Dr.Koray.** Psikodinamik Yaklaşım. [Çevrimiçi] [Alıntı Tarihi: 17 02 2017.] <http://www.cocukhayat.com/yazi/psikodinamik.html>.
15. **Güngen, Dr Can.** Dr Can Güngen'in Felsefe ve Psikanaliz Arşivi. www.cangungen.com. [Çevrimiçi] 2015. [Alıntı Tarihi: Perşembe 02 2017.] <http://www.cangungen.com/2015/12/03/melanie-klein-ve-nesne-iliskileri-ekolu/>.
16. **Schore, A. N.** *Gelişimsel Nörobiyoloji ve Bağlanma Kuramı.* [çev.] Menekşe Arık. İstanbul : Özak Yayınevi, 2011.
17. *Bağlanma ve Psikopatoloji: Bağlanma Boyutlarının Depresyon, Panik Bozukluk ve Obsesif-Kompulsif Bozuklukla İlişkisi.* **Sümer, Nebi ve ark., ve.** 63, 2009, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt 24, s. 38-45.
18. *Ergen Ruh Sağlığı Sorunları ve İntihar Davranışlarıyla İlişkiler.* **Eskin, Mehmet.** 2000, Klinik Psikiyatri, s. 228-234.
19. *Bağlanma ve Psikopatoloji.* **Kavzoğlu, Özdoğan Emine, Kesebir, Nermin ve Üstündağ, Mehmet Fatih.** 2, 2011, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Cilt 3, s. 321-342.
20. *Ergenlik ve Erişkinlikte Bağlanma Davranışının Değerlendirilmesi.* **Eşel, E., Öztıp, D. B. ve Uytun, M. Ç.** 2013, Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, Cilt 26, s. 177-189.
21. *Bağlama: yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için çerçeve.* **Shaver, P. ve Hazan, C.** 16-17, 2000, Türk Psikoloji Bülteni, Cilt 6, s. 30-50.
22. *Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlgisi.* **Çalışır, Manolya.** 2009, Current Approaches, Cilt 1, s. 240-255.
23. *Bağlanma (Yakın İlişkiler İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve).* **Hazan, C. ve Shaver, P. R.** 1994, Psychological Inquiry.
24. *Kaygı Kavramı.* **Manav, Faruk.** 9, 2011, Toplum Dergisi, Cilt 5.
25. **Atkinson, L.R & Atkinson, C.R.& Hilgard, R.E.** *Psikolojiye Giriş I-II.* [çev.] Mustafa Atakay, Aysun Yavuz Kemal Atakay. İstanbul : Sosyal Yayınları, 1995.
26. **Köknel, Özcan.** *Korkular, Takıntılar, Saplantılar.* İstanbul : Altın Kitaplar Yayınevi, 1990.
27. **Sims, A. & Owen, D.** *Psychiatry.* London : Bailliere Tindal Limited, 1993.
28. *Psikiyatri.* **Çifter, A.** 1985, 1. Gata Eğitim Yayınları.
29. *Kaygı ve Stres.* **İnanç, B.** 16, 1997, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 2, s. 9-14.
30. *Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi.* **Büyüköztürk, Şener.** 4, 1997, s. 453-464.

31. *Lise son Sınıf Öğrencilerinde Durumluk ve Sürekli Anksiyete Düzeyini Etkileyen Faktörler.* **Başaran, Osman Umur, et al., et al.** 2, 2008, Sağlık Bilimleri Dergisi, Cilt 17, s. 77-85.
32. **Freud, Sigmund.** *Psikanalize Giriş Dersleri.* İstanbul : Altın Kitaplar, 1984.
33. —. *Collected Papers vol.3.* 1935.
34. *Ortaöğretim 10,11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Sınav Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi.* **Habacı, İbrahim.** 4, 2013, Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 2, s. 1-13.
35. **Özgüven, İbrahim Ethem.** *Psikolojik Testler.* Ankara : Nobel Akademik Yayıncılık , 2014.
36. **Öner, Necla.** *Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı.* s.l. : YÖRET VAKFI, 1990.
37. *Reducing Test Anxiety and Improving Self-Esteem in High School and College Students with Learning Disabilities.* **Donald W., Katz R.G.** 3, 1999, Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, Cilt 30, s. 191-198.
38. *Lise 3. Sınıf Öğrencilerinin ÖSYM 1.Basamak Sınavı Öncesi ve Sonrası Kaygı Düzeylerinin Bazı Faktörler Yönünden Kararlaştırılması.* **Cengiz, H.F.** 1988, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
39. *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıların Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek.* **Tuncay Ergene, İbrahim Yıldırım.** 2003, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 25, s. 224-234.
40. *Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek.* **Yıldırım, İbrahim.** 18, Ankara : Anı Yayıncılık, 2000, Hacettepe Ün. Eğitim Fakültesi Dergisi, s. 167-176.
41. **Sarason G. Irwing, Sarason Barbara R.** *Handbook of Social and Evaluative Anxiety.* New York : Plenum Press, 1990.
42. *Test Anxiety and Its Effect on the Personality of Students with Learning Disabilities.* **Cohen, Aria, Lufi, Dubi ve Okasha, Susan.** s.l. : Sage Publications, 2004, Learning Disability Quarterly.
43. *Test Anxiety and Academic Competence: Acomparison of Alternative Models.* **Smith, R.J., Arnkoff D.B. ve Wright, T.L.** 1990, Journal of Counseling Psychology, Cilt 37, s. 313-322.
44. **Kalat, James W.** *Biological Psychology.* Belmont : Argosy Publishing, 2009.
45. *Ergenlikte Mantık Dışı İnançlar Sınav Kaygısını Nasıl Etkiliyor ?* **Boyacıoğlu, N. E. ve Küçük, L.** 1, 2011, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, Cilt 2, s. 40-45.
46. *Sınav Kaygısı ve Belirtileri.* *blog.milliyet.com.tr.* [Çevrimiçi] 02 27 2012. [Alıntı Tarihi: 02 02 2017.] <http://blog.milliyet.com.tr/sinav-kaygisi-ve-belirtileri/Blog/?BlogNo=350951>.
47. *Ana Babaya Bağlanma Ölçeği: Türk Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi .* **Küçüker, Dr. Emine Gül Kapçı & Dr. Sevgi.** 4, 2006, Türk Psikiyatri Derneği, Cilt 17, s. 286-295.
48. *an inventory for measuring clinical anxiety.* **AT Beck, N Epstein, G Brown, RA Steer.** 56, 1998, Psychometric properties. J Consult Clin Psychol, s. 893-897.

49. *Migren Hastalarında Yeme Tutumunun Araştırılması*. **Kadir Demirci, Seden Demirci, Abdullah Akpınar, Arif Demirdağ, İnci Meltem Atay**. 52, 2015, Nöropsikiyatri Arşivi, s. 367-370.
50. *Turkish version of the Beck Anxiety Inventory*. **M Ulusoy, N Şahin, H Erkmen**. 12, 1998, Psychometric Property properties. J Cogn Psychother, s. 28-35.
51. *Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği: Üniversite Öğrencileri için Uyarlanması*. **Nesrin H. Şahin, Ayşegül Durak**. 34, 1995, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt 10, s. 58-73.
52. *Okul Öncesi Çocuklarda Güvenli Yer Senaryolarının Değerlendirilmesi*. **Sait Uluç, Ferhunde Öktem**. 63, Haziran 2009, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt 24, s. 69-83.
53. *Üniversite Sınavına Girecek Olan Öğrencilerde Sınav Kaygısı Düzeyi, Sosyal Etkinlikler ve Rehberlik Hizmetlerini Kullanma Durumu*. **Pemra C. Ünalın, Serap Çiftçili, Demet Dinç, Mehmet Akman, Volkan Topcuoğlu**. 1, 2017, Mobel Medicus, Cilt 13, s. 61-69.
54. *The Relationship between Learning Style, Test Anxiety and Academic Achievement*. **Yazıcı, Kubilay**. 1, 2017, Universal Journal of Educational Resarc, Cilt 5, s. 61-71.
55. *Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon ve Kaygı Düzeyleri ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkileri*. **Bozkurt, Nergiz**. 33, 2004, Education and Science , Cilt 29, s. 52-59.
56. *İzmir ili Bornova İlçesi Lise Son Sınıf Öğrencilerinde Üniversiteye Giriş Sınavı Kaygı*. **Hatice Şahin, Türkan Günay, Hilal Batı**. 6, 2006, STED, Cilt 15, s. 107-113.
57. *Üniversite Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerine Göre Sınav Kaygısının İncelenmesi*. **Süleyman Dünder, Şenay Yapıcı, Birol Topçu**. 1, 2008, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 28, s. 171-186.
58. *Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Davranışları*. **Erözkan, Atılın**. 12, 2004, Muğla Üniversitesi SBE Dergisi.
59. *Yurtta ve Aile Yanında Kalan Ortaöğretim Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması*. **Azra Özyürek, Kemal Demiray**. 2, 2010, Doğu Üniversitesi Dergisi, Cilt 11.
60. **İbrahim Alpay Yılmaz, Sibel Dursun, Elçin Güngör Güzeller, Kemal Pektaş**. Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi : Bir Örnek Çalışma. *dergipark.ulakbim.gov.tr*. [Çevrimiçi] aralık 2014. [Alıntı Tarihi: 31 05 2017.] <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ejovoc/article/view/5000087399>.
61. **Bowlby, John**. *A Secure Base: Clinical Application of Attachment Theory*. Routledge, USA : s.n., 2005.
62. *Anne Baba Kaybının Çocuklar Üzerindeki Etkileri*. **Attepe, Seda**. 23, Ekim Kaim Aralık 2010, Aile ve Toplum, Cilt 6, s. 23-28.
63. *5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi*. **Şahin, Arzu Özyürek & Fatma Tezel**. 2, 2005, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 25, s. 19-34.
64. *Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi*. **Kuzucu, Yaşar**. 35, 2011, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt 4, s. 79-91.

65. **Tortumluođlu, G.** Annelerin Aile Kavramını Algılaması ve Bunun Çocuk Yetiřtirme Tutumuna Etkisi. *Yayımlanmıř Yůksek Lisans Tezi* . Erzurum : Atatůrk Őnivesitesi Sađlık Bilimleri Enstitősü, 1999.
66. *Annelerin Çocuk Yetiřtirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi.* **Deniz řanlı, Candan Őztůrk.** 32, 2012, Dokuz Eylůl Őniversitesi Buca Eđitim Fakůltesi Dergisi, s. 31-48.
67. *Ayrılma Ankyitesi Belirti Envanteri ile Yetiřkin Ayrılma Anksiyitesi Anketinin Tůrkçe Versiyonunun Geçerlik ve Gůvenirliđi.* **Meliha DiriŐz, Tunç Alkın, Beyazıt Yemez, Elif Onur & Neslihan Eminađaođlu.** 22, 2011, Tůrk Psikiyatri Dergisi , s. 1-13.
68. *Gelişimsel Psikopatolojinin Temel Kavramları.* **Çetin, FÇ.** Ankara : Hekimler Yayın Birliği, 2008, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temek El Kitabı , s. 141-142.
69. *OrtaŐđretime Geçiř Sistemi Ortak Sınavlarına Girecek Ortaokul 8. Sınıf Őđrencilerinin Bađlanma Stilleri ile Sınav Kaygı Důzeyleri Arasındaki İlişki.* **Savrun, Murat Kaya & Bayram Mert.** 3, İstanbul : s.n., 2005, Yeni Symposium, Cilt 53, s. 32-42.
70. *Seviye Belirleme Sınavına Girecek Olan İlkŐđretim İkinci Kademe Őđrencilerinde Sınav Kaygısı, Můkemmeliyetçilik ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi'.* **İnanç, Egemen Hanımoğlu & Banu Yazgan.** 1, 2011, Cilt 20, s. 351-366.

EKLER

EK:1

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORM

Sayın katılımcı,

Bu anket, Üsküdar Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji bölümünde “Anne Baba ile gerçekleştirilen bağlanma stilinin, sınav kaygısı üzerindeki yordayıcı etkisi” konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Çalışmanın güvenilirliği açısından soruların eksiksiz olarak cevaplanması büyük önem taşımaktadır. Akademik amaçla yürütülen bu çalışmanın anketine verilen cevapların gizliliği tarafımızca önemsenmektedir. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Psikolog Betül

Ürgüp

1) Cinsiyetiniz?

a) Erkek

b) Kadın

2)Eğitim gördüğünüz sınıf nedir ?

- a)12.sınıf
- b)Lise mezunu

3)Büyüdüğünüz yer ?

- a) Köy
- b) İlçe
- c) İl merkezi

4) Anne ve babanız:

- a)Her ikisi de hayatta
- b)Annem hayatta
- c)Babam hayatta

5) Annenin eğitim durumu?

- a)Okur yazar değil
- b)Okur yazar
- c)İlk okul mezunu
- d)Orta okul
- e)Lise mezunu
- f)Üniversite mezunu
- g)Üniversite ve üstü

6) Babanızın eğitim durumu?

- a)Okur yazar değil
- b)Okur yazar

- c)İlk okul mezunu
- d)Orta okul
- e)Lise mezunu
- f)Üniversite mezunu
- g)Üniversite ve üstü

7) Aşağıda belirtilen şıklardan kardeş sıralamanızı işaretleyiniz:

- a)Tek çocuğum
- b)En büyük çocuğum
- c)Ortancayım
- d)En küçük çocuğum

8) Erken çocukluk döneminde(0-6 yaş) annenizle herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı?

- a)Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar)
- b)Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli)
- c)Hiç ayrılmadık

9) Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) babanızla herhangi bir sorun nedeniyle ayrılık yaşadınız mı ?

- a)Evet kısa süreli (bir hafta – bir ay kadar)
- b)Uzun süreli bir ayrılık yaşadım (1 ay yada daha fazla süreli)
- c)Hiç ayrılmadık

10) Erken çocukluk döneminizde (0-6 yaş aralığı) bakımınıza anneniz ve babanız dışında yardım eden biri oldumu?

- a)hayır

- b) evet ise açıklayınız (anneanne, babaanne, bakıcı gibi)_____

11)Aylık evinize giren gelir:

- a)1400 TL ve / veya altı
- b)1400 – 2500
- c)2500-4000
- d)4000 TL ve üzeri

12) Anneniz:

- a)Çalışmıyor
- b)Yarı zamanlı çalışıyor
- c)Tam zamanlı çalışıyor

13) Babanız:

- a)Çalışmıyor
- b)Yarı zamanlı çalışıyor
- c)Tam zamanlı çalışıyor

14) Daha önce psikiyatrik bir rahatsızlık tanısı aldınızımı?

- a)hayır
- b)evet ise tanıyı belirtiniz _____

15)Sınav Kaygısı yaşıyor musunuz?

- a) Evet, sınav kaygısı yaşıyorum
- b) Orta derecede sınav kaygısı taşıyorum
- c)Sınav kaygısı hissetmiyorum

16) Eğer sınav kaygısı yaşıyorsanız bu alanda uzman desteği aldınızım?

- a) Evet, aldım
- b) Hayır, destek görmedim

17) Anne veya babanızda psikiyatrik tedavi öyküsü varmı?

- a) Hayır
- b) Evet ise açıklayınız _____

EK 2

Beck Anksiyete Ölçeği

Lütfen her maddeyi dikkatle okuyunuz. Daha sonra, her maddedeki belirtinin BUGÜN DAHİL SON BİR (1) HAFTADIR sizi ne kadar rahatsız ettiğini yandakine uygun yere (x) işareti koyarak belirleyiniz.

	Hiç	Hafif düzeyde Beni pek etkilemedi	Orta düzeyde Hoş değildi ama katlanabildim	Ciddi düzeyde Dayanmakta çok zorlandım
1. Bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma				
2. Sıcak/ ateş basmaları				
3. Bacaklarda halsizlik, titreme				
4. Gevşeyememe				
5. Çok kötü şeyler olacak korkusu				
6. Baş dönmesi veya sersemlik				
7. Kalp çarpıntısı				
8. Dengeyi kaybetme duygusu				

9. Dehşete kapılma				
10. Sinirlilik				
11. Boğuluyormuş gibi olma duygusu				
12. Ellerde titreme				
13. Titreklilik				
14. Kontrolü kaybetme korkusu				
15. Nefes almada güçlük				
16. Ölüm korkusu				
17. Korkuya kapılma				
18. Midede hazımsızlık ya da rahatsızlık hissi				
19. Baygınlık				
20. Yüzün kızarması				
21. Terleme (sıcaklığa bağlı olmayan)				

EK 3

STRESLE BAŞAÇIKMA TARZLARI ÖLÇEĞİ

BİR SIKINTIM OLDUĞUNDA	% 0	%30	%70	% 100
10. Ne olursa olsun direnme ve mücadele gücümü kendimde bulurum.				
11. Olayları kafama takıp sürekli düşünmekten kendimi alamam.				
12. Kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım.				
13. İş olacağına varır diye düşünürüm.				
14. Mutlaka bir yol bulabileceğime inanır bu yolda uğraşırım.				
15 . Problemin çözümü için adak adarım.				
16. Her şeye yeniden başlayacak gücü kendimde bulurum.				
17. Elimden hiçbir şey gelmeyeceğine inanırım.				
18. Olaydan/ Olaylardan olumlu bir şey çıkarmaya çalışırım.				
19. Her şeyin istediğim gibi olmayacağına inanırım.				
20. Problemi/ Problemleri adım adım çözmeye çalışırım.				

21. Mücadeleden vazgeçerim.				
22. Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm.				
23. Hakkımı savunabileceğime inanırım.				
24. Olaylar karşısında kaderim buymuş derim.				
25. Keşke daha güçlü bir insan olsaydım diye düşünürüm.				
26. Bir kişi olarak iyi yönde değiştiğimi ve olgunlaştığımı hissederim.				
BİR SIKINTIM OLDUĞUNDA....	% 0	%30	%70	% 100
27. Benim suçum ne diye düşünürüm.				
28. Hep benim yüzümden oldu diye düşünürüm.				
29. Sorunun gerçek nedenini anlayabilmek için hep başkalarına danışırım.				
30. Bana destek olabilecek kişilerin varlığını bilmek beni rahatlatır.				

Bu ölçek kişilerin yaşamlarındaki sıkıntılar ve stresle başa çıkmak için neler yaptıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Lütfen sizin için sıkıntı ya da stres oluşturan olayları düşünerek bu sıkıntılarınızla başa çıkmak için genellikle neler yaptığınızı hatırlayın ve aşağıdaki davranışların size uygunluk derecesini işaretleyiniz.

Herhangi bir davranış size hiç uygun değilse %0' ın altındaki kutunun, çok uygun ise % 100' ün altındaki kutunun **içine (X) işareti koyunuz**. Diğer cevaplar için öteki seçenekleri(%30 ve %70) kullanınız.

Sizi Nasıl Tanımlıyor?
Size Ne kadar Uygun?

BİR SIKINTIM OLDUĞUNDA.....

	% 0	%30	%70	% 100
1. Kimsenin bilmesini istemem.				

2. İyimser olmaya çalışırım.				
3. Bir mucize olmasını beklerim.				
4. Olayı/ olayları büyütmeyp üzerinde durmamaya çalışırım.				
5. Başa gelen çekilir diye düşünürüm.				
6. Sakin kafayla düşünmeye, öfkelenmemeye çalışırım.				
7. Kendimi kapana sıkışmış gibi hissedirim.				
8. Olayın, olayların değerlendirmesini yaparım.				
9. İçinde bulunduğum kötü durumun kimse tarafından bilinmesini istemem.				

EK 4

Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği-1

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde annenizi hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1. Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.				
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.				
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.				
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.				
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.				
6. Bana karşı sevgi doluydu.				
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.				
8. Büyümemi istemezdi.				

9.Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.				
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.				
11.Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.				
12. Genellikle bana karşı güleliyüzlüydü.				
13.Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.				
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.				
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.				
16. İstenmediğimi hissettirirdi.				
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı				
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.				
19.0'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.				
20. Babam yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissedirdim.				
21. İstedğim kadar özgürlük tanırdı.				
22. İstedğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi				
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.				
24. Beni övmezdi.				
25.İstedğim gibi giyinmeme izin verirdi.				

ANNE BABAYA BAĞLANMA ÖLÇEĞİ

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde babanızı hatırlamaya çalışarak, her bir ifadede en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1.Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.				
2.İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.				
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.				
4.Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.				
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.				
6. Bana karşı sevgi doluydu.				
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.				
8. Büyümemi istemezdi.				
9.Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.				

10. Mahremiyetime müdahale ederdi.				
11.Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.				
12. Genellikle bana karşı güleyüzlüydü.				
13.Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.				
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.				
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.				
16. İstenmediğimi hissettirirdi.				
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı				
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.				
19.0'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.				
20. Babam yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissedirdim.				
21. İstedğim kadar özgürlük tanırırdı.				
22. İstedğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi				
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.				
24. Beni övmezdi.				
25.İstedğim gibi giyinmeme izin verirdi.				

YÖNERGE : Aşağıda, insanların kendilerini tanımlamak için kullandıkları bir dizi ifade sıralanmıştır. Bunların her birini okuyun ve genel olarak nasıl hissettiğinizi anlatan ifadenin sağındaki boşluklardan boşluklardan uygun olanın içini karalayın. Burada doğru yada yanlış yanıt yoktur. İfadelerin hiç biri üzerinde fazla zaman harcamadan yazılı ve sözlü sınavlarda genel olarak nasıl hissettiğinizi gösteren yanıtı işaretleyin.

Hiçbir zaman Bazen Sık sık Her Zaman

1. Sınav sırasında kendimi güvenli ve rahat hissederim. (1) (2) (3) (4)
2. O dersten alacağım notu düşünmek, sınav sırasındaki başarıyı olumsuz yönde etkiler (1) (2) (3) (4)
3. Önemli sınavlarda donup kalırım (1) (2) (3) (4)
4. Sınavlar sırasında, bir gün okulu bitirip bitirmeyeceği mi düşünmekten kendimi alamam (1) (2) (3) (4)
5. Bir sınav sırasında ne kadar çok uğraşırsam kafam o kadar çok karışır (1) (2) (3) (4)
6. Sınavlarda kendimi huzursuz ve rahatsız hissederim. (1) (2) (3) (4)
7. Önemli bir sınav sırasında kendimi sınırlı hissederim (1) (2) (3) (4)
8. Başarısız olma düşünceleri, dikkatimi sınav üzerinde toplamama engel olur (1) (2) (3) (4)

9. Bir sınava çok iyi hazırlandığım zamanlar bile kendimi oldukça sınırlı hissederim

(1) (2) (3) (4)

10. Önemli sınavlarda sınırlarım öylesine gerilir ki midem bulanır.

(1) (2) (3) (4)

11. Bir sınav kağıdını geri almadan hemen önce çok huzursuz olurum.

(1) (2) (3) (4)

12. Önemli sınavlarda kendimi adeta yenilgiye iterim. (1) (2) (3) (4)

13. Sınavlar sırasında kendimi çok gergin hissederim. (1) (2) (3) (4)

14. Önemli bir sınav sırasında paniğe kapılırım (1) (2) (3) (4)

15. Sınavların beni bu kadar rahatsız etmemesini isterdim (1) (2) (3) (4)

16. Önemli bir sınava girmeden önce çok endişelenirim (1) (2) (3) (4)

17. Sınavlar sırasında başarısız olmanın sonuçlarını düşünmekten kendimi alamam.

(1) (2) (3) (4)

18. Önemli sınavlarda kalbimin çok hızlı attığını hissederim(1) (2) (3) (4)

19. Sınav sona erdikten sonra endişelenmemeye çalışır fakat yapamam

(1) (2) (3) (4)

20. Sınavlar sırasında öylesine sınırlı olurum ki aslında bildiğim şeyleri bile unuturum.

(1) (2) (3) (4)

CV

Betül Ürgüp

Sularbaşı mh. 7. Sk Güzel apartmanı numara 1

Merkez / Sivas

05533318335

E- mail : betulurgup@hotmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER

CİNSİYET : Bayan

DOĞUM TARİHİ : 07.07.1988

UYRUK : TC

İŞ DENEYİMİ

2014 NP HASTANESİ, Stajiyer Psikolog

2012-2013 AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI, Psikolog

2014 – Devam etmekete POZİTİF DANIŞMANLIK, Psikolog

EĞİTİM BİLGİLERİ

=====

Devam Etmekte Üsküdar Üniversitesi

Yüksek lisans, uygulamalı Psikoloji

2012

Mercy College, New York

Yabancı dil

=====

İngilizce

SEMİNER VE KURSLAR

=====

- 2013 Üsküdar Üniversitesi
Sertifika Eğitimi, Aile Danışmanlığı
- 2014 M. Hakan Türkçapar
Sertifika Eğitimi, BDT
- 2015 Davranış Bilimleri Enstitüsü
Sertifika Eğitimi, EMDR 1. DÜZEY
- 2015 Hejan Epözdemir (Bireysel süpervizyon)
EMDR Protokolleri
- 2015 Albert Ellis Türkiye
Sertifika Eğitimi, Çocuk Merkezli Oyun terapisi
- 2016 Davranış Bilimleri Enstitüsü
Sertifika Eğitimi, EMDR 2. DÜZEY
- 2017 H.ALP Karaosmanoğlu
Sertifika Eğitimi, Şema Terapi Eğitimi

